Recenzent Naukowy

Prof. Irinela NICOLAE (Ekspert Edukacji Wczesnoszkolnej i Przedszkolnej)

Edytor: Nicoleta SAVU

Ilustracje: Alina DAN

Projekt Okładki: Irina Maria IORGA

Pierwsze wydanie - 2015

Przedszkolny Program Nauczania – Edukacja Dwujęzyczna CLIL jest produktem w ramach Projektu ***Edukacja Dwujęzyczna – Krok do Przodu*** współfinansowanego przez program Erasmus+ finansowanego przez Unię Europejską. Zawartość przedstawia jedynie poglądy autorów, a Komisja Europejska nie może być pociągnięta do odpowiedzialności za konsekwencje zastosowania jakichkolwiek informacji zawartych w Programie.

PODZIĘKOWANIA

Wiele osób i instytucji przyczyniło się do rozwoju programu. W szczególności chcielibyśmy podziękować p. **Agnieszce Kucharskiej** (Przedszkole Miejskie nr 206 z Oddziałami Integracyjnymi w Łodzi, Polska), koordynatorowi projektu „Edukacja Dwujęzyczna – Krok do Przodu" w ramach programu Erasmus Plus oraz p. Julii Budzowskiej (rainbow English, Łódź, Polska) za Jej wsparcie.

Skład grupy projektowej – koordynatorzy placówek działających w obszarze edukacji przedszkolnej:

- ✓ Grażyna Małachowska – Przedszkole Miejskie Nr 152, Łódź, Polska;
- ✓ Nicoleta Savu – Grădinița P.P. "Perluțele mării", Constanța, Rumunia;
- ✓ Evangelos Kapetis – Platon M.E.P.E. Katerini, Kentriki Makedonia, Grecja;
- ✓ Costin Sorici – Asociația Creative Human Development, Constanța**,** Rumunia.

Następujące osoby przyczyniły się do napisania tego dokumentu:

- ✓ Paulina Dubilas, Karolina Michałek, Sylwia Kowalczyk, Ewa Bociek, Judyta Steglińska, Agnieszka Unczur-Tracińska – Przedszkole Miejskie Nr 206, Łódź, Polska;
- ✓ Krystyna Milcarz, Jagoda Przybysz, Katarzyna Fischer, Emilia Leśniewska, Elżbieta Zaleta, Anna Markowska, Agata Sznajder, Elżbieta Grzelak – Przedszkole Miejskie Nr 152, Łódź, Polska;
- ✓ Vasiliki Dafkou, Electra Binta – Platon M.E.P.E. Katerini, Kentriki Makedonia, Grecja;
- ✓ Adina Elena Pastorcici, Nicoleta Mânăscurtă, Zanfir Flori-Georgiana – Grădinița P.P. "Perluțele mării", Constanța, Rumunia.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP 5

II. SYSTEM EDUKACYJNY 9

II.2. SYSTEM EDUKACYJNY W POLSCE 11

II.3. SYSTEM EDUKACYJNY W RUMUNII 12

II.4. SYSTEM EDUKACYJNY W TURCJI 14

III. PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY 16

III.1. PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY W GRECJI 16

III.2 PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY W POLSCE 18

III.3. PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY W RUMUNII 23

III.4 PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY W TURCJI 27

III.5 ŚRODOWISKO PRZEDSZKOLNE 29

III.6. INTERAKCJA DOROSŁY-DZIECKO 39

IV. ZAWARTOŚĆ PRZEDSZKOLNEGO PROGRAMU NAUCZANIA 42

V. EDUKACJA DWUJĘZYCZNA W PRZEDSZKOLU 44

V.1. DLACZEGO ANGIELSKI? 10 POWODÓW, BY UCZYĆ SIĘ ANGIELSKIEGO 44

V.2. CLIL JAKO METODA NAUCZANIA DWUJĘZYCZNEGO 45

V.3. PIĘĆ FUNDAMENTÓW WYJĄTKOWEJ PRZESTRZENI DWUJĘZYCZNEJ I UDANEGO PROGRAMU NAUCZANIA W EDUKACJI DWUJĘZYCZNEJ 59

V.4. RAMOWY HARMONOGRAM DNIA 63

V.5. ZAANGAŻOWANIE RODZICA W EDUKACJĘ DWUJĘZYCZNĄ 67

VI. ROZWÓJ NAUKI DRUGIEGO JĘZYKA NA WCZESNYM ETAPIE 69

VI.1. KROKI W NAUCE JĘZYKA ANGIELSKIEGO JAKO DRUGIEGO JĘZYKA 69

VI.2. ROZUMIENIE JĘZYKA OBCEGO 73

VI.3. KOMUNIKACJA W JĘZYKU OBCYM 74

VII. METODY NAUCZANIA, TECHNIKI, PROCEDURY 75

VII.1. KLASYCZNE PODEJŚCIE DO NAUCZANIA I UCZENIA 76

VII.2. NOWE PODEJŚCIE DO NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ 77

VII.2.1. DRAMA 77

VII.2.2. MOZAIKA 79

VII.2.3. TECHNIKA LOTOSU 82

VII.2.4. KOSTKA 84

VII.2.5. PRACA PARAMI/ZMIANA PAR 85

VII.2.6. MYŚLĄCE KAPELUSZE 87

VII.2.7. TAJEMNICZA PODRÓŻ 89

VII.2.8. PĘKNIĘCIE GWIAZDY 91

VII.3. METODY EWALUACYJNE 93

VII.3.1. OPOWIADNIE HISTORYJEK - ORGANIZER 93

VII.3.2. PODWÓJNA BAŃKA 94

VII.3.3. DIAGRAM VENNa 95

VII.3.4. PRACA METODĄ PROJEKTU 96

VII.3.5. METODA TWORZENIA HERBÓW 97

VII.3.6. WYCIECZKA PO GALERII 98

VII.3.7. KOMIKSY 99

VII.3.8. ATA/ SPYTAJ-RZUĆ-ODPOWIEDZ 100

VII.3.9. ZAGADKI 101

VII.3.10. KIŚĆ 102

VII.3.11. PLAKAT 103

VII.3.12. PIRAMIDA I DIAMENT 104

VII.3.13. NIEDOKOŃCZONE ZDANIA 105

VIII. SCENARIUSZE ZAJĘĆ CLIL 107

IX. PRZYPISY I ODNIESIENIA 143

I. WSTĘP

> *Uczenie się angielskiego jako drugiego języka to jak jakakolwiek inna forma uczenia się i uczniowie nie powinni być oddzieleni od ogólnego programu nauczania, gdzie najłatwiej spotkać naturalne przykłady użycia języka* (Clarke 1992).

Komisja Europejska wspiera projekty w ramach zintegrowanego programu Erasmus+, Programu dla edukacji, szkoleń, młodzieży i sportu. Nowy program Erasmus+ ma na celu wspieranie inicjatyw w tych dziedzinach w latach 2014-2020. Program daje szanse uczniom, stażystom, personelowi i wolontariuszom, by spędzić pewien czas za granicą, gdzie podniosą kwalifikacje i zwiększą szanse zatrudnienia. Program ten wspiera organizacje, by działały w ramach ponadnarodowych partnerstw i dzieliły się innowacyjnymi praktykami w kwestii edukacji, szkolenia i pracy z młodzieżą. Wspiera narodowe wysiłki, by modernizować edukację, szkolenia i systemy pracy z młodzieżą. Erasmus+ stwarza szanse dla ponad 4 milionów Europejczyków, by studiować, szkolić się jak i zyskać doświadczenie zawodowe czy wolontaryjne zagranicą.

Przedszkolny Program Nauczania – Edukacja Dwujęzyczna CLIL jest efektem współpracy w ramach projektu ***Bilingual education: a step ahead (Edukacja dwujęzyczna – krok do przodu)*** współfinansowanego przez program Erasmus+, prowadzonego przez instytucje Unii Europejskiej. Zawartość prezentuje poglądy autorów, a Komisja nie może być pociągnięta do odpowiedzialności za jakiekolwiek informacje zawarte w tej publikacji.

Przedszkolny Program Nauczania – Edukacja Dwujęzyczna CLIL jest zbiorem informacji budujących wiedzę i przydatnych w codziennej praktyce, wyjaśniających *co, jak* i dlaczego nauczać drugiego języka już na etapie przedszkolnym i dlaczego wg metodologii CLIL. Zbiera w jedną publikację doświadczenia i wiedzę zyskaną poprzez współpracę w projekcie Erasmus+ ***Bilingual education: a step ahead*** i koncentruje się na wdrażaniu CLIL do edukacji wczesnodziecięcej.

Program zawiera informacje użyteczne dla nauczycieli wychowania przedszkolnego, o tym jak stworzyć i wdrożyć wysokiej jakości przedszkolny program nauczania edukacji dwujęzycznej. Zaprojektowany został, by zaoferować wsparcie nauczycielom przedszkolnym pracującym w grupach, w których chcą wprowadzić naukę drugiego języka. Pomaga przekształcić każdą minutę dnia w czas dający przedszkolakom szansę na nauczenie się języka angielskiego.

Więcej informacji o programie i projekcie na: **www.beclil.eu.**

BILINGUAL EDUCATION: A STEP AHEAD jest działaniem w ramach **Erasmus+** Key Action 2 – Partnerstwo Strategiczne – współpraca dla innowacji i wymiana dobrych praktyk, Nr 2014-1-PL01-KA201-003382. Projekt rozpoczął się 01.11.2014 i trwa do dnia 30.10.2016, angażując 14 instytucji z 4 krajów:

POLSKA

- ✓ Przedszkole Miejskie Nr 152, Łódź;
- ✓ Przedszkole Miejskie Nr 206, Łódź;
- ✓ Rainbow English, Łódź**;**
- ✓ Szkoła Podstawowa Nr 41, Łódź**;**

GRECJA

- ✓ Elementary School Neoi Porroi, Kentriki Makedonia;
- ✓ Koundoura Language Centre, Katerini, Kentriki Makedonia;
- ✓ Platon M.E.P.E. Katerini, Kentriki Makedonia**;**

RUMUNIA

- ✓ Asociația de părinți *Perluțele magice*, Constanța**;**
- ✓ Grădinița Program Prelungit *Perluțele mării*, Constanța**;**
- ✓ Asociația Creative Human Development, Constanța**;**
- ✓ Şcoala Gimnazială Nr. 5 Arad**;**

TURCJA

- ✓ Bahcesehir Koleji Gaziantep Ortaokulu**;**
- ✓ Samsun Buyuksehir Belediyesi (muzeum miejskie)**;**
- ✓ Tekkekoy 19 Mayis Ortaokulu, Samsun.

Projekt *Bilingual education: a step ahead* opiera się na edukacji dwujezycznej i metodologii CLIL. CLIL to skrót od *Content and Language Integrated Learning*. Odnosi się do nauczania różnych przedmiotów szkolnych poprez język obcy. Może być to przeprowadzane przez nauczyciela języka angielskiego z zastosowaniem podejścia międzyprzedmiotowego lub nauczyciela przedmiotu, który użyje języka angielskiego jako języka instrukcji. Dzięki wprowadzeniu tych dwóch idei do projektu i codziennej pracy instytucji edukacyjnych, nauczyciele i uczniowie poprawią kluczowe kompetencje, umiejętności językowe i zmotywują się do dalszego rozwoju sotusnków międzynarodowych za pomocą projektów unijnych, np. Erasmus+ i/lub eTwinning.

Wiedząc, że znajomość idei CLIL jest nadal dość ograniczona w szerszej skali projekt *Bilingual education: a step ahead* będzie miał również na celu promowanie metodologii wśród edukatorów, uczniów i ich rodziców w krajach partnerskich i poza nimi.

Większość z instytucji uczestniczących przeprowadzała wcześniej projekty o skali międzynarodowej, językowe i/lub zorientowane na ucznia. Naturalną konsekwencją wydaje się być potrzeba zrobienia czegoś bardziej zaawansowanego, naukowego, innowacyjnego i rozwijającego profil zawodowy nauczycieli. Najbardziej znaczącą wartością projektu jest fakt, iż nie jest to droga na skróty w kwestiach wprowadzania CLIL do szkół. Naszym celem nie jest proste wprowadzanie CLIL do programów nauczania w szkole, ale pójście krok dalej, dzieląc się dobrymi praktykami z innymi edukatorami. Wymiary innowacyjne mogą zatem być opisane w poniższych wymiarach:

- ➢ Podejście CLIL nie będzie ograniczać się jedynie do nauczania przedmiotu w klasie, ale będzie promowany poprzez międzyprzedmiotowe zajecia, oparte na wyzwaniach dnia codziennego.

- Odniesienia do wyzwań dnia codziennego będą realizowane poprzez współpracę z organizacjami działającymi we wspólnocie ze szkołą, a dzięki temu szkoły otworzą się na rzeczywistość pozaszkolną (np. zajęcia poza budynkiem szkoły, warsztaty w centrach kulturalnych, lekcje w domu z asystą rodziców).

Ważne jest, by wprowadzać nauczanie przedmiotowe i językowe przy zastosowaniu najnowocześniejszych technologii. CLIL zawiera tzw. *scaffolding* („rusztowanie"), wspierające przedszkolaki za pomocą materiałów wizualnych i innych zasobów, które upraszczają treści przedmiotowe, czyniąc je bardziej zrozumiałymi. Większość materiałów może być wyszukana online. CLIL również wymaga użycia tablic interaktywnych (narzędzia webowe, gry, ćwiczenia, inne oprogramowanie).

Wielodyscyplinarny wymiar naszych aktywności skoncentruje się na:

1. Edukacja dwujęzyczna i CLIL w nauczaniu
2. TIK
3. Wzmacnianie współpracy między organizacjami działającymi w obszarze edukacji oraz wymiana dobrych praktyk

Cele projektu

Wszyscy uczestnicy będą promowali rozwój zawodowy kadry edukacyjnej (wiedza i umiejętności) w ramach metodologii CLIL i edukacji dwujęzycznej, a ponadto będą:

- porównywać metody nauczania w różnych krajach europejskich;
- rozwijać i zwiększać umiejętności dotyczące edukacji dwujęzycznej i znajomość metodologii CLIL;
- udoskonalą umiejętności zarządzania projektem i pracy w zespole;
- udoskonają umiejętności tworzenia zasobów edukacyjnych na poziomie predszkolnym i szkoły podstawowej, wykorzystwanych podczas zajęć dwujezycznych (obszary: sztuka i rzemiosło, muzyka, przyroda, wychowanie fizyczne i matematyka) przy wykorzystaniu TIK;
- rozwijać zdolność pisania programów edukacyjnych oraz przewodników metodycznych dla edukacji dwujęzycznej (CLIL);
- ulepszać znajomość języków obcych;
- udoskonalać profil zwodowy i zwiększać motywację dla dalszego rozwoju nauczania dwujęzycznego;
- promować bliską współpracę pomiędzy regionalnymi organizacjami edukacyjnymi i kulturalnymi;

W idealnych warunkach mali uczniowie angielskiego 90% czasu nauczani są w języku narodowym, a 10% w języku obcym.

Edukacja wczesnoszkolna stanowi podwaliny dla późniejszego sukcesu w kwestii edukacji, dobrobytu, możliwości zatrudnienia i integracji społecznej, szczególnie dla dzieci ze środowisk nieuprzywilejowanych. Do 2020 przynajmniej 95% dzieci przedszkolnych wieku 4 lat i starszych powinno uczestniczyć w edukacji wczesnoszkolnej. Postępy krajów członkowskich w tej materii są monitorowane rokrocznie. Kraje Unii Europejskiej obecnie rozwijają metody monitorowania jakości edukacji wczesnoszkolnej.

Obecnie wielokulturowość w edukacji stała się faktem. W jednej klasie mogą spotkać się uczniowie z różnych kultur, mówiący różnymi językami. Co więcej, uczniowie uczą się, jak stać

się obywatelami świata, mając na uwadze łatwość podróżowania między krajami. Z tego punktu widzenia potrzeba dwujęzyczności wydaje się jasna, a jej użyteczność wydaje się być oczywista. Ponadto, mówimy o związku między edukacją dwujęzyczną a instytucją przedszkola w rzeczywistości europejskiej.

W szkolnictwie publicznym nauczanie angielskiego w przedszkolach często nie jest częścią programu nauczania. Jednakże większość szkół prywatnych wierzy, że nauczanie drugiego języka (w większości język angielski) na wczesnym etapie edukacyjnym jest kwestią kluczową. Nauczanie angielskiego w tym wieku zdecydowanie różni się od tego, jak naucza się starszych uczniów. Nauczanie angielskiego dzieci w wieku przedszkolnym koncentruje się wokół gier, muzyki i ruchu. Przedszkolaki uczą się prostego słownictwa dzięki zabawom, piosenkom i obrazkom. Tworzą angielskie literki z ciastoliny. Tańczą w rytm angielskich piosenek i powtarzają ich słowa. Nauczyciele angielskiego z przedszkola podkreślają, że starają się, by dzieci uczyły się wyrażeń, które można usłyszeć w codziennym życiu. Przedszkolaki bardzo szybko uczą się tego typu słownictwa. Ponadto, celem nie jest nauczanie największej ilości nowych słówek, a oswojenie ich z tym, co inne i sprawienie, by poczuły się pozytywnie nastawione do nauki języka obcego.

Przedszkole to czas, kiedy edukacja musi być na najwyższym poziomie. Przede wszystkim technologia rządzi naszym światem, więc dzieci uczą się angielskiego mimochodem. Dlatego też łatwo jest rozpocząć proces zapoznawania dzieci w wieku przedszkolnym z podstawowym słownictwem. Ponadto, przedszkolaki w tym wieku zdobywają nową wiedzę szybciej i łatwiej, szczególnie, jeśli przedstawia się ją za pomocą gier, zabaw, piosenek rysunków, rzeczy, które są dla nich zabawą. To ważne, by pokochały język od samego początku, gdyż będzie to procentowało przez resztę ich życia.

Rodzice wierzą, iż ważne jest, by ich dzieci oswajały się z językiem angielskim od najwcześniejszych lat. Okazują ogromne zainteresowanie od samego początku roku szkolnego, chcą poznać nauczyciela języka obcego i oferują wsparcie oraz pomoc, kiedykolwiek to będzie potrzebne (np. poprzez ćwiczenia językowe w domu).

Podsumowując, jak wynika z procesu wdrażania edukacji dwujęzycznej w przedszkolach, niesie to ze sobą wiele pozytywnych efektów. Dzieci dobrze się bawią, czerpią radość z zajęć i mają pozytywny stosunek do uczenia się języka obcego. Nauczyciele oraz rodzice dzieci widzą postępy dzieci, co daje im poczucie satysfakcji.

II. SYSTEM EDUKACYJNY

II.1. SYSTEM EDUKACYJNY W GRECJI

Reforma edukacji od zawsze była gorącym politycznym tematem. Główne naciski, szczególnie w czasie po II wojnie światowej, dotyczyły modernizacji i demokratyzacji tego, co uważano za anachroniczny i niedoskonały system edukacji, który był zcentralizowany i zbiurokratyzowany, niewydajny ekonomicznie, dostępny dla nielicznych, nierówny i pedagogicznie autorytatywny.

Wprowadzenie reformy stało się w latach siedemdziesiątych sprawą wysokiej wagi. Wpływ na to miał upadek militarnego zamachu, który miał miejsce w roku 1974 oraz następującej po niej próbie odbudowy demokracji, która natomiast częściowo była związana z zaangażowaniem Grecji po 1981 w nowy ideał europejski oraz zbudowaniem nowej przestrzeni, która ten ideał ucieleśniała. Grecka konstytucja głosi, że edukacja jest najważniejszą misją państwa. Zakłada ona moralną, intelektualną, zawodową i fizyczną edukację Greków, rozwijanie narodowej i religijnej świadomości oraz formowanie wolnych i odpowiedzialnych obywateli.

Według struktury legislacyjnej przeważającej w Republice Greckiej, edukacja przedszkolna, podstawowa oraz gimnazjalna jest obowiązkowa i nieodpłatna na wszystkich poziomach. Głównym założeniem polityki edukacyjnej jest to, że ma być ona źródłem społecznym oraz prawem każdego obywatela. Grecki system edukacji jest wysoko scentralizowany. Założenia polityki edukacyjnej są formułowane i wydawane przez Ministra do Spraw Edukacji i Spraw Religijnych, który odpowiedzialny jest za administrowanie wszystkich jednostek szkolnictwa. Administrowanie należy do Służb Centralnych i Regionalnych, które działają z pomocą rad konsultacyjnych i naukowych i powstały oraz funkcjonują w ramach Ministerstwa Urzędów Centralnych i Regionalnych. (Eurydice 2006)

Edukacja publiczna, która jest w pełni wspierana i kontrolowana przez państwo jest zorganizowana wertykalnie na 4 poziomach: przedszkole, szkoła podstawowa, szkoła średnia (niższa i wyższa) oraz szkolnictwo wyższe. Większość greckich uczniów uczęszcza do szkół publicznych na poziomie podstawowym i średnim. Wszystkie instytucje szkolnictwa wyższego (uniwersytety i jednostki nie-uniwersyteckie) są przez konstytucję ustanowione placówkami publicznymi.

Edukacja przedszkolna jest przeznaczona dla dzieci w wieku od lat 3 do 6; od 2007-8 ostatni rok tego cyklu jest obowiązkowy. Jej celem jest "pomóc młodszym dzieciom rozwijać się fizycznie, emocjonalnie, społecznie i mentalnie w ramach szerszych założeń edukacji podstawowej i średniej. Edukacja podstawowa jest obowiązkowa i trwa 6 lat (zazwyczaj dla dzieci w wieku od 6 do 12 lat). Zakłada ona "ogólny rozwój mentalny i fizyczny uczniów, zapoznanie ich z narodowymi, religijnymi i moralnymi wartościami oraz nabycie podstawowych zdolności mówienia, pisania oraz umiejętności rachunkowych. Szkoła średnia podzielona jest na dwa niezależne cykle: (a) niezróżnicowane gimnazjum, które również jest obowiązkowe oraz (b) zróżnicowane trzyletnie liceum oraz dwuletnie techniczne szkoły zawodowe. Dostęp do tych szkół nie wymaga podjęcia żadnych egzaminów. Gimnazjum przewiduje kontynuację nauki

zdobytej w szkole podstawowej jak i przygotowanie do szkoły średniej. Jego celem jest rozwijanie ogólnych zdolności uczniów, dostosowanych do ich wieku oraz odpowiadających wymogom życia codziennego.

Na szczycie edukacji publicznej stoją uniwersytety i instytucje na poziomie uniwersyteckim, które nazywane są "instytucjami edukacji wyższej" lub AEI, a pod nimi znajdują się placówki poziomu nie-uniwersyteckiego, które znane są, jako "edukacja wyższa". Szkolnictwo wyższe w Grecji znacznie różni się od szkolnictwa ponadpodstawowego. Jedno nie prowadzi automatycznie do drugiego. System wysoko konkurencyjnych egzaminów ustalany jest przez Ministerstwo Edukacji Narodowej i Spraw Religijnych (MOER). Kandydaci, którym w danym roku się nie powiodło mogą podejść do egzaminu ponownie w roku następnym, wybrać studiowanie za granicą, uczęszczać na prywatnie obsługiwane "centra naukowe" lub pozostać bezrobotnym.

Fakt, iż edukacja podstawowa i ponadpodstawowa charakteryzuje się scentralizowaną strukturą powinno gwarantować, że szkoły będą reprezentowały jednakową jakość w każdym regionie kraju. Jednakże, istnieją bezpośrednie i pośrednie dowody, że teza ta jest daleka od prawdy. Szkoły publiczne w biedniejszych regionach są znacznie gorzej wyposażone, jeśli chodzi o infrastrukturę. Dodatkowo, istnieją dowody na silną korelacje pomiędzy poziomem wykształcenia rodziców a powodzeniem na egzaminach w szkole średniej. (Katsikas i Kavadias 1994)

Piramida edukacji w Grecji ma inny kształt niż w jakimkolwiek innym państwie europejskim. Przepływ studentów na wszystkich etapach i rodzajach szkolnictwa zmniejsza się stopniowo wraz z wchodzeniem po szczeblach drabiny edukacyjnej i staje się dostrzegalny na poziomie szkolnictwa wyższego. Wszyscy mają możliwość studiowania, ale nie wszyscy są w stanie je ukończyć. Obowiązkowa edukacja została niedawno rozszerzona o dodatkowy rok poprzez dodanie obowiązkowego rocznego uczestnictwa na etapie przedszkolnym (Eurydice 2008). Obowiązek edukacyjny obejmuje więc obowiązkowy rok przedszkola, sześcioletnią szkołę podstawową oraz trzyletnie gimnazjum. Jednakże nie wszyscy uczniowie rozpoczynający naukę są w stanie ukończyć dziesięcioletni obowiązek edukacyjny, wielu z nich porzuca szkołę. Na szczycie piramidy edukacji, Grecja ujawnia całkiem unikatowe zjawisko. Do niedawna wszyscy studenci rozpoczynający naukę na uniwersytetach byli w stanie ją prędzej czy później ukończyć, nie zawsze po ogólnie przyjętych 4 latach, ale również w późniejszym czasie. Ostatnie zmiany w legislacji dotyczącej edukacji usiłują wprowadzić konkretnie zdefiniowane parametry dotyczące lat studiowania na poszczególnych kierunkach i stopniach naukowych. Jest jeszcze za wcześnie na ocenę skuteczności tych zmian oraz stwierdzenie czy zwalcza ona czy może tworzy nierówności edukacyjne.

Ostatnimi czasy przedmiotem dyskursu w Grecji stała się również edukacja mniejszościowa, międzykulturowa i wielokulturowa. Należy nadmienić, że w Grecji terminologia odnosząca się do metod interwencji edukacyjnej związanej z różnorodnością kulturowa, różni się. Przykładowo, w pewnych oficjalnych dokumentach istnieją odwołania to edukacji międzykulturowej, gdzie indziej zastępowane są terminem edukacja ponadkulturowa. Większość tych interwencji kierowane są do co najmniej 4 różnych kategorii podmiotów i obszarów edukacji: (a) edukacji mniejszości muzułmańskiej w Zachodniej Tracji, jedynej oficjalnie

rozpoznawanej mniejszości w Grecji, (b) edukacji przesiedlonej ludności greckiej, w większości z krajów dawnego Związku Radzieckiego oraz Niemiec, (c) edukacja imigrantów oraz obcokrajowców, którzy zamieszkali w Grecji w latach dziewięćdziesiątych, między innymi obywateli Albanii, Polski, Filipin, Grecko-rosyjskich, oraz (d) edukacji mniejszości rzymskiej.

II.2. SYSTEM EDUKACYJNY W POLSCE

System edukacyjny w Polsce uregulowany jest między innymi:

-Ustawą z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (tj. Dz.U..2004 Nr256, poz.2572 ze zm.);

- Ustawą z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (tj. Dz.U. 2014 Poz. 191 ze zm.)

System ten dzieli się na kształcenie obowiązkowe oraz na kształcenie ponadobowiązkowe.

W kształceniu obowiązkowym wyróżniamy:

1. **Edukację przedszkolną**, którą dziecko może rozpocząć w wieku 3 lat (decyzję w tej sprawie podejmują rodzice). Do roku szkolnego 2011/2012 dzieci 6-letnie realizowały roczne przygotowanie przedszkolne, z rokiem 2014 obniżono wiek szkolny w związku z tym dzieci 5letnie realizują obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne. Może ono być realizowane w przedszkolach lub innych formach wychowania przedszkolnego.

Ustawa o Systemie oświaty określa 5 godzinny czas realizowania bezpłatnych zajęć w ramach podstawy programowej. W przypadku, gdy dziecko pozostaje w przedszkolu dłużej niż 5 godzin, rodzice muszą wnieść opłatę za ten czas oraz dodatkowe zajęcia i posiłki. Wysokość tej opłaty nie może przekroczyć 1.00 zł za każdą godzinę pobytu w przedszkolu.

2. **Szkołę podstawową**, w której podstawa programowa (tworzona przez zespól ekspertów) realizowana jest w roku szkolnym rozpoczynającym się we wrześniu a kończącym się w czerwcu (około 180 dni). Edukacja realizowana jest w dwóch etapach:
   I etap edukacyjny (klasy I-III), edukacja wczesnoszkolna prowadzona przez jednego nauczyciela z pominięciem języka obcego, który prowadzony jest przez nauczyciela przedmiotu.
   II etap edukacyjny (klasy IV-VI), zajęcia prowadzone są przez nauczycieli przedmiotów.

Szkołę podstawową kończy zewnętrzny sprawdzian po klasie VI.

3. **Gimnazjum**, do którego uczniowie przyjmowani są na podstawie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej. Jest to III etap edukacyjny, w trakcie którego realizowane jest nauczanie przedmiotowe zakończone obowiązkowym egzaminem. Egzamin ten jest podzielony na trzy części: humanistyczną, matematyczno-przyrodniczą oraz język obcy nowożytny.

W kształceniu ponadobowiązkowym wyróżniamy:

1.Liceum

2.Technikum

3.Szkołę zawodową

4.Szkołę policealną

Do szkół tych uczniowie przyjmowani są na podstawie liczby punktów ze świadectwa gimnazjalnego zsumowanych z punktami uzyskanymi z egzaminu gimnazjalnego. Nauczanie przedmiotów odbywa się na poziomie podstawowym i rozszerzonym.

Ten etap kształcenia zakończony jest (po za szkołami zawodowymi) egzaminem maturalnym. Składa się on z zewnętrznego egzaminu pisemnego oraz wewnętrznego egzaminu ustnego. Zdanie egzaminu maturalnego uprawnia do ubiegania się o przyjęcie na studia.

Szkoły zawodowe zakończone są egzaminem (w części pisemnym i w części praktycznym) potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie.

Na podstawie świadectwa maturalnego można ubiegać się o przyjęcie na studia w następujących typach uczelni: uniwersytety, wyższe szkoły, uczelnie i akademie realizujące kształcenie w formach bezpłatnych i opłacanych przez studentów.

II.3. SYSTEM EDUKACYJNY W RUMUNII

System edukacyjny zarządzany jest z poziomu Ministerstwa Edukacji i Rozwoju Naukowego (Z rumuńskiego: Ministerul Educației □i Cercetării □tiințifice, MECŞ). *Generalnym zadaniem jest organizowanie, administrowanie i zapewnienie dostępu do edukacji w Rumunii w oparciu o zapis w Konstytucji, Prawie Edukacji Narodowej (Akt 1/2011) – prawo organiczne, prawa zwyczajowe jak i rozporządzenia rządowe. Specyficzne procedury oraz regulacje są nadzorowane przez Decyzje Rządowe oraz Rozporządzenia Ministerstwa Edukacji Narodowej. Instytucje publiczne, należące do poziomów przed uniwersyteckim (przedszkolny, podstawowy, drugiego stopnia and policealny jak i zawodowy policealny) podlegają Ministerstwu Edukacji Narodowej poprzez Inspektoraty Kuratoryjne. Te inspektoraty zapewniają kontrolę legislacyjną oraz ewaluację system edukacyjnego jak i wprowadzanie na poziomie lokalnym nowelizacji ustanowionych na poziomie centralnym.*

Obecne prawodawstwo umożliwia utworzenie prywatnych szkół na każdym poziomie edukacji. Założeniem co do rumuńskiego szkolnictwa jest, by koncentrowało się wokół wolnej jednostki ludzkiej, pomagało rozwijać w pełni autonomiczną osobowość w oparciu o system wartości, które są konieczne dla spełnienia osobistego i rozwoju, rozwijaniu ducha

przedsiębiorczości, aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie, integracji społecznej oraz zatrudnieniu.[1].

Państwo zapewnia rumuńskim obywatelom równy dostęp do wszystkich poziomów i form edukacji przed-uniwersyteckiej i edukacji wyższej jak i do form edukacji przez całe życie bez jakichkolwiek ograniczeń. Obywatele krajów członkowskich UE oraz krajów stowarzyszonych cieszą się tymi samymi prawami. Prawa te dotyczą osób nieletnich, które oczekują, bądź uzyskały status uchodźcy na terenie Rumunii oraz dzieci bezpaństwowców, które otrzymały prawo pobytu na terenie Rumunii.

W roku szkolnym 2014/2015 struktura systemu edukacyjnego przybrała taki schemat:

- **Edukacja przed przedszkolem** (0-3 r.ż.);
- **Edukacja przedszkolna** – organised for children aged 3-6 in three age-groups: low (3-4 years), middle (4-5 years), high (5-6 years). Pre-primary education is not compulsory.
- **Edukacja podstawowa** (obowiązkowa) – organised for pupils aged 6-10 and including the preparatory grade and grades I to IV;
- **Edukacja niższego drugiego stopnia** – zorganizowana w formie dwóch następujących po sobie poziomów (oba obowiązkowe):
  - ✓ Gimnazjum – Gimnaziu – klasy V do VIII dla uczniów w wieku 10-14 lat;
  - ✓ Liceum – Liceu – niższy cykl - klasy IX i X dla uczniów w wieku 14-16 lat;
- **Edukacja wyższego drugiego stopnia** , zorganizowana w:
  - ✓ Liceum – Liceu – wyższy cykl (nieobowiązkowy) – klasy XI do XII/XIII dla uczniów w wieku 16-18(19) lat, z następującymi ścieżkami rozwoju do wyboru: teoria zawodu (trzyletni czas trwania) i technologiczna;
- **Policealna edukacja**, szkoły policealne;
- **Edukacja trzeciego stopnia**, włączając uniwersytety i edukację po szkole wyższej.

Edukacja podstawowa i drugiego stopnia są obowiązkowe (10 lat nauki). Edukacja policealna, zawodowa i technologiczna oraz wyższa są zorganizowane przez Ministerstwo Edukacji i Rozwoju Naukowego według Narodowego Rejestru Kwalifikacji. Ogólna edukacja podstawowa składa się z edukacji podstawowej, niższego poziomu drugiego, i pierwszych dwóch lat wyższego poziomu drugiego.[2]

Edukacja wyższa koordynowana jest przez przez Ministerstwo Edukacji i Rozwoju Naukowego działające w zgodzie z zasadami autonomii uniwersyteckiej. Przejście między edukacją podstawową a niższego drugiego stopnia jest zależna od pozytywnego ukończenia szkoły podstawowej po pierwszych czterech latach edukacji. (Eurydice, 2015)

Według Ustawy o Edukacji Narodowej (Uchwała 1/2011), edukacja publiczna jest darmowa, oparta na równym dostępie w rozumieniu prawa. Dostęp do darmowej edukacji jest gwarantowany przez Artykuł 32 Rumuńskiej Konstytucji. Państwo zapewnia subwencje dla wszystkich dzieci przedszkolnych i uczniów uczęszczających do szkół państwowych, prywatnych i prowadzonych przez organizacje kościelne. Państwo finansuje akredytowane szkoły zawodowe oraz szkoły ponadpodstawowe, państwowe, prywatne i kościelne, jak i

[1] https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Romania:Overview

[2] https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Romania:Overview

instytucje edukacji policealnej. Szkoły te są finansowane na podstawie subwencji na ucznia, która wyliczana jest przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

II.4. SYSTEM EDUKACYJNY W TURCJI

Edukacja w Turcji zarządzana jest przez narodowy system, który ustanowiony był zgodnie z reformami Ataturka po tureckiej wojnie o niepodległość. Jest to system nadzorowany przez państwo, skonstruowany, aby utworzyć biegłą, profesjonalną klasę dla socjalnych i ekonomicznych instytucji państwa. Obowiązkowa edukacja trwa 12 lat. Szkoły podstawowe i średnie finansowane są przez państwo i bezpłatne jako szkoły publiczne, pomiędzy szóstym a osiemnastym rokiem życia i do roku 2001 nabór dzieci w wieku przedszkolnym był prawie 100%. Szkolnictwo wyższe jest obowiązkowe, ale wymagane, aby rozpocząć naukę na uniwersytetach. Do roku 2011 było 166 uniwersytetów w Turcji. Z wyjątkiem Otwartego Wydziału Edukacyjnego na Uniwersytecie Anadolu, przyjęcie na studia jest regulowane egzaminem narodowym, OSYS, po którym to absolwenci liceów są przypisani do danego uniwersytetu na podstawie wyników tegoż egzaminu.

W roku 2002, całkowity wydatek na edukacje w Turcji wynosił $13.4 miliarda, zawierając budżet państwowy przeznaczony przez Narodowe Ministerstwo Edukacji oraz prywatne i międzynarodowe fundusze. 22 listopada 2010 roku, rząd zainicjował projekt „the Fatih", który ma na celu integrację najnowocześniejszej technologii komputerowej z publicznym systemem tureckiej edukacji.

Po powstaniu Republiki Tureckiej, organizacja Ministerstwa Edukacji stopniowo rozwijała się i była przeorganizowana zgodnie z ustawą nr 2287 wydaną w 1933 roku. Ministerstwo wiele razy zmieniało swoja nazwę. Początkowo było Ministerstwem Kultury (1935-1941), następnie Ministerstwem Edukacji Narodowej, Młodzieży i Sportu (1983-1989). Od tego czasu jest to Ministerstwo Edukacji Narodowej. Przed powstaniem republiki, edukacja nie miała charakteru narodowego. Szkoły zorganizowane był w trzech oddzielnych kanałach, które były instytucjami w organizacji pionowej, niezależnymi od siebie. Pierwsze i najbardziej powszechne w tej organizacji były szkoły obwodowe i madrasy skupione na nauczaniu Koranu, języka arabskiego i zapamiętywaniu, kolejnymi były szkoły reformatorskie oraz licea podtrzymujące innowacje oraz trzecimi były koledze i szkoły mniejszości z nauczaniem języka obcego.

Ustawa o Integracji Edukacji, nr 430, była wydana 3 marca 1924 roku. Według niej, trzy osobne kanały zostały połączone, pierwsze zostały zamknięte, drugie były rozwinięte a trzecie zostały objęte inspekcją i kontrolą Ministerstwa Edukacji. Jednym z celów były zastosowanie sekularyzmu w obszarze edukacji. Zgodnie z Ustawą Organizacji Edukacji, nr 789 wydaną 22 marca 1926 roku, Ministerstwo Edukacji Narodowej zostało odpowiedzialne za definiowanie stopni i jakości publicznych i prywatnych szkół, zarówno tych istniejących jak i tych, które miały być powołane przez ministerstwo inne niż Ministerstwo Edukacji Narodowej. Ustawa ta przyniosła nowe ustalenia takie, iż „ żadna szkoła nie może być otworzona w Turcji bez zgody Ministerstwa Edukacji Narodowej lub, iż „ programy nauczania powinny być przygotowywane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej". Instytucje edukacji zawodowo-technicznej poprzednio kierowane przez lokalne władze zostały umieszczone pod odpowiedzialność Ministerstwa Edukacji Narodowej.

W latach 1923-24, W Turcji było trochę więcej niż 7000 uczniów szkół ponadpodstawowych, prawie 3000 uczniów liceów, 2000 uczniów szkół zawodowych i oficjalnie 18 000 uczniów Madrasów, z których 6000 było prawdziwymi uczniami a reszta była tylko zarejestrowana w celu uniknięcia służby wojskowej. Populacja Turcji w tamtym momencie wynosiła ok. 13-14 milionów. 1 listopada 1928 roku, ustawa nr 1353 wprowadziła nowy łaciński alfabet, który został przyjęty. W 1931 roku, Tureckie Stowarzyszenie Historii i w 1932 roku Tureckie Stowarzyszenie Języka Tureckiego zostały powołane, aby chronić język turecki od obcych wpływów oraz aby ulepszać, jak to sugeruje nauka i zapobiegać nadużyciu języka tureckiego. Do roku 1997 przedszkola w Turcji były zobligowane do prowadzenia edukacji przez pięć lat. Reformy z roku 1997 wprowadziły obowiązkową edukację na osiem lat. Nowy system ustawodawczy wprowadzony w marcu 2012 roku wydłużył obowiązkową edukację do dwunastu lat.

- **Edukacja przedszkolna** jest nieobowiązkowa. Instytucje edukacji wczesnoszkolnej, niezależne żłobki zostały otwarte jako klasy żłobkowe i klasy praktyczne w ramach formalnych i nieformalnych instytucji edukacyjnych z odpowiednią zdolnością fizyczną.
- **Szkoła podstawowa** trwa 8 lat. Edukacja podstawowa pokrywa edukację i nauczanie skierowane do dzieci w wieku 6-14 lat, jest obowiązkowa dla wszystkich obywateli i jest bezpłatna w szkołach publicznych. Instytucje edukacji podstawowej są to szkoły, które zapewniają osiem lat nieprzerwanej edukacji, a ich ukończenie daje dyplom edukacji podstawowej. Pierwsze cztery lata szkoły podstawowej są czasem nazywane „ Pierwsza Szkołą Pierwszego stopnia" i obydwie te nazwy są jak najbardziej poprawne. Etapy edukacji podstawowej, które zawierają pierwsze dwa poziomy – po 4 lata każdy, wiąże się z 4 latami obowiązkowej podstawowej edukacji, po której następuje obowiązkowy okres edukacji śród szkolnej - gimnazjalnej, podczas której uczniowie wybiorą czy chcą uczyć się w szkole ogólnej czy religijno-zawodowej, nazywanej Imam Hatip. Nowy system ustawodawczy przewiduje ponowne otwarcie gimnazjów Imam Hatip. Ustanowienie edukacji podstawowej będzie oddzielne od niezależnych szkół podstawowych i gimnazjów.
- **Edukacja ponadgimnazjalna** zawiera wszystkie typy – ogólną, zawodową i techniczną – instytucje edukacyjne zapewniają przynajmniej trzy lata edukacji po szkole podstawowej. System ten, aby został zaakceptowany w liceach, zmienia się co roku. Czasami szkoły prywatne mają inne egzaminy, czasami są 3 egzaminy na 3 lata, czasami jest tylko jeden egzamin, ale są one liczone oddzielnie, czasami są rozpatrywane tylko oceny szkolne. System edukacji ponadgimnazjalnej ma na celu zapewnienie dobry poziom wiedzy ogólnej i przygotować uczniów do edukacji wyższej oraz zawodu, życia, biznesu – związanych z ich zainteresowaniami, umiejętnościami i zdolnościami.

W marcu 2012 roku, Wielkie Narodowe Zgromadzenie przekazało nowe ustawodawstwo o podstawowym i ponadpodstawowym systemie edukacji, zazwyczaj określanym jako „4+4+4" (4 lata edukacji podstawowej, poziom pierwszy, 4 lata podstawowej edukacji, poziom drugi i 4 lata edukacji ponadpodstawowej). Dzieci przedszkolne rozpoczną ich podstawową edukację we wrześniu po ich szóstych urodzinach i zakończą w roku, kiedy skończą 14 lat.

W niektórych instytucjach edukacyjnych, indywidualny rozwój każdego ucznia i informacje o każdym z nich są przechowywane w specjalnym formularzu, który jest udostępniany poprzez STOYS trzy razy w semestrze. STOYS to specjalna usługa oparta

o system zarządzania, który dostarcza dogodne rozwiązania dla instytucji edukacyjnych, aby przeprowadzać zadania związane z edukacją i zarządzaniem. Użycie systemu monitorowania postępów uczniów jest w STOYS i ma na celu dzielenie się aktywnościami i użytecznymi adresami www przez departament języka obcego, aby podążać za raportami indywidualnego rozwoju oraz raportami wychowawców.

III. PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY

III.1. PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY W GRECJI

Edukacja przedszkolna w Grecji została ustanowiona prawem już w XIX wieku. Organizacja, czas trwania oraz zakres szkolenia nauczycieli przedszkolnych zostały zdefiniowane w prawie w 1985 roku wraz z określeniem struktury oraz sposobu działania szkół podstawowych oraz przedszkoli. Struktura i sposób działania tych ostatnich obowiązują do dziś wraz z uszczegóławiającymi je rozporządzeniami dotyczącymi bardziej sprecyzowanych zagadnień.

Celem Nipiagogeio (Przedszkola) jest zaoferować równe szanse wszystkim dzieciom, by rozwijały się fizycznie, emocjonalnie, mentalnie i społecznie w ramach zdefiniowanych przez szersze założenia edukacji szkolnej na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym. W szczególności Nipiagogeio pomaga dzieciom:

- rozwijać ich zmysły, jak również zdolności kognitywne i motoryczne;
- rozumieć sens doświadczeń przeżywanych w ramach ich środowiska oraz nabyć zdolności rozróżniania relacji i interakcji w nim zachodzących;
- rozwijać zdolności rozumienia i wyrażania siebie poprzez symbole ogólnie jak i szczegółowo na polu języka, matematyki czy sztuki;
- tworzyć relacje interpersonalne, które wesprą ich w stopniowej i harmonijnej integracji z otoczeniem;
- rozwijać inicjatywy w ramach zorganizowanego środowiska oraz zaznajamiać je z relacją branie-dawanie w ramach grupy i indywidualnie.

Przedszkola w Grecji są bezpłatne i nieobowiązkowe. Dzieci mogą rozpocząć ten etap edukacji w wieku lat 4 i kontynuować go aż osiągną odpowiedni wiek, aby zacząć pierwszy etap szkoły podstawowej. Istnieją dwa rodzaje przedszkoli – przyjmujące dzieci w godzinach od 8:30 do 12.15 na pół dnia, oraz całodniowe (Oloimero Nipiagogeio) od godz. 7.45 do 16.00. Przedszkola ranne zatrudniają jednego nauczyciela, płci męskiej lub żeńskiej. Nauczyciel taki ma pod sobą od 7 do 30 dzieci w wieku od 4 do 5,5 roku. Dzieci przebywają razem w klasie, natomiast aktywności są rozróżniane mając na uwadze tempo oraz stopień trudności i są dostosowywane indywidualnie dla każdego dziecka. Przedszkola całodniowe zatrudniają dwóch nauczycieli, którzy mogą opiekować się od 31 do 60 dzieci. Rok szkolny w Nipiagogeio

rozpoczyna się 1-szego września i kończy 21 czerwca, zajęcia natomiast odbywają się od 11 września i kończą się 15 czerwca.

Program nauczania przedszkolnego jest przygotowywany przez Instytut Pedagogiczny i wydawany jest jako podręcznik, który zawiera szczegółowe instrukcje i praktyczne rekomendacje, aby wspomóc nauczyciela w organizacji i prowadzeniu zajęć. Generalne cele zakładają rozwój zdolności kognitywnych i motorycznych dziecka, jego rozwój społeczny, emocjonalny, mentalny, moralny i religijny na poziomie indywidualnym jak i grupowym, a także rozwój ich przeżyć estetycznych w teorii jak i w praktyce.

Podstawowym założeniem program nauczania jest zapewnienie aktywnej partycypacji dziecka poprzez czynny udział w aktywnościach rozwijających ich krytyczne myślenie.

Dziecko ma być zachęcane do przewidywania, dochodzenia, eksperymentowania, porównywania, odkrywania relacji, klasyfikowania i rozwijania się mentalnie jednocześnie rozwijając niezbędne mechanizmy, które pozwalają na zdobycie wiedzy.

Codzienne aktywności są rozplanowywane przez nauczyciela według poniższych kryteriów i obejmują spontaniczne angażowanie dziecka w tzw. „kącik aktywności", w którym dziecko pracuje bez asysty nauczyciela i które zakłada osiągnięcie danych, zaplanowanych przez nauczyciela lub pojawiających się spontanicznie celów. Nauczyciele przedszkolni postępują według następujących wskazówek:

- mogą wybrać jeden lub kilka celów z jednego lub kilku pól rozwoju według ich pozycji w programie nauczania oraz według poziomu rozwoju dziecka;
- mogą wybierać i organizować aktywności korelujące z głównymi założeniami nauczania. Zakres tych aktywności może być określony według tego samych lub innych „obszarów rozwoju i wiedzy";
- nauczyciele asystują i zachęcają dzieci do angażowania się w aktywności;
- następnie oceniają rezultaty danej aktywności.

Nauczanie języka angielskiego w greckich przedszkolach

Nauczanie angielskiego w tej grupie wiekowej zdecydowanie różni się od sposobu nauczania starszych dzieci. Nauczanie w przedszkolu obejmuje muzykę, ruch, gry i zabawy. Przedszkolaki uczą się prostych słów poprzez piosenki i obrazki. Tańcząc do rytmu piosenki powtarzają jej słowa. Przede wszystkim jednak celem nie jest nauka jak największej ilości słów, ale zapoznanie się z tym, co jest inne oraz pozytywne nastawienie dzieci do nauki języka.

Główne zasady nauczania przedszkolnego podkreślają znaczenie rozpoczęcia nauki języka angielskiego jak najwcześniej (tj. w wieku od 4 do 6 lat). Przede wszystkim, ponieważ zewsząd otacza nas technologia, dzieci doskonale znają podstawowe angielskie słowa. Dlatego też nie jest trudno zapoznać uczniów z podstawowym słownictwem. Co więcej, dzieci w wieku przedszkolnym chłoną wiedzę dużo szybciej i łatwiej, szczególnie, gdy występuje w postaci gier, zabaw, piosenek czy rysowania, czyli aktywności, które sprawiają im przyjemność. To ważne, aby dziecko pokochało język już na początku, gdyż ułatwi im to naukę języka w przyszłości.

III.2 PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY W POLSCE

Edukacja przedszkolna w Polsce obejmuje pierwsze lata życia dziecka (od 3 do 5 lat), które decydują o jego rozwoju i dalszych losach, jest częścią całego systemu edukacji, połączeniem opieki, zabawy i nauki.
W Polsce zgodnie z kierunkowymi programami rządowymi, faktem stało się zapewnienie lepszego dostępu do edukacji najmłodszym dzieciom oraz umożliwienie rozpoczęcia nauki w klasie pierwszej szkoły podstawowej dzieciom sześcioletnim. Obecnym priorytetem w obszarze edukacji jest zwiększenie dostępności do edukacji wysokiej, jakości, poprzez dalsze upowszechnienie wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku 3 – 5 lat, w tym obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci 5-letnich.

Przedszkole jako pierwsza instytucja edukacyjna dla dziecka, pełni też istotną funkcję usługową. Ułatwia pracującym rodzicom godzenie ról zawodowych i rodzicielskich. Dobrze zorganizowane, z programem dostosowanym do potrzeb dzieci wspiera rodziców w opiece i wychowaniu, a dzieci przygotowuje do podjęcia nauki w szkole.

Edukacja przedszkolna w Polsce, realizowana jest przez różnorodne instytucje państwowe i prywatne. Opieka nad dzieckiem w wieku od 3 do 5 lat może być sprawowana poprzez:

- przedszkola prowadzone przez jednostki samorządów terytorialnych;
- niepubliczne przedszkola prowadzone przez osoby fizyczne bądź prawne;
- alternatywne formy wychowania przedszkolnego, zakładane i prowadzone przez gminy;
- niepubliczne alternatywne formy wychowania przedszkolnego, zakładane i prowadzone przez osoby fizyczne bądź prawne.
- formy wychowania przedszkolnego wspierane przez stowarzyszenia religijne. W takich placówkach nauczanie i wychowanie odbywa się w ścisłym kontakcie z realizacją treści religijnych i z dużym udziałem wspólnoty wiernych.

Przedszkola oraz inne formy wychowania przedszkolnego w równej mierze pełnią funkcje opiekuńcze, wychowawcze i kształcące. Zapewniają dzieciom możliwość wspólnej zabawy i nauki w warunkach bezpiecznych, przyjaznych i dostosowanych do ich potrzeb rozwojowych.

Wychowanie przedszkolne z założenia spełnia następujące funkcje:

- opiekuńczą - sprawowanie bezpośredniej opieki na dzieckiem. Zapewnienie dziecku właściwych warunków materialnych i bezpieczeństwa, sprzyjających zaspokojeniu jego potrzeb. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowia fizycznego i psychicznego dziecka.
- stymulacyjno-edukacyjną - ukierunkowywanie rozwoju i potencjalnych możliwości oraz zdolności dziecka,
- wychowawczą - rozwijanie umiejętności społecznego działania w szerszym środowisku niż tylko we własnej rodzinie. Wprowadzanie dziecka w świat norm społecznych oraz formowanie osobowości dziecka poprzez działania dydaktyczne i wychowawcze.
- korektywno-kompensacyjną - działanie edukacyjne przedszkola zmierzające do skorygowania wad rozwojowych, zniwelowania zaburzeń oraz działania wychowawcze

wobec dzieci zaniedbanych, zmierzające do wzmocnienia rozwoju i aktywności dziecka. Wyposażenie dziecka w określone umiejętności i wiarę we własne możliwości.

W trosce o prawidłowy rozwój psychoruchowy oraz przebieg wychowania i kształcenia dzieci w wieku przedszkolnym w Polsce zaleca się, aby dziecko 1/5 czasu swojego pobytu w przedszkolu, spędzało na zabawie, 1/5 czasu spędzało w ogrodzie lub na świeżym powietrzu, nie więcej niż 1/5 przeznaczana była na zajęcia dydaktyczne realizowane wg programów a pozostałe 2/5 to czas w szczególności na czynności opiekuńcze, samoobsługowe, organizacyjne.

Przedszkola, inne formy wychowania przedszkolnego oraz poszczególni nauczyciele zobowiązani są do podejmowania działań mających na celu wspomaganie rozwoju każdego dziecka, dostosowanie procesu edukacyjnego do jego potrzeb i możliwości. Zadaniem nauczycieli jest prowadzenie i dokumentowanie obserwacji pedagogicznych mających na celu poznanie jego możliwości i potrzeb rozwojowych.

Placówki przedszkolne mają za zadanie bezpłatną organizację zajęć dodatkowych zgodnych z potrzebami i możliwościami dzieci. W ramach takich zajęć realizowane są w placówkach na przykład zajęcia z gimnastyki korekcyjnej, terapii logopedycznej, ale także nauki tańca towarzyskiego, karate, ceramiki i wiele innych zgodnych z koncepcjami rozwojowymi ofertami poszczególnych przedszkoli.

Podstawowym celem przedszkola w Polsce jest stymulowanie rozwoju poznawczego, społecznego i kulturalnego oraz przygotowanie dzieci do wczesnej nauki czytania, pisania oraz kształcenie pojęć matematycznych. Zgodnie z przepisami podstawy programowej cele wychowania przedszkolnego to:

- wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych potrzebnych dzieciom w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji;
- budowanie systemu wartości, w tym wychowywanie dzieci tak, żeby lepiej orientowały się w tym, co jest dobre, a co złe;
- kształtowanie u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do łagodnego znoszenia stresów i porażek;
- rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi;
- stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych;
- troska o zdrowie dzieci i ich sprawność fizyczną; zachęcanie do uczestnictwa w zabawach i grach sportowych;
- budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych;
- wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiadania się poprzez muzykę, taniec, śpiew, małe formy teatralne oraz sztuki plastyczne;
- kształtowanie u dzieci poczucia przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz postawy patriotycznej;

- zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej;
- przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym poprzez rozbudzanie ich świadomości językowej i wrażliwości kulturowej oraz budowanie pozytywnej motywacji do nauki języków obcych na dalszych etapach edukacyjnych,
- umożliwianie dzieciom należącym do mniejszości narodowych i etnicznych podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej.

W trosce o jednolite oddziaływanie wychowawcze nauczyciele mają obowiązek aktywnie współpracować z rodzicami dziecka. Informować ich o zasadach i podstawie programowej wychowania przedszkolnego , włączać do procesu kształcenia i wychowania. Informować o sukcesach i kłopotach ich dzieci, a także zachęcać rodziców do współdecydowania w sprawach przedszkola, wspólnie organizując wydarzenia, w których biorą udział dzieci.

Inwestowanie w edukację małych dzieci i zapewnienie lepszego ich dostępu do nowoczesnego wychowania przedszkolnego to najskuteczniejszy sposób na wyrównywanie szans edukacyjnych. Nowoczesne przedszkole na miarę XXI wieku to przystań, z którego wypływa dziecko do portu przyszłego człowieka. Jakim statkiem wyruszy w swoją podróż? Zależy od tego, co zbuduje dla niego rodzina i edukacja przedszkolna. Czy nauczywszy się dobrych manier, rozwinie swoją osobowość i talenty? Czy zapakuje na statek wiarę we własne możliwości, otwarty i ciekawy umysł? Będzie to możliwe dzięki dobrej współpracy rodziny i przedszkola, a także dzięki zrozumieniu jego potrzeb i otwartości na zmiany, jakie niesie ze sobą współczesny świat.

PORANEK

- Schodzenie się dzieci. Zabawy wynikające z własnej aktywności i potrzeb dziecka, swobodne, inspirowane przez nauczyciela. Zabawy i ćwiczenia ruchowe. Kontakty indywidualne - rozmowy, obserwacja (diagnozowanie) zachowań i umiejętności dzieci.
- Ćwiczenia poranne, czynności samoobsługowe, higieniczne porządkowe, dyżury - przygotowanie do śniadania.
- Śniadanie i realizacja zadań programowych w tym zakresie,
- Zabawy integrujące grupę. Projektowanie działań, poznawanie i doświadczanie, poszukiwanie rozwiązań problemów – realizacja zadań w ramach podstawy programowej. Edukacja dla samodzielności, własnej aktywności i potrzeb dziecka. Aktywność zbiorowa, w grupach, indywidualna – inspirowana przez nauczyciela (w budynku i poza nim) – edukacja dla zdrowia i bezpieczeństwa: aktywność ruchowa, spotkania np. z psychologiem, policjantem, strażakiem, lekarzem, edukacja na rzecz zdrowego odżywiania, obserwacje i zajęcia ekologiczno - przyrodnicze, spacery, wycieczki. Edukacja matematyczna, językowa, artystyczna itp. Język angielski (prowadzony przez nauczyciela języka angielskiego oraz przez pozostałych nauczycieli w ramach edukacji dwujęzycznej- Erasmus+). Działania diagnostyczno prognostyczne oraz terapeutyczno-kompensacyjne z dziećmi o SPE.
- Czynności samoobsługowe, higieniczne porządkowe, dyżury - przygotowanie do posiłku
- Posiłek i realizacja zadań programowych w tym zakresie.

POŁUDNIE

- Zabawy wynikające z własnej aktywności i potrzeb dziecka(w budynku i poza nim): spacery, zabawy ruchowe, zajęcia sportowe, obserwacje przyrodnicze. Praca terapeutyczno-kompensacyjna z dziećmi o SPE. Kontynuowanie rozpoczętych wcześniej zadań – zgodnie z potrzebami i indywidualnym tempem pracy dzieci. Głośne czytanie literatury dziecięcej. Zabawy/działania wynikające z edukacji dla samodzielności. Edukacja dwujęzyczna. Odpoczynek/relaksacja/wizualizacja.
- Czynności samoobsługowe, higieniczne porządkowe, dyżury - przygotowanie do posiłku.
- Posiłek i realizacja zadań programowych w tym zakresie

POPOŁUDNIE

- Zabawy wynikające z własnej aktywności i potrzeb dziecka (w budynku i w terenie). Zabawy/działania wynikające z edukacji dla samodzielności. Praca indywidualna: rozwijanie specyficznych właściwości psychofizycznych, cech, uzdolnień i skłonności oraz kompensacyjno-terapeutyczna prowadzona przez specjalistów i wychowawców. Edukacja dwujęzyczna. Ponadto: zajęcia dodatkowe finansowane przez Miasto zgodnie z harmonogramem przyjętym na dany rok szkolny. Czynności samoobsługowe, higieniczne.

- ✓ Przerwa na jedzenie
  - ✓ Czynności samoobsługowe, higieniczne, porządkowe, dyżury. Głośne czytanie literatury dziecięcej. Zabawy wynikające z własnej aktywności dzieci. Ponadto: zajęcia dodatkowe zgodnie z harmonogramem przyjętym na dany rok szkolny.

RAMOWY ROZKŁAD DNIA W POLSKICH PRZEDSZKOLACH

PROPORCJE ZAGOSPODAROWANIA CZASU PRZEBYWANIA DZIECI W PRZEDSZKOLU	RÓŻNE FORMY AKTYWNOŚCI
ZABAWY 1/5 czasu pobytu dziecka w przedszkolu	Zabawy wynikające z własnej aktywności i potrzeb dziecka, swobodne, inspirowane przez nauczyciela, np.: językowe, manipulacyjne, tematyczne, badawcze, ruchowe, konstrukcyjne, czytelnicze.
TEREN 1/5 czasu pobytu dziecka w przedszkolu	Zabawy w terenie (w ogrodzie przedszkolnym, obiektach przyrodniczych, środowiskach działających na rzecz edukacji itp. Organizowanie gier zabaw ruchowych, zajęć sportowych, obserwacji przyrodniczych, prac gospodarczych, porządkowych, zabawy swobodne, spacery, wycieczki, plenery ekologiczne/artystyczne, happeningi, akcje społecznościowe, itp.)
)YDAKTYKA I WYCHOWANIE najwyżej 1/5 czasu pobytu dziecka w przedszkolu	Zajęcia wychowawczo dydaktyczne z całą grupą, w małych grupach/zespołach, praca indywidualna, zajęcia ze specjalistami.
INNE CZYNNOŚCI 2/5 czasu pobytu dziecka w przedszkolu	Czynności opiekuńcze, higieniczne, samoobsługowe, organizacyjne, relaksacja, słuchanie utworów literackich, posiłki, uroczystości.

III.3. PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY W RUMUNII

Edukacja przedszkolna (*grădiniță po rumuńsku)* to publiczna usługa edukacyjna skierowana do dzieci w wieku od lat 3 do 5/6, prowadzona przez wykwalifikowanych nauczycieli. Obecne prawo dotyczące edukacji państwowej (Ustawa o edukacji publicznej 1/2011) obejmuje zagadnienia związane z potrzebami dzieci w wieku od lat, 3 do 5/6, które podejmują naukę w przedszkolu. Edukacja przedszkolna może być zorganizowana w przedszkolach prywatnych lub publicznych. Uczestnictwo jest nieobowiązkowe. Nie istnieją żadne wymagania do przyjęcia dziecka do przedszkola.

Według postanowień Ustawy o edukacji publicznej, art. 23 wczesna edukacja (0 – 5/6 lat) obejmuje:

- etap przed-przedszkolny (0-3 lat)
- edukację przedszkolną (3-6 lat), która obejmuje:
  - ✓ małą grupę dzieci w wieku przedszkolnym w wieku od lat 3 do 4
  - ✓ średnią grupę dzieci w wieku przedszkolnym w wieku od lat 4 do 5
  - ✓ starszą grupę dzieci w wieku przedszkolnym w wieku od lat 5 do 6

Dzieci podzielone są na grupy według wieku:

- etap pierwszy (3-4 lat)
- etap drugi (4-5 lat)

Edukacja przedszkolna zorganizowana jest w trzech typach programów, oferowanych w tych samych lub innych przedszkolach:

- program podstawowy (4 okresy)
  - ✓ zapewnia odpowiednie przygotowanie dzieci do dalszego etapu nauki oraz przystosowuje do życia społecznego;
  - ✓ do każdej grupy przydzielony jest jeden nauczyciel, który pracuje z daną grupą podczas wszystkich trzech etapów nauki;
- program przedłużony (10 okresów)
  - ✓ zapewnia odpowiednie przygotowanie dzieci do dalszego etapu nauki, przystosowuje do życia społecznego oraz zapewnia dzieciom posiłki, opiekę oraz odpoczynek;
  - ✓ do każdej grupy zostają przydzieleni 2 nauczyciele, którzy pracują na 5 zmian oraz opiekują się dziećmi z przydzielonej im grupy;
- program tygodniowy (od poniedziałku do piątku)
  - ✓ zapewnia odpowiednie przygotowanie dzieci do dalszego etapu nauki, przystosowuje do życia społecznego oraz zapewnia dzieciom opiekę i nadzór oraz pełne zakwaterowanie przez 5 dni w tygodniu;
  - ✓ do każdej grupy zostają przydzieleni 2 nauczyciele, którzy pracują na 5 zmian oraz opiekują się dziećmi z przydzielonej im grupy.

Organizacja instytucji edukacji przedszkolnej, standardy jakościowe, zakres nauczania oraz organizacja metodologii nauczania na tym etapie edukacji są określane w rozporządzeniu wydawanym na wniosek Ministerstwa Edukacji Narodowej. Edukacja przedszkolna w Rumunii

obejmuje jednostki, w których nauka prowadzona jest w języku rumuńskim jak również jednostki, gdzie nauka prowadzona jest w językach mniejszości narodowych.

Rozmieszczenie terytorialne przedszkoli zaspokaja potrzeby ludności. W strefach miejskich, w każdej dzielnicy mieszkaniowej zlokalizowane jest przynajmniej jedno przedszkole, znajdujące się w sąsiedztwie terenów mieszkalnych. Jeśli rodzice chcą zapisać dziecko do przedszkola innego niż rejonowe, po ich stronie leży obowiązek zapewnienia dziecku transportu do tego przedszkola. W strefie wiejskiej również dobrze rozwinięta jest sieć przedszkoli. Przeważnie w każdej z wsi znajduje się przynajmniej jedno przedszkole.

Rodzice lub prawni opiekunowie mogą zdecydować kiedy zapisać dziecko do przedszkola, najwcześniej w wieku trzech lat. W przypadku dzieci uczęszczających na przedłużony lub tygodniowy pobyt, rodzice lub prawni opiekunowie zobowiązani są wnieść opłatę, która częściowo pokryje koszty posiłków oraz zakwaterowania. Dzieci muszą zostać zarejestrowane w przedszkolach przed rozpoczęciem roku szkolnego. W szczególnych przypadkach, istnieje możliwość rejestracji dziecka w trakcie roku szkolnego. Dostępność miejsc w przedszkolach dla każdego dziecka ograniczona jest limitami w każdej z placówek, a także opiera się o kryteria:

- ✓ *Wieku;*
- ✓ *Bliskości miejsca zamieszkania od danego przedszkola;*
- ✓ *Odległości miejsca pracy rodziców od danego przedszkola;*
- ✓ *Posiadania lub nie posiadania rodzeństwa, uczęszczającego do tego samego przedszkola.*

Rodzice mają prawo wyboru przedszkola, rozważając kryteria opisane powyżej. Mając zamiar zapisać dziecko do przedszkola, rodzice zmuszeni są okazać dokumenty dotyczące zdrowia dziecka, wyniki ostatnich badań, jak również dodatkowe informacje, z którymi powinni zapoznać się pracownicy przedszkola. Dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych powinny znaleźć się pod szczególną opieką, a dzieci z trudnościami, po przeprowadzonej specjalistycznej diagnozie, powinny być również wspomagane poprzez pracę z nauczycielem wspierającym.

Plan dnia na poziomie edukacji przedszkolnej jest ustanawiany przez radę pedagogiczną w ramach konsultacji z nauczycielami i rodzicami oraz oparty jest na podstawie kryteriów:

- ➢ *Rodzaju oferowanego programu (podstawowego, przedłużonego lub tygodniowego);*
- ➢ *Liczby i rodzajów aktywności w tygodniu, ustanowionych w krajowym programie nauczania dla każdego poziomu wiekowego i rodzaju programu;*
- ➢ *Całkowitej minimalna i maksymalna liczba aktywności na tydzień ustanowionej przez krajowy program nauczania dla każdego poziomu wiekowego i rodzaju programu.*

Aktywności organizowane dla dzieci popołudniu (w ramach programu przedłużonego i tygodniowego) są nadzorowane przez nauczycieli i zawierać mogą: ćwiczenia rekreacyjne, odpoczynkowe, rozwijające i trenujące indywidualne umiejętności[3].

3 https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Romania:Organisation_of_Early_Childhood_Education_and_Care

Edukacja przedszkolna zapewnia wolny, integralny i harmonijny rozwój osobowości dziecka, odwołujący się do jego naturalnego rytmu i potrzeb. Edukacja przedszkolna wprowadzana jest równo wśród wszystkich dzieci, włączając te o specjalnych potrzebach edukacyjnych lub potrzebujące rekonwalescencji/rehabilitacji czy integracji społecznej – zarówno w instytucjach edukacji specjalnej, jak i w instytucjach o standardowym nauczaniu.

Wszystkie aktywności organizowane w ramach edukacji przedszkolnej muszą przestrzegać prawa dzieci do zabawy – jako formy aktywności, metody, procedury i znaczenia w uzyskaniu celów edukacyjnych. Zgodnie z postanowieniami Prawa o Edukacji (Ustawa o Edukacji Publicznej 1/2011) narodowy program nauczania początkowego skupia się na fizycznym, poznawczym, emocjonalnym i społecznym rozwoju dzieci oraz wczesnym korygowaniu niedoborów w rozwoju[4].

Obecnie, w edukacji przedszkolnej nie przeprowadza się żadnej oceny, jednak umysłowy i psychiczny rozwój dzieci jest monitorowany. W przedszkolach nie wymaga się powtarzania klas, a dzieci są automatycznie przenoszone na kolejny poziom. Dzieci o umysłowych lub czuciowych trudnościach są odsyłane do poradni psychologicznych, by ustalić dla nich specjalne formy edukacji.

Występują programy edukacyjne, alternatywne dla standardowego, promujące odmienne filozofie nauczania, które także rozwijane są w systemie nauczania publicznego:

- Program Krok po Kroku, adresowany do dzieci od 3 do 5/6 roku życia;
- Program Montessori, adresowany do dzieci od 3 do 5/6 roku życia;
- Waldorf Program, adresowany do dzieci od 3 do 5/6 roku życia;
- Jena Plan, adresowany do dzieci od 3 do 5/6 roku życia;
- Freinet Program, adresowany do dzieci od 3 do 5/6 roku życia.

Ogólnokrajowy program nauczania wyznacza następujące dziedziny doświadczania:

Język i komunikacja: rozwój komunikacji ustnej, rozumienia i prawidłowego wykorzystania umiejętności struktur jamy ustnej; wykształcenie prawidłowej fonetyki, leksyki i składniowej komunikacji ustnej; rozwój kreatywności i ekspresyjności w komunikacji ustnej, rozwój umiejętności, aby zrozumieć i przekazać intencje, myśli i znaczenie poprzez pisanie;

Nauki przyrodnicze: obszar dotyczący programu nauczania Matematyki i przedmiotów ścisłych, rozwój przed-matematycznych operacji intelektualnych, rozwój zdolności do zrozumienia i użycia liczb, cyfr, pomiary jednostek, przy użyciu odpowiedniego słownictwa; rozwój zdolności do rozpoznania, nazywania, budowania i używania form geometrycznych, rozwój zdolności do rozwiązywania prostych problemów arytmetycznych poprzez nabycie odpowiednich strategii; pobudzanie ciekawości poprzez wyjaśnienie i zrozumienie środowiska; rozwój zdolności do rozwiązywania problemów poprzez nabycie odpowiednich strategii; rozwój zdolności do poznania i zrozumienia otoczenia, a także pobudzanie ciekawości; rozwój zdolności obserwacji i nawiązania połączeń przypadkowych, przestrzennych i czasowych; zastosowanie

4 https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Romania:Teaching_and_Learning_in_Early_Childhood_Education_and_Care

odpowiedniego języka przedstawiającego zjawiska naturalne; rozwój i korzystanie z podstawowych umiejętności w zakresie ochrony środowiska i edukacji pozytywne nastawienie wobec ochrony środowiska;

Człowiek i społeczeństwo: miejski obszar edukacji wobec działania praktycznego i czynności domowych: wiedza i przestrzeganie norm zachowania w społeczeństwie; kształcenie umiejętności, aby nawiązać relacji z innymi; wykształcenie pozytywnej chęci i cech charakteru i budowania pozytywnego podejścia wobec siebie i innych; rozwinięcia umiejętności do akceptacji, tolerancji i szanowania różnorodności; znajomości historii, geografii i elementów religijnych określających duchowo obywateli Rumunii; znajomość materiałów i ich zastosowanie, rozwój i konsolidacja praktycznych umiejętności, rozwój w praktycznym i estetycznym sensie rozwój domowych praktycznych umiejętności i wykorzystanie specyficznego słownictwa.

Sztuka i estetyka: edukacja plastyczna i edukacja muzyczna, rozwój umiejętności pracy w celu realizacji rysunku, obrazu i modelowania, tworzenie połączeń pomiędzy różnymi elementami estetycznymi i językowymi, kształtów i obiektów z otoczenia (natury, sztuki i życia społecznego); stymulacja ekspresywności i kreatywności poprzez rozwój rysowania, malowania i modelowania, rozwój umiejętności przechwytywania ze środowiska dźwięku i muzyki, rozwój umiejętności wyrażania poprzez muzykę; znajomość wartości narodowych i uniwersalnych kreacji muzycznej.

Psychomotoryka: rozwój podstawowego „napędu" i umiejętności aplikacyjnych; stymulacja intelektualnych i emocjonalnych cech w celu wykonywania niezależnie nabytych umiejętności; znajomość umiejętności sanitarno-higienicznych w celu utrzymania zdrowego stylu życia.

Istnieją psychologiczne i pedagogicznie odpowiednie elementy ciągłości i spójności między przedszkolem, a cele i ramy referencyjne od szkoły podstawowej na poziomie wszystkich dziedzin i obszarów programowych.

Szkolny Program Nauczania

Europejski wymiar nauczania poprzez program na poziomie edukacji podstawowej opiera się na inicjatywie instytucji edukacyjnych i działań nauczania zespołu dydaktycznego. Organizowane w tym celu mogą być uwzględnione w studium języków obcych poprzez podejście inter-kulturalne, „wybrane działania" (program nauczania oparty na szkole), koncentrując się na historycznych i geograficznych podstawach, prostych aspektach związanych z pozycją i rolą Rumunii we Wspólnocie Europejskiej, itp. W ostatnich latach inicjatywy nauczycieli w tym obszarze zostały ułatwione i wsparte poprzez wewnętrzny system szkoleń. Poza działaniami ustalonymi przez wspólny rdzeń nauczania, nauczyciele mogą zdecydować o innych dodatkowych zajęciach fakultatywnych / w zależności od poziomu rozwoju dzieci oraz w ustalonej maksymalnej liczbie zajęć dla każdej grupy i rodzaju programu. Duża liczba przedszkoli publicznych głównie w obszarach miejskich opracowało i wzbogaciło programy analiz, w tym na przykład nauki nowoczesnego języka, sport, itd. W niektórych z tych przypadków przedszkola zatrudniają dodatkowych nauczycieli na potrzeby dodatkowych przedmiotów.

Szkolny program nauczania oparty jest na ogólnej polityce ustanowionej przez Radę Rozwoju Programu Nauczania do rozpatrzenia przez szkoły. Szkolny program nauczania to program, który spełnia specyficzne potrzeby danego przedszkola. Przedszkola są zachęcane do opracowania programu szkolnego na podstawie własnych preferencji rodziców wobec swoich

dzieci w wieku przedszkolnym, w tym samym czasie, należy wziąć pod uwagę ich unikalne potrzeby. Przedszkola mają na celu zaplanowanie i opracowanie spójnego programu szkolnego proponując cele kształcenia, cele nauczania i efekty kształcenia, zapewniając szeroki wachlarz doświadczeń edukacyjnych do rozwijania umiejętności przedszkolaków.

Roczna oferta edukacyjna przedszkola proponuje zajęcia języka angielskiego jako drugiego języka (ESL) w młodym wieku (zajęcia fakultatywne zawarte w programie nauczania w szkołach), które są wysoce wymagane przez rodziców dla swoich dzieci. W przedszkolach nauczyciele mogą prowadzić szeroką gamę zajęć szkolnych w programie nauczania, takich jak sport, taniec, język obcy, sztuki, itp.

Szkoła w oparciu o program nauczania- opcjonalnie program języka angielskiego przeznaczony jest dla wszystkich grup przedszkolaków, które chcą uczyć się angielskiego po raz pierwszy. Z tego powodu, udanymi działaniami na tym poziomie są gry i piosenki, działania artystyczne, rymowanki. Nauka języka angielskiego może wydawać się zbyt ambitnym planem dla dzieci w wieku przedszkolnym, ale plastyczność psychiczna, jeszcze niedokończona może być zaletą dla wykwalifikowanego wychowawcy. Nauka języka angielskiego może wydawać się trudna, ale od 3 do 6 roku życia jest to odpowiedni czas na jego realizację, ponieważ wczesne dzieciństwo oznacza doskonałą zabawę i szczęśliwe chwile dla dzieci.

.

III.4 PRZEDSZKOLNY SYSTEM EDUKACYJNY W TURCJI

Ministertwo Edukacji Narodowej (znane również jak MoNE) koordynuje edukacją z poziomu centralnego w Republice Tureckiej. Występują następujące poziomy: przedszkolny, podstawowy, gimnazjalny, szkoły średniej drugiego stopnia oraz wyższej edukacji. Obowiązkowa edukacja obejmuje 12 lat na trzech poziomach, które przedstawić można jako 4+4+4[5].

Po tym, jak rok rozpoczęcia nauki w szkole obniżono do 66-69 m.ż., przedszkole stało się bardzo ważne, szczególnie dla dzieci w wieku pomiędzy 36 a 68 m.ż. Wiek 0-6 r.ż. to czas, by dziecko wyrobiło podstawowe zwyczaje i rozwinęło zdolności mentalne. W tym okresie dzieci uczą się bardzo szybko.

Szkoła, która oferuje edukację do 36-66 m.ż. dzieci nazywana jest przedszkolem, podczas gdy dzieci w wieku 48-66 m.ż. otrzymują edukację w ramach tzw. zerówki (Regulacja prawna dotyczące instytucji edukacji wczesnodziecięcej i podstawowej z dn. 26 lipca 2014 oznaczone numerem 29072 w Dzienniku Ustaw. Podstawowym celem edukacji wczesnodziecięcej jest zapewnienie edukacji przedszkolnej dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych w ramach przedszkoli masowych. Według Artykułu 19 Podstawowych Praw Edukacyjnych (Millî Eğitim Temel Kanunu), edukacja przedszkolna jest opcjonalna i odbywa się na terenie placówek zinstytucjonalizowanych. Wyrażenie "dzieci, które nie osiągnęły wieku obowiązkowego dla rozpoczęcia edukacji kształcą się w placówkach edukacji przedszkolnej" istnieje w Artykule 13 Podstawowych Praw Edukacyjnych [6]*. Wraz z przepisem nr 652 Ustawy o Organizacji Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ustawą o Edukacji Wczesnoszkolnej oraz Podstawowej*

[5] https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Turkey:Overview
[6] https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Turkey:Early_Childhood_Education_and_Care

stanowi całość określaną mianem Ustawy z dn. 14 września 2011. Dzieci w wieku pomiędzy 36 a 66 m.ż. ukończonymi do końca września każdego roku, mają prawo, by rozpocząć wczesną edukację. Jeśli liczba dzieci w tym wieku jest niewystarczająca, dzieci, które ukończyły pomiędzy 36 a 47 m.ż. mogą również rozpocząć naukę w przedszkolach i zerówkach. Zapisy odbywają się drogą elektroniczną poprzez e-system. Rodzice dzieci, które zostaną zapisane, muszą dostarczyć informacje, z kim należy się kontaktować w nagłych sytuacjach. Aktywności w przedszkolach są przygotowywane przez nauczycieli branżowych na początku każdego roku szkolnego. Wg tego programu administratorzy oraz nauczyciele organizują zajęcia po 50 minut w ciągu przez 6 godzin w obszarze dziecięcych zainteresowań, życzeń i możliwości. Miesiące płyną według harmonogramu. Jednakże w przypadku, gdy liczba dzieci jest zbyt mała, by utworzyć grupę zerówkową, możliwe jest odbywanie takiej nauki na terenie szkoły. Wymagana jest jedynie minimalna liczba dzieci: nie mniej niż 10 i nie więcej niż 20[7].

Edukacja przedszkolna wspiera rozwój motoryczny dzieci poprzez:

- Ćwiczenia rozwijające motorykę małą (rysowanie, zadania wymagające pracy palcami);
- Ćwiczenia rozwijające motorykę dużą (treningi sportowe, ćwiczenia na równowagę i koordynację ruchową);
- Zadania wspierające rozwój językowy (wiersze, piosenki, zabawy paluszkowe, historyjki);
- Gry edukacyjne (ćwiczenia na koncentrację);
- Zajęcia muzyczne (Orff, rytmika);
- Rozwój poznawczy oraz aktywności matematyczne (kolory, liczby, kształty, wykresy).

Wszystkie z tych aktywności kształcą jednostki o wysokiej wiedzy akademickiej, zaawansowanych umiejętnościach, wysokiej pewności siebie oraz umiejętności wyrażania własnej opinii.

Umiejętności nabywane poprzez wczesną edukację odnoszą się do sfer:

- Fizycznej – przedszkolaki rozwijają umiejętności motoryki małej poprzez regularne ćwiczenia takie jak: wycinanie, klejenie, kolorowanie, pisanie; rozwijają motorykę dużą poprzez czynności takie jak bieganie, skakanie, rzucanie i wspinanie się.
- Poznawczej – przedszkolaki zyskują umiejętności matematyczne i przyrodnicze za pomocą aktywności takich jak łączenie przedmiotów, obserwowanie i klasyfikowanie oraz rozwijają wyobraźnię dzięki imitowaniu i odgrywaniu, ich umiejętności językowe za pomocą dramy, natomiast umiejętności oratorskie poprzez pokazywanie portfolio. Natomiast zdolność czytania i pisania dzięki aktywnościom takim jak kolorowanie, czytanie oraz oglądanie książek czy rysunków.

Przedszkolaki dostają szansę rozwoju poprzez różne programy edukacyjne. Teatr turecki, przyroda czy matematyka wprowadzane są poprzez aktywności takie jak gry czy zabawy ruchowe. Programy wykorzystywane w edukacji przedszkolnej w Turcji:

- ✓ Program przyrodniczy oraz poziomowany program matematyczny;

7 https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Turkey:Organisation_of_Early_Childhood_Education_and_Care

- ✓ Witanie dnia oraz *czas na liczenie*;
- ✓ edukacja obywatelska i etyka;
- ✓ edukacja teatralna oraz występy z cyklu *pokaż i opowiedz*;
- ✓ wycieczki krajoznawcze i gry edukacyjne;
- ✓ metoda projektu i praca z portfolio;
- ✓ Edukacja wg Orff'a.

Nauczyciele przeprowadzają dzieci przez proces uczenia się. Rozwój mentalny, społeczny i fizyczny dziecka obserwowany jest przez psychologa, który ocenia również komunikację dziecka z rodziną. W trakcie roku szkolnego doradcy psychologiczni zapewniają wsparcie rodzinom, dbając o to, by stworzono środowisko przyjazne dzieciom. *Administratorzy i nauczyciele spotykają się na początku roku szkolnego. Na tych spotkaniach rodziny mogą zdecydować, w jaki sposób chcą włączyć się do programu. Nauczyciel wraca uwagę na dom dziecka i odwiedza rodzinę przynajmniej raz w semestrze. Domowe wizyty mogą być wykorzystywane jako doświadczenie uczenia się. Dzieci i ich rodziny mogą się wspólnie bawić, ale mogą też być zaplanowane zajęcia edukacyjne. Dzieci wraz z rodzinami są wtedy obserwowany w domowym środowisku. (MONE Preschool Education Program, 2013).*

W Raporcie dot. Instytucji Wczesnej Edukacji, który powstaje w oparciu o postępy dziecka w semestrze umieszcza się informacje, które następnie dodawane są do systemu online, udostępnianego tak, by rodzice mogli monitorować postępy dziecka. Informacje poufne oraz te niezwiązane z wymiarem pedagogicznym nie są publikowane w systemie. Ewaluacja jest jednym z fundamentalnych elementów procesu edukacji przedszkolnej. W placówkach edukacji przedszkolnych wypełnia się arkusze obserwacyjne, dotyczące rozwoju, zdrowia i postępów w edukacji każdego dziecka. Nauczyciel wypełnia Osobisty Arkusz Dziecka oraz Arkusze Ewaluacji Postępów (Ustawa o Edukacji Wczesnoszkolnej oraz Podstawowej, Artykuł 30)[8].

III.5 ŚRODOWISKO PRZEDSZKOLNE

Klasa przedszkolna

Przestrzeń fizyczna, w jakiej żyje i zaspokaja swe potrzeby dziecko, jest w istocie przestrzenią społeczną – organizowaną, aranżowaną i wypełnianą przedmiotami z jednej strony, a udostępnianą i obdarzaną znaczeniami przez innych ludzi z drugiej.

Dobrze przemyślane i zaaranżowane otoczenie dziecka będzie dla niego źródłem motywacji poznawczej, społecznej i emocjonalnej. Dlatego też powinniśmy kreować przestrzeń rozwoju dla przedszkolaków tak, aby inspirowała do poszukiwań i zadawania pytań, sprzyjała radosnej i spontanicznej zabawie umożliwiała im doświadczanie świata wszystkimi zmysłami. Tak zaaranżowane otoczenie dziecka stwarza mu warunki do rozwijania samodzielności, kreatywności, budowania pozytywnego obrazu własnej osoby.

8 https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Turkey:Assessment_in_Early_Childhood_Education_and_Care

Projekt klasy przedszkolnej determinuje, na ile komfortowo będą się w niej czuli dzieci oraz ich rodziny. Dzieci, które czują się niewygodnie, są nieproduktywne. Nauczyciel w takich warunkach również nie funkcjonuje właściwie. Układ pracowni szkolnej może wyciszać jak i generować negatywne zachowania Nauczyciele wychowania przedszkolnego muszą kłaść ogromny nacisk na środowisko, w jakim fizycznie bawią się i uczą dzieci. W dobrze zaprojektowanej sali zaobserwujemy współpracujących dorosłych i dzieci w produktywnej atmosferze. Dzieci są konstruktywnie zaangażowane w zajęcia, natomiast nauczyciele obserwują, ułatwiają im pracę i je motywują.
Organizując przestrzeń rozwoju dla dzieci należy pamiętać przede wszystkim o:

- ✓ bezpieczeństwie;
- ✓ czystości i higienie;
- ✓ komforcie;
- ✓ aktywności ruchowej;
- ✓ pochodzeniu kulturowym dzieci;
- ✓ odpowiedniej ilości światła jak i wysokości temperatury;
- ✓ estetyce – dekoracje ścienne powinny być estetyczne, kolorowe, atrakcyjne i odnoszące się do bieżącej pracy grupy; powinny być często odświeżane i aktualizowane;
- ✓ aspekcie ekologicznym – posiadanie żywych roślin i umożliwienie dzieciom przejęcia opieki nad nimi;
- ✓ wysokiej jakości mebli – mowa o meblach, zabawkach, sprzęcie sportowym, narzędziach;
- ✓ funkcjonalności – niskie meble, łatwy dostęp do sprzętów;
- ✓ widoczności wszystkich kącików – meble rozdzielające kąciki powinny być niskie tak, by nauczyciel widział całą pracownię;
- ✓ wolności wyboru i różnorodności miejsc w sali – swobodą wyboru pomiędzy miejscami do zabawy, odpoczynku, dostępu do kącików tematycznych;
- ✓ konieczności zapewnienia możliwości pracy w grupach różnej wielkości: mała grupa, duża grupa, praca indywidualna, praca jeden-na-jeden, praca indywidualna, jeden-na-jeden z nauczycielem, czas na pracę z kolegą;
- ✓ kąciku do bycia samemu – nie przegap tego; dzieci potrzebują prywatności, zatem trzeba zapewnić im miejsce, które da ciszę, ale będzie widoczne dla nauczyciela;
- ✓ kącikach do pracy w grupach nie powinny być koło kącików ciszy, gdzie dzieci uczą się samodzielnie czytać;
- ✓ Kąciku artystycznym, który najlepiej umiejscowić blisko łazienki;
- ✓ Interesujących i atrakcyjnie wyglądających pomocach wizualnych: tablice korkowe, kąciki tematyczne, plakaty, tablica prezentująca prace dzieci, Przedszkolne Muzeum Prac, obrazki, zdjęcia, regulaminy, znaki, etc.;
- ✓ Materiałach wizualnych, które muszą być umiejscowione w takim miejscu i na takiej wysokości, by były fizycznie i wzrokowo dostępne dla dzieci w różnym wieku;
- ✓ Większość przestrzeni ściennej powinna być wykorzystana na prezentację prac dzieci lub tabeli zrobionych przez nauczycieli; należy unikać sztuki komercyjnej, wycinanek czy naklejek. *Czego one miałyby nauczyć dzieci?*
- ✓ Zachęcaniu dzieci do samodzielnego zagospodarowania przestrzeni – wytwory ich pracy są mile widziane jako dekoracje;

✓ Zagospodarowaniu przestrzeni do przechowywania – każde dziecko powinno mieć swój osobisty zakątek na swoje rzeczy osobiste;

✓ Szerokim wyborze zabawek, tj. Wózki dla lalek, zestawy kuchenne z akcesoriami, wyposażenie sklepu, domki dla lalek, teatrzyki kukiełkowe, tablice do rysowania, kolejki, garaże samochodowe, zestawy narzędzi, klocki;

✓ Wystarczającej ilości zasobów, jednak nieprzytłaczającą, jako że nauczyciele chcą uczyć dzieci negocjacji i dzielenia się;

✓ Posiadaniu przytulnych i miękkich przedmiotów, kojarzących się z domem (m.in. poduszki, kosze, zasłony)

✓ Zapewnieniu komfortu dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych – stworzeniem wrażliwego środowiska, tak, aby zaspokajało ono ich potrzeby;

✓ Bezpośrednim dostępie do narzędzi multimedialnych i technologii TIK dla nauczycieli;

Wszystkie meble powinny być niskie, krzesła oraz stoliki dostosowane do wzrostu dzieci, tablice powinny być umieszczone na wysokości oczu dzieci a zabawki i narzędzia łatwo dostępne. Wszystkie udogodnienia w każdej klasie zarówno dla najmłodszych jak i najstarszych przedszkolaków powinny być wykonane z drewna lub innych trwałych, ekologicznych materiałów. Dzięki temu dzieci będą się uczyć podczas zabawy.

Kącik lalek

Kącik motoryzacji

Kącik gier

Kącik czytelniczy

Kącik teatralny

SCIENCE CENTRE

MATH & PUZZLE CENTRE

tym, że różnego rodzaju aktywności odbywają się w specjalnie do tego wydzielonych obszarach klasy. Przedszkolaki pracują w małych grupach jak i samodzielnie oraz wykonują niektóre zadania wraz z nauczycielem, a inne z kolegami.

- **ART CENTRE – KĄCIK ARTYSTYCZNY**
- **BOOK CENTRE – KĄCIK CZYTELNICZY**
- **BUILDING CENTRE – KĄCIK KONSTRUKCJI**
- **ROLE PLAY CENTRE – KĄCIK TEATRALNY**
- **SCIENCE CENTRE – KĄCIK NAUKOWO-PRZYRODNICZY**
- **QUIET CORNER – KĄCIK CISZY**

Korzyści wynikające z podziału pracowni na kąciki:

- ✓ Większe zaangażowanie przedszkolaków w życie przedszkola jak i proces uczenia się;
- ✓ Wielowymiarowe szanse edukacyjne;
- ✓ Wzmacnianie efektów uczenia się;
- ✓ Interacja z kolegami oraz dorosłymi;
- ✓ Rozwój mowy;
- ✓ Rozwój umiejętności czytania;
- ✓ Rozwój społeczny i wzrost poczucia odpowiedzialności;
- ✓ Rozwój wyobraźni i fantazji;
- ✓ Rozwój motoryki dużej i małej;
- ✓ Rozwój umiejętności krytycznego i kreatywnego myślenia;
- ✓ Współpraca z rówieśnikami;
- ✓ Wzrost umiejętności kontrolowania impulsów i nabycie umiejętności czekania;
- ✓ Zarządzanie czasem;
- ✓ Doświadczanie nowych rzeczy w bezpiecznym środowisku;

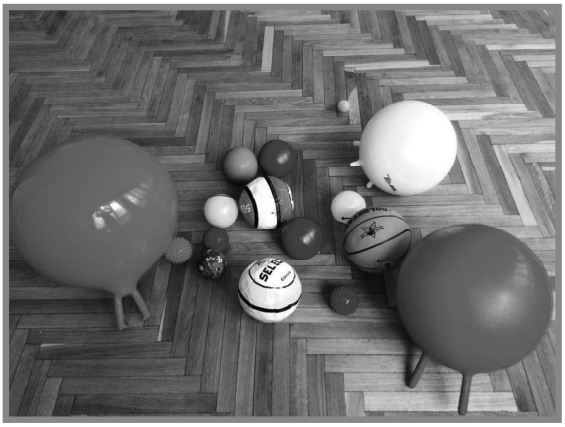

Art Center
ARTS & CRAFTS CENTRE
ZEBRA
TIGER
GIRAFFE

MUSIC CENTRE

Sala Gimnastyczna

W okresie przedszkolnym obserwujemy szybki rozwój fizyczny u dzieci. Sport jest kluczowym warunkiem fizycznego, psychologicznego i społecznego rozwoju. Każde dziecko rozwija odczucia, doświadczenia, percepcję, ćwiczy pamięć oraz procesy myślowe dzięki aktywności fizycznej. Każda aktywność fizyczna powinna być dostosowana do potrzeb i możliwości dzieci. Dobrze wyposażona sala gimnastyczna to miejsce, które rozwija ruch oraz aktywności artystyczne, jako miejsce organizacji uroczystości przedszkolnych lub imprez. Sala gimnastyczna powinna być wyposażona w: drabinki, tory przeszkód, zestawy do gier zespołowych, zestawy sensoryczne, piłki różnej wielkości skakanki, pachołki, chusty animacyjne, kręgle, materace, woreczki, etc. Musimy pamiętać, że każda gra i zabawa powinna wiązać się z radością i spontanicznością.

Różne rodzaje piłek

Drabinki

Worki, skakanki, opaski

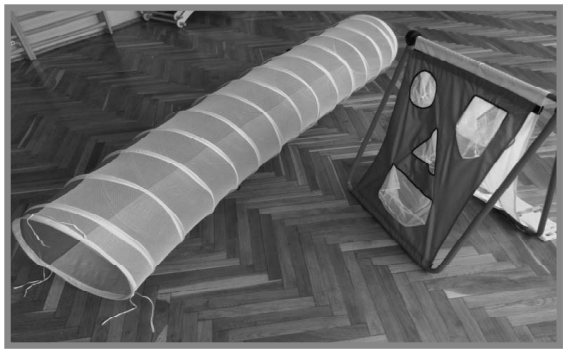
Obręcze

Pachołki

Tunele

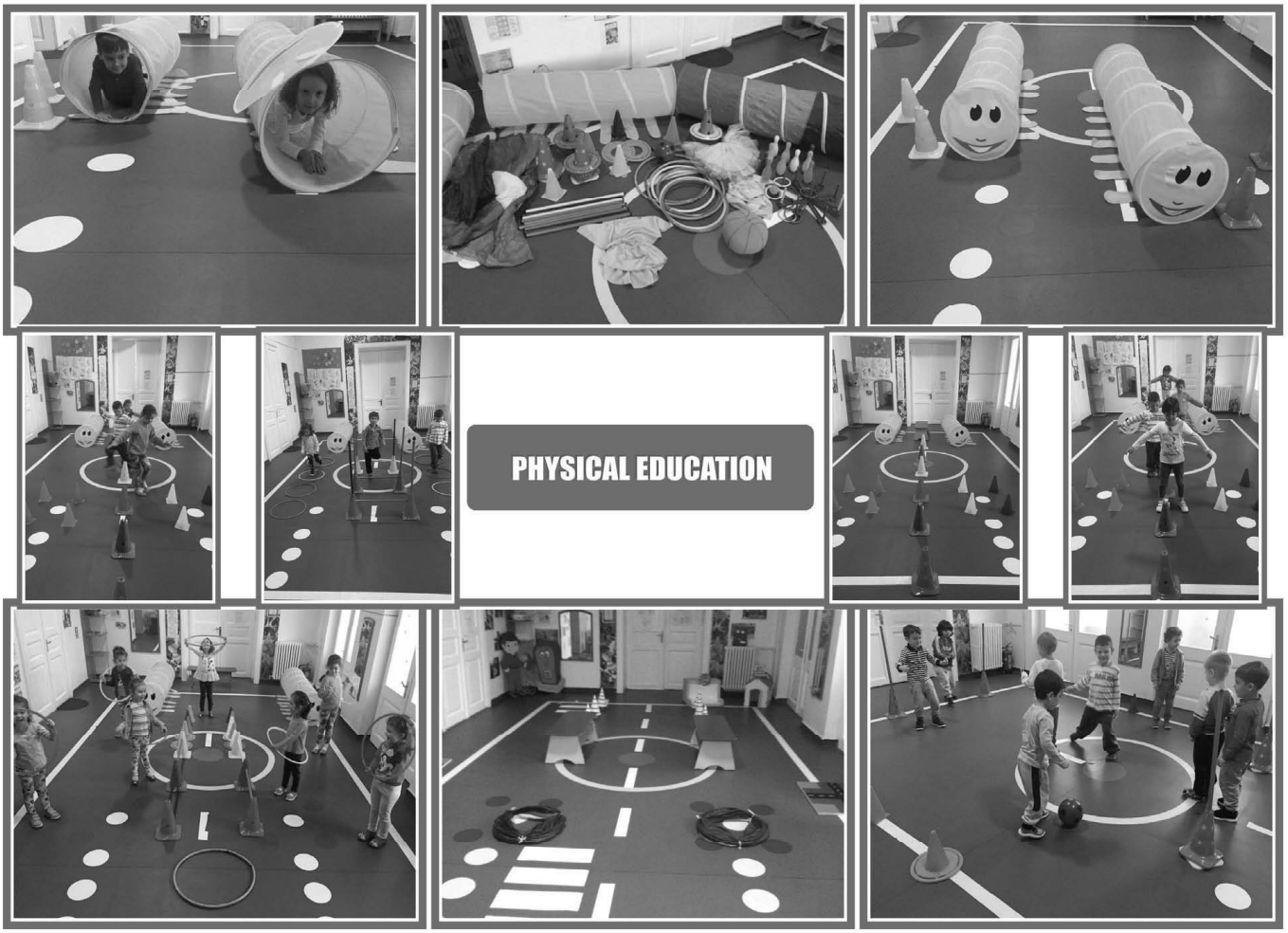

Chusta animacyjna

Równoważnie

Ogrody przedszkolne powinny spełniać funkcje**:**

✓ Rekreacyjną. Powinny być wyposażone w: piaskownice, ławki, zjeżdżalnie, huśtawki, karuzele, tory przeszkód, ściankę wspinaczkową oraz boisko;

✓ Edukacyjną. Drzewa, krzaki i inna roślinność (włączając zioła) hodowane w ogrodzie przedszkolnym stanowią bazę do wprowadzania interesujących lekcji o zdrowiu i środowisku naturalnym. Jest to też sposób na zaangażowanie wszystkich zmysłów (wzrok, słuch, zapach, dotyk i smak) do poznawania zagadnień zajęć. Powinniśmy uczyć dzieci o ekologii od najmłodszych lat, wpływać na ich świadomość środowiskową. To doskonały sposób na kształtowanie ekologicznego stylu życia w przyszłości.

Huśtawki

Koniki

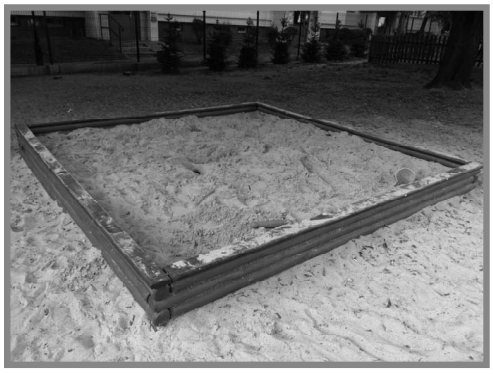
Karuzele

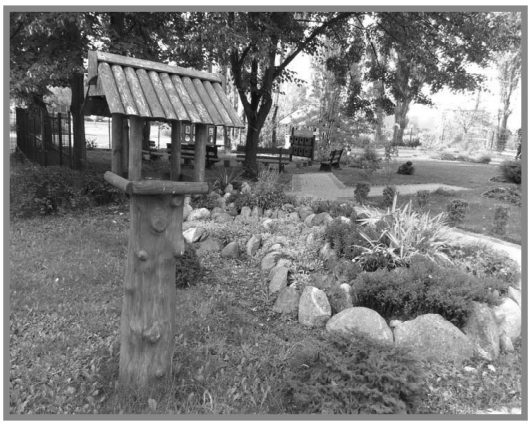
Zjeżdżalnia

Boisko

Piaskownica

SCIENCE
„Spring is lovely!“

III.6. INTERAKCJA DOROSŁY-DZIECKO

Wspólnota przedszkolna to nie tylko dzieci, nauczyciele i rodzice. To również całe zaplecze pracowników niepedagogicznych. Ich potencjał twórczy, zaangażowanie, empatia, otwartość na potrzeby dziecka mają ogromne znaczenie w procesie wychowawczym i edukacyjnym. Zrozumienie, cierpliwość i zaufanie stanowią warunek konieczny dla pozytywnego kontaktu między wszystkimi członkami wspólnoty. W sąsiedztwie dziecka dialog interpersonalny zachodzi na kilku płaszczyznach, np. Dziecko-rodzic, dziecko-nauczyciel, dziecko-pracownik niepedagogiczny (asystenci nauczyciela, osoba sprzątająca, kucharz, konserwator, pracownicy administracyjni, etc.).

Współpraca w przestrzeni instytucjonalnej, jaką jest Przedszkole dotyczy wszystkich jej członków – zarówno dorosłych jak i dzieci, ma wymiar nie tylko materialny, ale przede wszystkim wychowawczy i edukacyjny. Współpraca miedzy nauczycielami i personelem niepedagogicznym przekłada się na dobry klimat i atmosferę sprzyjającą podejmowaniu różnych wyzwań edukacyjnych Realizuje się ona zarówno na płaszczyźnie mikro (w grupach) i makro (przedszkolu). Wiemy, że od całego zespołu pracowników, jego świadomości, zaangażowania, zrozumienia i wiedzy zależą, jakość oraz efekty pracy przedszkola. Bez wątpienia współpraca w ramach przedszkola powinna być oparta na partnerstwie, np. uczestnictwo we wspólnych przedsięwzięciach, gdzie wszyscy mają wspólny cel.

W procesie rozwoju poznawczego zasadniczą rolę odgrywają procesy komunikacji między dzieckiem a dorosłymi. Porozumiewając się z różnymi partnerami w różnych sytuacjach, dziecko kształtuje swą wiedzę o otaczającym świecie i sobie samym. Podczas komunikowania się należy pamiętać, że we wzajemnych relacjach dorosły i dziecko posiadają tę samą godność i równe prawa człowieka Obustronne poszanowanie i respektowanie przysługujących praw stanowi fundament partnerstwa we wzajemnym odniesieniu.

Pozytywny dotyk jest ważnym elementem dla zdrowego rozwoju mózgu u młodych uczniów. Dotyk redukuje stres, pomaga w zdrowym rozwoju emocjonalnym oraz jest dowodem naszej miłości w codziennej pracy z przedszkolakami. Odpowiedni dotyk definiujemy jako nieinwazyjny i niepowodujący poczucia dyskomfortu lub zmieszania u przedszkolaka. Taki kontakt nie powinien również powodować uczucia dyskomfortu u osoby dotykającej. Każdy przedszkolak powinien móc określić, jaki dotyk uważa za akceptowalny.

Interakcje między przedszkolakami a dorosłymi stanowią szansę dla dzieci, by zbudować zaufanie, rozwijać zrozumienie siebie i innych, szanować uczucia i prawa innych. Wszystkie relacje między przedszkolakami i dorosłymi powinny być oparte na szacunku względem płci przedszkolaka, jego kultury, języka, pochodzenia jak i struktury rodzinnej. Związek nauczyciel-przedszkolak odgrywa szczególną rolę w rozwoju społecznym i emocjonalnym dziecka. Przedszkolaki, które doświadczyły bezpiecznej relacji z rodzicami oraz nauczycielami przedszkolnymi, utrzymują zdrowe relacje z rówieśnikami oraz nauczycielami w szkole podstawowej. Co więcej, dzieci te rzadziej sprawiają problemy wychowawcze i osiągają lepsze wyniki w edukacji.

Strategie promujące pozytywne interakcje dorosły-dziecko, zalecane zarówno rodzicom jak i personelowi przedszkola to:

- **Włączaj się do zabaw i graj na ich poziomie fizycznym**. Przyjmuj role przypisane przez dzieci, bądź ich partnerem w zabawie, odgrywaj scenariusz przez niestworzony.
- **Ustanawiaj rozsądne standardy lub zasady**. Niech będą krótkie, jasne i pozytywne. Zawsze ich przestrzegaj.
- **Angażuj się jako partner rozmów**. Pozwól rozmowie się toczyć bez naciskania, by dziecko odpowiedziało na twoje pytania.
- **Słuchaj, naprawdę słuchaj**. Fizycznie zniż się do poziomu dziecka, Utrzymuj kontakt wzrokowy. Bądź naprawdę zainteresowany tym, co ci mówi. Zapamiętuj, co dziecko mówi i zadawaj pytania.
- **Szanuj dziecięce pomysły i wartości**. Zapytaj *Co o tym myślisz?* Dobrym pomysłem, by ułatwić dziecku wypowiedzenie własnych myśli jest wspólne układanie historyjek. Przedszkolaki można również zapytać o codzienne wydarzenia.
- **Wzmacniaj próby rozwiązywania konfliktów**. Pomóż przedszkolakom rozwijać własne umiejętności rozwiązywania problemów metodą prób i błędów.
- **Wyjaśnij, dlaczego**. Szukajcie rozwiązań wspólnie, negocjujcie i wybierajcie najwłaściwsze.
- **Oferuj prawdziwe wybory**. Przedszkolaki powinny móc same wybierać kąciki i aktywności, którymi chcą się zająć. Daj wybór, jaką historię przeczytacie lub czy mają dostać jabłko czy banana jako przekąskę. Opcje muszą być ograniczone i możliwe do realizacji.
- **Zachęcaj do samodzielności**. Zapewnij zasoby i materiały oraz zachęć dzieci, by same zajęły się swoimi potrzebami samoobsługowymi. Nie ulegaj pokusie wykonywania za dzieci małych, acz istotnych zadań. Przedszkola może sam się ubierać i rozbierać, zapinać koszulkę, zasuwać zamek w kurtce (po tym, jak ty zaczniesz), szykować galerie prac plastycznych, zbierać zabawki, podlewać rośliny, etc.
- **Stosuj pozytywne wzmocnienie**. Wzmocnienie i różnicowanie są szczególnie efektywne w przypadku bardzo młodych dzieci. Wzmocnienie to forma dyscyplinowania, której celem jest kierowanie zachowania dziecka w kierunku od niewłaściwego ku właściwemu, od niechcianego ku pożądanemu. Strategie te redukują użycie kar, a promują uczenie się poprzez uczenie się, co znajdujemy w Family Development Resources, Inc. Ta forma dyscyplinowania pomaga dzieciom być bezpiecznym i rozwijać cierpliwość oraz samokontrolę podczas radzenia sobie z emocjami i pragnieniami. Family Development Resources, Inc. opublikowało The Nurturing Parenting Programs®, który promuje praktyki wychowania bez przemocy od 1983 roku.
- **Stosuj zachętę zamiast pochwał**. Zamiast zdań oceniających mów obiektywne, jasne komentarze, które zachęcą przedszkolaki do rozwijania kompetencji i myślenia o tym, co robią.

Top 10 Zachowań na TAK – wspierające pozytywne i zdrowe relacje z przedszkolakami, zarówno dla rodziców jak i personelu przedszkolnego. Zawsze pamiętaj, żeby:

1. Zachowuj się pozytywnie;
2. Uśmiechaj się szczerze;
3. Używaj pozytywnego języka oraz utrzymuj właściwy kontakt fizyczny;
4. Okazuj ciepło i szacunek wobec dzieci;
5. Traktuj je sprawiedliwie i delikatnie;
6. Bądź uważnym słuchaczem i wnikliwym obserwatorem;

7. Dowiedz się więcej o ich zainteresowaniach i intencjach;
8. Bądź przygotowany do negocjacji oraz szukania rozwiązań;
9. Bądź wrażliwy na ich poziom zrozumienia;
10. Pomóż osiągać pełen potencjał.

Postępując w taki sposób, dorosły oddziałuje na strefę najbliższego rozwoju dziecka. Dziecko staje się:

- **samodzielne i decyzyjne** - w różnych obszarach aktywności od podstawowych czynności dnia codziennego po myślenie i działanie – uczenie się; zainteresowane światem, gotowe podejmować różnorodne zadania i czerpiące przyjemność z ich realizacji.
- **współpracujące** – gotowe do podejmowania realizacji zadań w grupie/zespole/parach, przestrzega ustalonych zasad i norm współżycia w grupie. Jest koleżeńskie, chętne do pomocy, opiekuńcze w stosunku do młodszych kolegów, niepełnosprawnych, słabszych, osób starszych. Jest sprawiedliwe w ocenie siebie i innych, tolerancyjne, odróżnia dobro od zła.
- **aktywne** - gotowe do stawiania pytań, budowania hipotez, przewidywania oraz odkrywania, jest chłonne nowej wiedzy, lubi odkrywać i doświadczać, prezentuje postawę inspiratora własnych odkryć, poszerza swój krąg zainteresowań poznawczych.
- **pracowite** - zaangażowane w pracę, którą podejmuje z przyjemnością, zgodnie z własnymi wyborami, możliwościami i zainteresowaniami, przyjaźnie nastawione do wysiłku intelektualnego;
- **praktyczne** - gotowe do wykorzystywania posiadanej wiedzy oraz swych umiejętności w sytuacjach życia codziennego, korzysta z technologii TIK.
- **twórcze** - zdolne do kreatywnego działania; zdolne do wyrażania swoich pomysłów, opinii i wartości w różnej formie;
- **odporne na niepowodzenia** - wierzy w siebie i jest gotowe do pracy nad sobą.
- **świadome** własnych potrzeb i możliwości; świadome zagrożeń, umiejętnie korzysta z podstawowych zasad zdrowego stylu życia.
- **odpowiedzialne** – rzetelnie i starannie wykonuje podjęte zadania, doprowadza je do końca; stara się odpowiadać za własne wybory/ za siebie, za swoje uczenie się.
- **kulturalne** - zdolne do nawiązywania pozytywnych kontaktów emocjonalnych, wrażliwe na sztukę; wyrażające swoje opinie w sposób nienaruszający godności innych; stosujące „magiczne słowa" w kontaktach społecznych;
- **komunikatywne** - umiejące relacjonować własne doświadczenia, wyrażać swoje potrzeby i oczekiwania, nawiązuje poprawne kontakty z innymi ludźmi, umiejętnie kieruje własnymi emocjami.

IV. ZAWARTOŚĆ PRZEDSZKOLNEGO PROGRAMU NAUCZANIA

By wprowadzić CLIL użyjemy modelu przedstawionego przez autorów Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia dla Nauczycieli CLIL (2011), który składa się z pięciu komponentów.

1. **Zaprojektowanie CLILowego programu nauczania dla przedszkola**
   - **a.** Teoretyczny projekt programu nauczania
   - **b.** Konstruowanie kursu CLIL – Cele przedmiotowe – Program kursu – Związki międzyprzedmiotowe – Planowane rezultaty edukacyjne (przedmiotowe, językowe, dotyczące stylu uczenia się i kognitywne) – międzykulturowe aspekty projektu programu – Projektowanie jednostek/modułów zajęć
   - **c.** Rozplanowanie kursu CLIL – Umiejscowienie CLIL w szkolnym programie nauczania – Rozplanowanie czasowe – Współpraca między nauczycielami
2. **Zaszczepienie CLIL w pracowni przedszkolnej**
   - **a.** Generalne zasady w praktyce edukacyjnej stosowane w odniesieniu do CLIL
   - **b.** Kluczowe cechy CLIL – Szerokie spektrum celów – Bezpieczne i ubogacające środowisko nauczania - Autentyczność – Aktywne uczenie się – Scaffolding (wsparcie) - Współpraca
   - **c.** Kluczowe zasady CLIL - Poznanie – Wspólnota - Przedmiot - Komunikacja
   - **d.** Wielodyscyplinarność i wielość zmysłów – Podejścia konstruktywistyczne i kognitywne w psychologii – Wnioski z badań nad praca mózgu – Integracja przedmiotów – Powiązania zmysłowe
   - **e.** Autonomia i sprawczość ucznia – decydowanie i zarządzanie swoim procesem edukacyjnym – Wyznaczanie celów – Mierzenie celów i samoocena – Motywacja wewnętrzna
3. **Wdrażanie psychologicznych i pedagogicznych aspektów CLIL w klasie**
   - **a.** Afektywny wymiar uczenia się
   - **b.** Wpływ e-learningu
   - **c.** Poziomy progowe w nauce języka obcego
   - **d.** Rozwój indywidualnych stylów uczenia się
   - **e.** Świadomość podejścia
   - **f.** Dynamika grupy
4. **Dostosowanie i ocenianie zasobów edukacyjnych CLIL**
   - **a.** Kryteria jak i ewaluacja materiałów edukacyjnych
   - **b.** Europejski System Opisu Kształcenia Językowego
   - **c.** Środowska i materiały edukacyjne, które wspierają współpracę koleżeńską, autentyczność i autonomię
   - **d.** Współpraca między nauczycielami
5. **Praktykowanie nauczania przez doświadczanie**
   - **a.** Analiza, planowanie i decydowanie o nauczaniu przez doświadczanie
   - **b.** Projektowanie, testowanie i ustawiczne badania
   - **c.** Analiza danych i ich raportowanie
   - **d.** Zastosowanie nauczania przez doświadczanie

*Przedszkolny program nauczania powinien zawierać **mierzalne cele rozwoju języka**, jak i wyraźne wskazówki, co do zastosowanego słownictwa, stanowiącego część codziennych aktywności*[9].

10 kluczowych **wskaźników rozwojowych** wraz z celami dotyczącymi nauki angielskiego definiują ważne **cele rozwojowe i edukacyjne** w nauczaniu przedszkolaków.

1. **ZROZUMIENIE:** Przedszkolaki rozumieją język angielski.

Cele:

   a. Postępują według instrukcji

2. **MÓWIENIE:** Przedszkolaki wyrażają siebie używając języka angielskiego.

Cele:

   a. Mówią wyraźnie
   b. Używają prostej gramatyki
   c. Używają języka do opisywania myśli i potrzeb
   d. Stosują poprawnie umiejętności komunikacyjne
   e. Stosują przyjęte normy społeczne języka
   f. Angażują się w proste rozmowy

3. **SŁOWNICTWO:** Przedszkolaki rozumieją i używają pojedynczych słów i wyrażeń.

Cele:

   a. Stusują poznane słownictwo.

4. **ŚWIADOMOŚĆ FONETYCZNA:** Przedszkolaki rozróżniają poszczególne dźwięki w języku mówionym.

Cele:

   a. Zauważają i rozpoznają rymy.

5. **ZNAJOMOŚĆ ALFABETU:** Przedszkolaki rozpoznają litery i głoski.

Cele:

   a. Identyfikują i nazywają litery
   b. Stosują wiedzę dotyczącą relacji litera-dźwięk

6. **CZYTANIE:** Przedszkolaki czytają w poszukiwaniu informacji i dla rozrywki.

Cele:

   a. Odczytują jedno- i dwu- sylabowe słowa.

7. **ŚWIADOMOŚĆ WAGI LITERATURY:** Przedszkolaki demonstrują wiedze dotyczącą wagi czytelnictwa.

Cele:

   a. Korzystają i doceniają książki po angielsku.

8. **PISANIE:** Przedszkolaki są w stanie pisać pojedyncze słowa w różnym kontekście.

Cele:

   a. Piszą proste jedno- i dwusylabowe słowa.

Dzieci uczące się angielskiego muszą przyswoić zupełnie inny zestaw dźwięków, a co za tym idzie, rozróżnić fonetykę angielską, która może być inna od ich języka ojczystego. Dlatego też dziecko może mieć trudności w słyszeniu i/lub artykułowaniu dźwięków typowo angielskich.

[9] Tabors, 2008

By móc mówić o udanym wprowadzeniu programu nauczania, należy wziąć pod uwagę następujące aspekty:

- ✓ Wierność we wprowadzaniu programu
- ✓ Wspieranie rozwoju zawodowego
- ✓ Bieżąca kontrola postępów nauczania

V. EDUKACJA DWUJĘZYCZNA W PRZEDSZKOLU

V.1. DLACZEGO ANGIELSKI? 10 POWODÓW, BY UCZYĆ SIĘ ANGIELSKIEGO

Język jest najpotężniejszym narzędziem w rozwoju ludzkiej jednostki. Niewątpliwie jest to największy przymiot, jaki posiadamy. Dobra znajomość języka porównywalna jest do zdrową umiejętnością myślenia. Innymi słowy, język i myśl są nierozłączne. (Vygotsky 1986).

Język angielski jest ważny na całym świecie i w większości krajów jest nauczany jako drugi język, zaraz po ojczystym, będąc tym samym włączonym do programu nauczania. Dzieci rozpoczynają naukę angielskiego we wczesnym wieku. Oto 10 powodów, dla których warto uczyć się angielskiego:

1. Angielski jest drugim najczęściej używanym językiem na świecie. Ludzie różnych narodowości powszechnie używają angielskiego do komunikacji. Angielski jest obecny w większej liczbie krajów niż jakikolwiek inny język.

2. Znajomość angielskiego umożliwia dostęp do wiedzy.

3. Angielski otwiera drzwi do najlepszych uniwersytetów na świecie.

4. Znajomość angielskiego czyni człowieka dwujęzycznym, co przekłada się na większą szansę na zatrudnienie w jakimkolwiek kraju na świecie.

5. Angielski poszerza możliwości pracy. Umiejętność mówienia po angielsku otwiera rynki pracy bez względu na pochodzenie czy rasę.

6. Język angielski jest światowym językiem biznesu (spotkania biznesowe, obsługa klienta, marketing i komunikacja, konferencje międzynarodowe oraz inne wydarzenia).

7. Znajomość angielskiego podnosi standard życia.

8. Angielski jest językiem nauki. By odnieść sukces w świecie nauki trzeba znać język angielski. Jest to również język przemysłu filmowego.

9. Angielski daje możliwość korzystania z bogactwa rozrywki. Dzięki niemu lepiej też zrozumiemy zróżnicowanie kulturowe na świecie.

10. Ponad połowa stron internetowych na świecie napisanych jest po angielsku.

Dzieci poniżej szóstego roku życia nadal są na etapie rozwijania języka ojczystego. Jednakże, do trzeciego roku życia osiągnęły już znaczny stopień znajomości języka mówionego. Wiele dzieci w tym wieku jest już biegłych w języku ojczystym, co stanowi podstawę do rozpoczęcia nauki angielskiego jako drugiego języka. Do tego momentu dzieci nabywają już świadomości, czym jest język i jak funkcjonuje. Mają doświadczenie w komunikowaniu się z innymi i przenoszą je na proces uczenia się drugiego języka. Rozwój językowy w okresie przedszkolnym charakteryzuje się rozwijaniem wymowy i mowy. Zatem rozwój językowy zawiera następujące elementy: rozwój fonetyki, słownictwa, gramatyczny i semantyczny.

Wiadomo również, że przedszkolaki są doskonałymi rozmówcami – nie tylko zadają dużo pytań, ale uwielbiają też opowiadać. Ta cecha świetnie pomaga rodzicom i edukatorom rozwijać słownictwo i umiejętności komunikacyjne u dzieci. Bogactwo językowe oraz rozwinięte umiejętności komunikacyjne to wynik oddziaływania środowiska oraz stymulacji poprzez rozmowy z dorosłymi. Język jest pierwszym i kluczowym krokiem w rozwoju poznawczym dziecka. Jest również głównym narzędziem w integrowaniu społeczno-emocjonalnej adaptacji dzieci przedszkolnych.

Dzieci postrzegają angielski jako coś uzupełniającego ich język ojczysty, a co więcej odkrywają korzyści płynące z jego znajomości podczas oglądania ulubionych programów telewizyjnych czy filmów animowanych. Sposób nauczania jest prowadzony w taki sposób, by stymulować proces poznawania języka angielskiego poprzez inne środki edukacyjne, które dzieci uwielbiają. Nauczyciele zapoznają dzieci z pozdrowieniami po angielsku, słownictwem kluczowym, nazwami znajomych im przedmiotów.

Można wskazać pewne czynniki, które mają wpływ na stopień i tempo przyswajania angielskiego jako drugiego języka:

- ✓ Wiek dzieci, kiedy występuje pierwsza ekspozycja na język angielski;
- ✓ Czas ekspozycji na język angielski;
- ✓ Stopień ekspozycji;
- ✓ Sposoby ekspozycji;
- ✓ Podobieństwa i różnice pomiędzy angielskim a językiem ojczystym;
- ✓ Indywidualne cechy dziecka (osobowość, pewność siebie i style uczenia się), które mogą wpływać na chęć i gotowość współpracy jak i używania nowego języka;
- ✓ Indywidualna specyfika rodziny – ich mocne strony, potrzeby i wsparcie;

V.2. CLIL JAKO METODA NAUCZANIA DWUJĘZYCZNEGO

CLIL stanowi najlepszą podstawę, jeśli chodzi o edukację dwujęzyczną, opartą o nauczanie przedmiotowe. CLIL wydaje się być najlepiej dopasowaną metodologią do nauczania języka obcego i uczenia w ogóle w wielokulturowej Europie.

CLIL jest formą edukacji dwujęzycznej ze swoją szczególną charakterystyką metodologiczną i organizacyjną. CLIL oraz edukacja dwujęzyczna stają się coraz popularniejsze w Europie. Skrót CLIL (Content and Language Integrated Learning) zaczął być szeroko stosowany od lat 90tych minionego wieku. CLIL jest platformą dla innowacyjnego podejścia w metodologii, sięgającego dalej niż nauczanie języka. Zwolennicy tego podejścia podkreślają koncentrację na dążeniu do biegłości zarówno w znajomości języka jak i przedmiotu, jakie są nauczane, przykładając tę samą wagę do obu aspektów. Ponadto, osiąganie podwójnego celu skłania do rozwoju specjalnego podejścia, które zakłada z kolei, że przedmiot nie jest nauczany w języku obcym, ale niejako poprzez język. To powoduje bardziej zintegrowane podejście

do uczenia się i nauczania, wymagające od nauczycieli zastanowienia się nie tylko, jak nauczać języków, ale jak kierować procesem edukacyjnym w ogóle.[10]

Content and Language Integrated Learning (CLIL) odrywa znaczącą rolę w edukacji językowej zarówno w uczeniu się jak i nauczaniu oraz jest ważnym elementem edukacji dwu- i wielojęzycznej. [11]

Korzyści metodologii CLIL:

- ✓ nauka i nauczanie języka stają się bardziej interesujące i wymagające zaangażowania;
- ✓ poprawa umiejętności językowych oraz wzrost wiedzy przedmiotowej;
- ✓ język jest środkiem a nie celem;
- ✓ stanowi szansę dla uczniów, by rozwinąć zarówno wiedzę międzykulturową jak i zrozumieć zagadnienia;
- ✓ wzmacnia świadomość uczenia się;
- ✓ rozwija międzykulturowe umiejętności komunikacyjne;
- ✓ wspiera i promuje bardziej ogólny i spójny wymiar procesu uczenia się;
- ✓ wspiera rozwój różnorodnych stategii uczenia się, stosuje innowacyjne metody i techniki nauczania;
- ✓ zwiększa motywację ucznia;
- ✓ usprawnia procesy kognitywne;
- ✓ łączy zajęcia językowe z nauką przedmiotów, dzięki czemu efektywniej wykorzystuje się czas nauki;
- ✓ przygotowuje dzieci do prawdziwego świata, w którym nauka języka jest bardzo ważna;
- ✓ język jest prezentowany w realnym kontekście, w którym nauka języka odbywa się w monoligwalnym środowisku.

Zasady, które stoją za Content and Language Integrated Learning zawierają globalne opinie takie ja ***wszyscy nauczyciele są nauczycielami języka***[12]. CLIL wymaga od nauczyciela ciągłego wysiłku, by doskonalić warsztat przedmiotowy oraz językowy. Większość nauczycieli pracujących w programie dwujęzycznym musi być dobrze wykształconymi, by należycie realizować założenia programowe. Poziom znajomości języka obcego u nauczycieli przedszkolnych powinien oscylować pomiędzy poziomami B1 aż do C2.

To ważne, by wszystkie strony uczestniczące – rodzice przedszkolaków, administracja oraz władze edukacyjne – zostali poinformowani, co można, a czego się nie uda osiągnąć poprzez podejście CLIL.

Istnieje wiele modeli wprowadzenia nauczania dwujęzycznego, objętych wspólnym "parasolem" zwanym CLIL. CLIL promuje naturalne, holistyczne podejście. Stosowanie CLIL w edukacji przedszkolnej może być kluczem do sukcesu, gdyż na poziomie przedszkolnym metodologia jest całościowa, a przedszkolaki uczą się poprzez *rzeczywiste* doświadczanie i wykonywanie zadań.

Według Mehisto et al. (2008, str. 13-18) typowymi modelami stosowanymi w przedszkolach są ***prysznice językowe*** (*language showers)* oraz ***całkowite zanurzenie*** *(totally*

[10] http://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/eurydice/CLIL_EN.pdf

[11] http://www.ecml.at/Thematicareas/ContentandLanguageIntegratedLearning/tabid/1625/language/en-GB/Default.aspx

[12] The Bullock Report - A Language for Life, 1975

early immersion). Prysznice językowe to codzienne zajęcia/czynności, a *całkowite zanurzenie* zaczyna się w przedszkolach lub w pierwszej klasie szkoły podstawowej.

W tym projekcie *Bilingual education: a step ahead* Erasmus+ modelem CLIL, jaki stosujemy są *prysznice językowe*. *Prysznice językowe* to codzienna, 30-60-minutowa ekspozycja na język przy użyciu gier, rymowanek, piosenek, materiałów wizualnych, filmów animowanych dla dzieci, przedmiotów/zabawek, gier ruchowych. Prysznice językowe dla przedszkolaków mają na celu wzmocnienie naturalnego użycia angielskiego oraz chęci do uczenia się tego języka. Przedszkolaki prezentują pozytywne podejście do uczenia się języków obcych.

Marsh (2000, p.6) stawia ważną tezę, według której *CLIL daje szansę, by najmłodsi używali języka obcego w sposób naturalny tak, że szybko zapominają o samym języku, a koncentrują się na temacie.*

Następujące strategie pomagają przeprowadzić zajęcia CLIL z powodzeniem:[13]

- *Wieloaspektowość* – nauczyciel utrzymuje równowagę wspierając naukę języka na zajęciach przedmiotowych oraz naukę przedmiotu na zajęciach językowych;
- *Bezpieczne i rozwijające środowisko* – upewnia się, że przedszkolaki czują się dobrze na zajęciach dwujęzycznych;
- *Autentyczność* – czyni zajęcia CLILowe pełnymi wyzwań, łącząc je z doświadczeniami życiowymi przedszkolaków, wykorzystując materiały z mediów oraz innych źródeł;
- *Aktywne uczenie się* – przedszkolaki są w centrum procesów nauczania i uczenia się;
- *Scaffolding ("rusztowanie")* – to *opieranie się na dotychczasowej wiedzy ucznia, jego umiejętnościach, podejściu i doświadczeniu; to technika uczenia się, która sprawia, iż uczeń czuje się emocjonalnie bezpiecznych, motywuje go i dostarcza materiał budulcowy – taki jak język lub wiedzę – potrzebne, by wykonać skomplikowaną pracę*[14]; strategie "rusztowania" to m.in. *burza mózgów, dzielenie materiału na mniejsze kawałki, skracanie zdań, pokazywanie przykładów spodziewanych efektów, używanie realiów i zdjęć, udzielanie wskazówek oraz zadawanie pytań pomocniczych.* [15]
- *Współpraca – praca zespołowa jest kluczowa, jeśli mamy odnieść sukces w programach opartych na CLIL. Nauczyciele wykorzystujący CLIL oraz ci pracujący innymi metodami muszą wspólnie opracowywać lekcje, projekty oraz tematy, cała społeczność szkolna musi być włączona w działanie. Ponadto, rodziny muszą być świadome wagi CLIL i wspierać dzieci, by dały z siebie to, co najlepsze. Jeśli to możliwe, lokalna społeczność, władze oraz pracodawcy powinni aktywnie uczestniczyć w zajęciach, kursach i wydarzeniach.* [16]

W CLIL aspekty dobrej pedagogiki są wdrażane w nowy sposób. We względu na wyzwanie, jakim jest uczenie się w innym języku, wiele aspektów dobrej pedagogiki wymaga wzmocnienia i szczególnego "rusztowania". Należy włączyć szeroki wachlarz umiejętności i dużo zakres wiedzy dotyczących metodologii i oceniania, by przeprowadzić znaczące i wspierające doświadczenie uczenia się dla uczniów.

---

[13] Mehisto et al., 2008, p.29;
[14] Mehisto et al., 2008, p.139;
[15] Mehisto et al. 2008, p. 140;
[16] Patricia Fernandez Lopez, 2014, p. 10.

W odniesieniu do **podstaw CLIL** nauczyciele powinni być w stanie[17]:

a. Opisać podstawowe wartości podejścia CLIL (definicje, przykłady, planowane efekty, metodologie, najważniejsze zasady);

b. Opisać popularne błędne koncepcje dotyczące CLIL;

c. Umieścić CLIL w kontekście programu nauczania przedszkola w skali regionalnej jak i narodowej;

d. Rozmawiać i przestawiać CLIL w dyskusjach z osobami wewnątrz i z zewnątrz przedszkola;

e. Opisać strategię na wdrażanie CLIL do obecnej pracy przedszkoli;

W odniesieniu do **świadomości przedmiotu i języka w CLIL** nauczyciele powinni być w stanie[18]:

a. Zidentyfikować odpowiedni materiał przedmiotowy jak i ewentualne problem w jego przekazaniu;

b. Spojrzeć na przedmiot z perspektywy różnych kultur;

c. Zastosować strategie konieczne do wspierania nauki języka angielskiego podczas zajęć przedmiotowych;

d. Stwarzać możliwości dla wzmacniania nauki przedmiotu na zajęciach językowych;

e. Stosować strategie pomocne w pielęgnowaniu zwyczaju odnoszenia nowego słownictwa do osobistych doświadczeń przedszkolaków (np., język, przedmiot, osobiste doświadczenia i świat zewnętrzny);

f. Promować świadomość językową ucznia jak i samego procesu uczenia się;

g. Opisać, w jaki sposób język ojczysty może wspierać naukę języka obcego;

h. Modelować strategie ułatwiające przejście ze stylu monoligwalnego do dwu-/wielojęzykowego sposobu nauczania i uczenia się;

i. Opisać znaczenie wieku uczącego się na proces uczenia się;

j. Powiązać świadomość językową z procesem poznawczym i nauką przedmiotu;

k. Zastosować techniki ułatwiające naukę podczas zajęć;

l. Zaproponować strategie, które wezmą pod uwagę wiek uczniów;

m. Wykorzystać znajomość teorii nauczania języka do zaprojektowania strategii uczenia się języka obcego.

W odniesieniu **metodologii i ewaluacji w CLIL**, nauczyciele powinni być w stanie[19]:

a. Udzielić/przyjąć/zastosować konstruktywną informację zwrotną zarówno od nauczyciela jak i koleżeńską;

b. Zidentyfikować i przeanalizować preferowane style uczenia się oraz skutecznie je zastosować wraz z pozostałymi stylami;

c. Współpracować z innymi nauczycielami w celu odniesienia się i usprawnienia procesu uczenia się;

[17] European Framework for CLIL Teacher Education, 2011, p.18 (adapted text)
[18] European Framework for CLIL Teacher Education, 2011, p.19 (adapted text)
[19] European Framework for CLIL Teacher Education, 2011, p.21-23 (adapted text)

d. Wspierać współpracę między kolegami oraz dysponować całym wachlarzem strategii i umiejętności dotyczących współpracy;

e. Wspierać stały rozwój języka poprzez różne strategie dydaktyczne (np. Strefa Najbliższego Rozwoju [ZPD], świadomość błędu i jego korygowanie, przeniesienia z języka ojczystego i ich interferencja, strategie zapobiegające zastojowi w nauce oraz modelowanie);

f. Zaprojektować moduły i zajęcia CLIL w ramach istniejącego programu nauczania;

g. Podtrzymać koncentracje w trzech wymiarach, wspierających przedmiot, język i rozwój umiejętności uczenia się;

h. Stworzyć struktury wspierające pielęgnację kontaktu i komunikacji z innymi osobami pracującymi metodologią CLIL;

i. Artykułować wynikające z CLIL specjalne potrzeby względem oceniania oraz rozwijać i wdrażać narzędzia oceny stosowane w tej metodologii.

W odniesieniu do **badania i oceniania skuteczności CLIL** nauczyciel powinien być w stanie[20]:

- przeprowadzić proces badawczy z innymi nauczycielami i/lub innymi osobami zainteresowanymi;
- wskazać kluczowe rezultaty odnoszące się do CLIL i nauczania ogólnie (np. badanie stopnia opanowania języka obcego, nauka poprzez doświadczanie);
- krytycznie zanalizować artykuły badawcze dotyczące CLIL.

W odniesieniu do **zasobów edukacyjnych i środowiska w CLIL**, nauczyciele powinni być w stanie[21]:

- podtrzymać koncentrację na trzech filarach: przedmiocie, języku i umiejętnościach językowych;
- zaprojektować i zastosować odpowiednie poznawczo i językowo materiały edukacyjne;
- stworzyć kryteria do rozwijania zasobów CLIL (włączając multimedia), które będą oparte o kluczowe zasady tej metodologii;
- opisać kryteria i strategie dla użycia środków pozaszkolnych środowisk nauki;
- ocenić zasoby edukacyjne jak i środowiska nauki oraz zidentyfikować potencjalne zagrożenia jak i trudności w ich pokonaniu;

W odniesieniu do **zarządzania klasą**, nauczyciel pracujący wg CLIL powinien być w stanie[22]:

- stosować różnorodne formy pracy w klasie, by aktywować naukę współpracy i komunikacji:
- używać odpowiedniego języka dla interakcji w klasie, żeby skutecznie zarządzać procesami w klasie;

[20] European Framework for CLIL Teacher Education, 2011, p.24 (adapted text)
[21] European Framework for CLIL Teacher Education, 2011, p.25 (adapted text)
[22] European Framework for CLIL Teacher Education, 2011, p.26 (adapted text)

Według podziału na 4C zdefiniowanego przez Coyle (1999), udana lekcja CLIL powinna łączyć poniższe elementy:

Content (wiedza przedmiotowa) – Przyrost wiedzy, umiejętności i zrozumienia poszczególnych elementów zdefiniowanych w programie nauczania;

Communication (komunikacja) – stosowanie języka obcego podczas nauki przedmiotu, jak i nauka używania języka;

Cognition (poznanie) - rozwijanie umiejętności myślenia, łącząc myślenie kreatywne (abstrakcyjne i konkretne), zrozumienie i język;

Culture (kultura) - ekspozycja na inne, alternatywne rozwiązania i sposoby myślenia, co pogłębia świadomość kultury własnej i cudzej;

Podczas lekcji CLIL również wszystkie cztery umiejętności językowe powinny być zawarte. Do umiejętności tych zaliczamy:

Słuchanie to kluczowa umiejętność dla nauki języka obcego**;**

Czytanie, oparte na wartościowych materiałach, jest głównym źródłem materiału leksykalnego i gramatycznego;

Mówienie koncentruje się na płynności. Dokładność i poprawność jako składnik poboczny.

Pisanie to zestaw leksykalnych aktywności, dzięki którym gramatyka jest utrwalana;

W edukacji przedszkolnej należy położyć nacisk na rozwój dwóch umiejętności – słuchania i mówienia.

CELE	TEMAT	ZAWARTOŚĆ JĘZYKOWA
Nauczenie podstawowych wyrażeń stosowanych przy powitaniach i pożegnaniach	**POWITANIA I POŻEGNANIA**	*Hello! /Hi!* *Good morning/ afternoon/ evening!* *Good night!* *Good bye! Have a nice day! See you soon!*
		<u>Good Morning, Dear Teacher!</u> *Good morning, dear teacher* *Good morning, how are you?* *We all are very happy* *To say 'hello' to you!*
Nauczenie zwrotów grzecznościowych	**ZWROTY GRZECZNOŚCIOWE**	Stand up! – Sit down! Please! Sorry! Thank you! Come here! Return to your seat! Be quiet! Silence!
		<u>Let's Try to Be Polite!</u> *Let's try to be polite* *In everything we do.* *Remember always* *To say "please"* *And don't forget* '*Thank you!*'

Nauka przedstawiania się	**COŚ O TOBIE**	*What's your name? My name is …….* *Nice to meet you! How are you?* *I'm fine, thank you!*
		<u>Together</u> *Together, together* *Together every day.* *Together, together* *We work and play.*
Nauka słownictwa i wyrażeń związanych z zabawkami	**MOJE ZABAWKI**	Toy, doll, teddy-bear, car, plane, train ball, bicycle, book, puppet **<u>Plural; Add –s</u>** Toys, dolls, teddy-bears, cars, trains, balls, bicycles, books, puppets
		<u>Teddy Bears</u> *Teddy bears, teddy bears* *Turn around,* *Touch the ground,* *Switch off the light* *And say Good night!*
Nauka liczebników 1-10	**LICZEBNIKI**	One–two–three–four–five six–seven–eight–nine–ten Let's count! Count the <u>dolls</u>! One doll, two <u>dolls</u>.
		<u>Look, Teacher, Look!</u> *Look, teacher, look!* *One is a boy* *Two is a toy* *Three is a book* *Look, Teacher, Look!* *Four is box* *Five is a fox* *Six is a bear* *Seven is a hen* *Eight is a door* *Nine is a floor* *And ten is for me!* **<u>Ten Little Indians</u>** *One little, two little, three little Indians.* *Four little, five little, six little Indians.* *Seven little, eight little, nine little children.* *Ten little Indians – boys and girls!*

Nauka określania swojego wieku	**MÓJ WIEK**	*How old are you?* *I am five years old. I am five.*
		Baby Play *This is the way the baby goes:* *Clappity clap! Snappity snap!* *This is the way the baby goes:* *Peek-a-boo! I see you!* *This is the way the baby goes:* *Creep, creep, creep, creep.* *This is the way the baby goes:* *Sleep, sleep, sleep, sleep.*
Nauka słów i wyrażeń związanych z opisywaniem rodziny	**MOJA RODZINA**	Mother/mum – father/dad, daughter – son, brother – sister, grandmother/grandma – grandfather/grandpa *This is my family/ mum/ dad.* **Kołysanka – "Hush, Little Baby"**
		Happy Family *Mother and father* *Are very happy – you see* *They have a big son* *And a daughter - me!*
Nauka nazw kolorów poprzez piosenkę	**KOLORY**	Red, orange, yellow, white, black, blue, green, purple, pink What colour do you like? I like red. Show me something blue. It is a blue car.
Nauka jak opisywać kolory przedmiotów		**I See Something** *Blue! I see something blue!* *Blue, blue, blue, blue* *I see something blue!* **The Rainbow** *Red and yellow and* *pink and green,* *Purple and orange and blue.* *I can sing the rainbow,* *Sing the rainbow, Sing the rainbow, too.*
Nauka przyimków miejsca wraz z nazwami pomieszczeń i sprzętów domowych	**MÓJ DOM**	*House, kitchen, bedroom, bathroom, living room, hall, floor, ceiling, wall, door, window* *In, on, under, behind* *Chair, desk, table, sofa, bed*
		My House *Up is the ceiling* *Down is the floor* *Here is the window* *There is the door.*

Słownictwo związane ze świętami Bożego Narodzenia	**KOLĘDY** "Jingle Bells" "Santa Claus Is Coming to Town" "We Wish You a Merry Christmas"	**Jingle Bells** *Jingle Bells, Jingle Bells* *Jingle all the way!* *What fun it is to ride* *In a one-horse open sleigh.* **Santa Claus Is Coming to Town** *You better watch out,* *You better not cry,* *You better not pout!* *I'm telling you why:* *Santa Claus is coming to town!* **We Wish You a Merry Christmas** *We Wish You a Merry Christmas,* *We Wish You a Merry Christmas* *And a Happy New Year!* **Five Little Candles** Five little candles twinkling on the tree. The first one said, "What do you see?" The second one said, "I see Santa big and jolly." The third one said, "I see Christmas wreathes or holly." The fourth one said, "What do you hear?" The fifth one said, "Children singing loud and clear," A very Merry Christmas and a Happy New Year."
Nauka nazw części ciała	**MOJE CIAŁO**	body, head, neck, arm, hand, finger, leg, knee, foot/feet, ankle, shoulder, back, chest **Singular-Plural** one leg-two legs, one arm-two arms one finger-five fingers, one toe-ten toes
		5 Little Fingers *Tommy Thumb, Tommy Thumb* *Where are you? Where are you?* *Here I am, here I am* *How do you do! How do you do!* Repeat for each finger: *Peter Pointer, Bobby Big,* *Robby Ring, Tiny Tim*
Słownictwo i wyrażenia związane z nazwami części twarzy	**MOJA TWARZ**	Face, hair, forehead, eyebrow, eyes, nose, cheek, mouth, lips, teeth, chin, ear
		Singular – Plural one eye-two eyes, one ear-two ears **HEAD AND SHOULDERS** *Head and shoulders, knees and toes* *knees and toes* *Head and shoulders, knees and toes* *knees and toes* *Eyes and ears – mouth and nose.*

		Head and shoulders, knees and toes *knees and toes*
		<u>Let's Do Gymnastic!</u> *Touch your head and* *Touch your toes.* *Touch your knees and* *Touch your nose.* *Head, toes – Knees, nose.* *Stand up straight* *And count to ten:* *One-two-three-four-five* *Six-seven-eight-nine-ten!*
		<u>My Hands</u> *On my head my hands I place.* (Place hands on head) On my shoulders, *On my face,/ On my hips,/ And at my side,* (Drop hands to sides) *Then behind me they will hide,* (Hide hands behind back) *I will hold them up so high,* (Raise hands high above head) *Quickly make my fingers fly,* (Wiggle fingers) *Hold them out in front of me,* (Hands in front of body, arms extended) *Swiftly clap them. One, two, three!* (Clap, clap, clap)
Nauka sposobu pytania o i określania pogody	**POGODA**	*What's the weather like today?* *It's sunny/rainy/ windy/ frosty/* *Cloudy/ snowy/ foggy.*
		<u>Good morning</u> *Good morning, good morning* *What a sunny morning! / Rainy morning! /* *Windy morning! / Frosty morning!*
Opisywanie ubrań w relacji do warunków pogodowych	**UBRANIA**	Blouse, skirt, dress, jeans, trousers, shirt T-shirt, sweater, shoes, slippers, pyjamas, cap I wear a skirt when it's sunny. I wear boots when it's rainy.
		<u>The Colours of our Clothes</u> *Oh, who is wearing red? x 2* *Please tell me if you can,* *Oh, who is wearing red ?* *Oh, [name of child] is wearing red x 2* *That's the colour of her [name of clothing]* *Oh, [name of child] is wearing red*

	DZIEŃ MAMY	**Mummy, I Love You!** *Mummy, I Love You* *For all that you do.* *I'll kiss you and hug you* *Cause you love me, too.* **YOU ARE MY SUNSHINE** *You are my sunshine, my only sunshine.* *You make me happy when skies are grey.* *You'll never know, mummy* *How much I love you!* *You are my sunshine, my only sunshine.* **TWINKLE, TWINKLE LITTLE STAR** *Twinkle, twinkle little star* *How I wonder what you are!* *Up, above the world, so high* *Like a diamond in the sky!* *Twinkle, twinkle little star* *How I wonder what you are!*
Nauka przymiotników	**PRZYMIOTNIKI**	Big, small, fat, thin, long, short, fast, slow, nice, good, bad, beautiful, cute
Wyrażanie preferencji przy użyciu słownictwa związanego ze zwierzętami gospodarskimi i domowymi	**ZWIERZĘTA UDOMOWIONE**	dog, cat, rabbit, cow, donkey, horse, sheep, goat, pig, mouse, puppy, kitten, bunny, pony
		1-2-3-4 *One, one, one/ Please cat run!* *Two, two, two/ The dog is after you!* *Three, three, there/ Three birds on a tree!* *Four, four, four/ Four cats on the floor!*
Nauka nazw ptactwa domowego, opisywanie go za pomocą przymiotników	**PTAKI UDOMOWIONE**	turkey, rooster, hen, chicken, goose, duck
		My Black Hen *Hickity-pickity* *My black hen,* *She lays eggs* *For gentlemen.* *Sometimes nine* *And sometimes ten.* *Hickity-pickity* *My black hen.*
Wyrażanie		Fox, wolf, bear, deer, lion, elephant, tiger, monkey, zebra, giraffe, crocodile, snake A lion is fast. A tiger is strong. A snake is long. A bear is big.

preferencji za pomocą słownictwa związanego z dzikimi zwierzętami, opisywanie ich za pomocą przymiotników	**DZIKIE ZWIERZĘTA**	**<u>Cunning Fox!</u>** *Cunning Fox* *You stole my goose* *Give it back to me! x 2* *Otherwise I bring my shotgun* *And three big dogs.* *Cunning fox don't be a villain* *And stop stealing! x 2* *Roasted goose and tasty pies* *Those aren't for you!*
Słownictwo związane z Wielkanocą	**WIELKANOC!**	Easter eggs, Easter Bunny, Chocolate Bunny, Easter Egg Hunt Happy Easter Day! <u>GRA PALUSZKOWA NA WIELKANOC</u> *Five little Easter rabbits* *Hold up five fingers* *Sitting by the door,* *One hopped away,* *and then there were four.* *Bend down one finger.* *Hop, hop, hop, hop, / Clap on each hop.* *See how they run!* *Hop, hop, hop, hop, / Clap on each hop* *They think it is great fun!* *Four little Easter rabbits* *Hold up four fingers* *Under a tree,* *One hopped away,* *and then there were three.* *Bend down one finger* Repeat refrain. *One little Easter rabbit* *Left all alone,* *He hopped away,* *And there were none.* Hand behind back. *Hop, hop, hop, and hop!* *Clap on each hop.* *All gone away!* *They'll come back some day.*
Wyrażanie preferencji za pomocą słownictwa związanego ze światem podwodnym	**POD WODĄ**	*fish, whale, dolphin, shark, crab, jellyfish, starfish, octopus, sea horse, snail* What do you see? I see a <u>blue whale.</u>

Nauka sposobu opisywania umiejętności przy zastosowaniu czasowników	**CZYNNOŚCI**	What can you do? I can eat/drink/read/sing/cook /fish/sleep/ dance/jump/wash/run/walk/paint/draw. I can eat a banana/ tomato/carrot. I can drink <u>water.</u> I can draw a lion/ dog/ house/ plane etc.
		<u>Brother John</u> Brother John, brother John, Are you sleeping? Are you sleeping? Morning bells are ringing, Morning bells are ringing, Ding-dang-dong! Ding-dang-dong!
Opisywanie zawodów przy użyciu czasowników	**ZAWODY**	Vet, Sailor, Farmer, Doctor, Teacher, Barber, Cook, Gardner, Tailor, Worker, Policeman, Postman, Fireman, Driver, Waiter, Waitress
		What do you want to be? I want to be a <u>vet.</u>
Nauka nazw owoców, kolorów owoców oraz opisywania preferencji	**OWOCE**	*apple, pear, grape, peach, cherry, watermelon, orange, banana, lemon*
		What's this/that? This/that is a <u>pear.</u> Do you like apples? Yes, I do! No, I don't! I like <u>grapes</u>. I don't like <u>lemons.</u>
Nauka nazw pokarmów i napojów oraz opisywania preferencji co do jedzenia i picia	**JEDZENIE I NAPOJE**	*strawberry juice* *orange juice, coffee* *mineral water, milk, tea* *sausages, chips, chicken* *cheese, bread, salad, fish* *omelette, ketchup, salt* *pepper, cake, popcorn* *ice-cream , candy*
		<u>W RESTAURACJI</u> *What would you like?* *I'd like <u>fish and chips.</u>*
Nazwy środków transportu i wskazywanie drogi	**ŚRODKI TRANSPORTU**	*car, train, bus, plane, helicopter, boat, ship, bicycle, motorcycle*
		<u>Traffic Light</u> *Red on top,* *Green below,* *Red means stop,* *Green means go,* *Yellow means wait,* *Even if you're late.*

Użyteczne linki do stron zawierających wyliczanki, rymowanki, piosenki i historyjki dla przedszkolaków

Short Story for Children (13 Moral Stories) | Three Little Pigs & more
https://www.youtube.com/watch?v=krBxNvLUxU4
Short Story for Children (16 Moral Stories) | The Fox and The Goat & more
https://www.youtube.com/watch?v=A3rycfe-dOI
Animated Stories for Kids - Cartoon Stories | Ant and Grasshopper | Short Stories for KIDS
https://www.youtube.com/watch?v=ekHIQSJfXnI
Bedtime Stories for Kids (15 Moral Stories) | The Boy who cried Wolf and more
https://www.youtube.com/watch?v=i9-iPmP_z0E
Top - 50 - Stories Collection For Kids 2015 - Stories for Children & Kids By Hooties The Owl Family https://www.youtube.com/watch?v=riWnj140rFI
Bedtime Stories for Kids (10+ Moral Stories) | Goldilocks Story and more
https://www.youtube.com/watch?v=OL0n7h9qsUI
Finger Family Collection https://www.youtube.com/watch?v=_Nag0k2haWU
Finger Family Rhymes for Children | Halloween Songs for Children 2015
https://www.youtube.com/watch?v=yxKUH9oLuZA
Food Songs | And More Nursery Rhymes https://www.youtube.com/watch?v=WUleZmFMEVQ
Summer Summer Song https://www.youtube.com/watch?v=E29L1M2cR78
Five Little Monkeys Nursery Rhymes Collection
https://www.youtube.com/watch?v=4BVUVi7tuBk
T-Series Kids Hut https://www.youtube.com/user/kidshut
http://www.agendaweb.org/songs/english-songs-for-kids.html
www.bussongs.com
www.kids-songs.tv
www.supersimplelearning.com
www.bygosh.com
www.communication4all.co.uk
www.english-for-students.com
www.kidsgen.com
www.kidsworldfun.com
www.kidsworldfun.com
www.preschoolrainbow.org
www.shortkidstories.com
www.babytv.com
www.superteacherworksheets.com
www.bussongs.com

V.3. PIĘĆ FUNDAMENTÓW WYJĄTKOWEJ PRZESTRZENI DWUJĘZYCZNEJ I UDANEGO PROGRAMU NAUCZANIA W EDUKACJI DWUJĘZYCZNEJ

Nauczyciele mogą wspierać proces uczenia się języka obcego poprzez zapewnianie środowiska nasyconego językiem i dającego wiele szans na kontakt i praktykowanie obu języków z kolegami i dorosłymi.(Ford, 2010). Edukacja dwujęzyczna stanowi bezpieczne i motywujące środowisko, w którym przedszkolaki mogą odkrywać, zrozumieć i używać drugiego języka. Dobry program dwujęzyczny jest doskonałym sposobem wspierania rozwoju przedszkolaków w języku ojczystym, ale i punktem wyjścia do ukształtowania w pełni dwujęzycznych dorosłych.

Nauczyciele edukacji przedszkolnej powinni obowiązkowo przechodzić szkolenie z metodologii CLIL. Doświadczenia i znajomość dobrych praktyk z innych krajów europejskich, dzielenie się nimi, pomoże im usprawnić nauczanie dwujęzyczne i podniesie atrakcyjność zajęć z edukacji dwujęzycznej. Długoterminowo można założyć, iż rozwój jakościowy usług edukacyjnych dla wczesnej edukacji, włączając nauczanie angielskiego od wczesnych lat, zapewni wszystkim dzieciom dobry start w szkole.

1. Przekształcić tradycyjną pracownię w bogatą sale do edukacji dwujęzycznej.

Ustrukturyzuj przestrzeń w klasie oraz porządek dnia tak, by zapewnić pewne ramy przydatne w edukacji języka angielskiego. Najlepiej oznaczyć kąciki w sali po angielsku.

- ✓ Kącik Sztuki/ Kącik Sztuki i Rękodzieła
- ✓ Kącik Czytelniczy/ Kącik Biblioteczny
- ✓ Kącik Konstrukcyjny/ Kącik Klocków
- ✓ Kącik Matematyczny/ Kącik Puzzli
- ✓ Kącik Muzyczny
- ✓ Kącik Ciszy
- ✓ Kącik Odgrywania Ról/ Kącik Zabawy w Dom
- ✓ Kącik Naukowy

Zaleca się wydrukowanie i wycięcie zdjęć przedmiotów w klasie, zasad w grupie, oznaczeń kącików oraz mebli, a następnie podpisanie ich po angielsku. Najlepiej zrobić dwie kopie każdej etykiety – jedną do pojemnika z obrazkami, a drugą do miejsca, gdzie dany przedmiot faktycznie się znajduje. Warto przygotować opisy również dla kategorii:

- ✓ przybory teatralne;
- ✓ zabawki do zadań przy stole;
- ✓ klocki;
- ✓ materiały i zasoby przyrodnicze;
- ✓ materiały plastyczne;
- ✓ zasoby do nauki matematyki i języka.

Zadania nauczyciela podczas czasu wspólnego w klasie dwujęzycznej to:

- ✓ **obserwować** – czy przedszkolaki używają pozdrowień, słów, poleceń i krótkich wyrażeń (czasownik, rzeczownik lub ich kolokacje);
- ✓ **słuchać** – wymowy przedszkolaków podczas mówienia lub śpiewania po angielsku;
- ✓ **kształtować** dobre praktyki mówienia i słuchania; mówi powoli, jasno artykułuje, używa powtórzeń, jeśli to konieczne;
- ✓ **zadawać pytania** – sprawdza, czy przedszkolaki rozumieją proste pytania i udzielają właściwych odpowiedzi;
- ✓ **pomagać poprzez dawanie przykładu** – np. *Wytnij! Wklej! Przyklej! Skreśl! Zmień!;* sprawdza, czy przedszkolaki rozumieją proste polecenia po angielsku;
- ✓ **uczestniczyć w aktywnościach, jeśli jest zaproszony przez dzieci –** inicjuje proste rozmowy po angielsku, używa wyrazu twarzy, gestów i obrazków do wzmocnienia przekazu; zachęca dzieci do mówienia po angielsku (proste słowa lub wyrażenia, nawet jesli nie są poprawne gramatycznie);
- ✓ **chwalić** najmniejszą probe komunikacji, która właczała również poza werbalne środki; znaleźć sposób na wyrażenie uznania i ekspozycji pracy dzieci;

2. Organizacja kącika angielskiego

Warto zorganizować w klasie kącik zwany Kącikiem Angielskiego. Będzie to angielska wersja zwyczajowo przyjętego Kącika Tematycznego. Powinien być to obszar łatwo dostępny dla każdego, kto ma zamiar z niego skorzystać. Dobrze jest umiejscowić tam tablicę korkową lub inną płaszczyznę, na której łatwo umieszczać prace dzieci i inne dekoracje. Kącik Angielskiego ma odzwierciedlać pracę nauczycieli oraz dać przedszkolakom szansę, by ćwiczyć nowopoznane słownictwo. Ważne, by w kąciku znalazło się miejsce na:

- ✓ Tablice korkowe;
- ✓ Karty obrazkowe;
- ✓ Literaturę po angielsku;
- ✓ Plakaty;
- ✓ Obrazki;
- ✓ Karty pracy;
- ✓ Rysunki.

Trzeba pamiętać, by używać jednej tabliczki dla każdego opisywanego przedmiotu – po angielsku i w języku ojczystym. Tabliczki te umieszcza się pod karta obrazkową, na pojemniku lub w miejscu przechowywania przedmiotu, by ułatwić naukę. Podpisujemy meble w klasie, takie jak drzwi, stół, krzesła etc.

Kącik powinien być jak najbardziej atrakcyjny wizualnie. Krzesła powinny być wygodne, by zachęcały do siadania i czytania. Warto też dodać zabawki i sylwetki zwierząt. Zabawkom dajemy angielskie imiona, np. Teddy misiowi, Fred żółwiowi lub Snake Bob, Penny Pony dla węża i kucyka. Zachęcamy dzieci, by bawiły się nimi aktywnie używając ich imion. Można dodać też bohaterów bajek Disneya: Donald Duck, Daisy Duck, Mickey Mouse, etc. Przedszkolaki lubią wymyślać własne rymowanki. Warto pozwolić im wymyślić własne imiona przy użyciu dowolnych, rymujących się słów. Słowa nie muszą mieć sensu. Opowiedzmy dzieciom historię Chicken-Licken i jego przyjaciół: Henny-Penny, Cocky-Locky, Ducky-Lucky, Draky-Laky, Goosey-Loosey, etc.

ENGLISH CORNER

EXHIBITION CENTRE

3. **Pomoce do nauki angielskiego**
   - ✓ Pomoce wizualne – karty obrazkowe, wykresy, obrazki, plakaty i tabele
   - ✓ Książki z płytami CD, o ile to możliwe
   - ✓ Płyty CD do słuchania
   - ✓ gry
   - ✓ karty z literami
   - ✓ przedmioty do dotykania i oglądania
   - ✓ słowniki obrazkowe
   - ✓ gry słowne
   - ✓ materiały i przybory do pisania
   - ✓ kukiełki

Zasoby nauczyciela języka angielskiego

- ✓ Karty pracy
- ✓ Scenariusze zajęć
- ✓ Opracowanie rymowanek, historyjek, piosenek, wierszyków, gier planszowych oraz zabaw wewnątrz jak i na powietrzu po angielsku
- ✓ Pomoce metodyczne (publikacje i zasoby online)
- ✓ Opracowania CLIL dotyczące nauczania angielskiego

4. **Zapewnić środowisko zabawy i interakcji język-przedmiot –** upewnij się, że dysponujesz szerokim wyborem piosenek, rymowanek, gier, historyjek, aktywności w ramach wszystkich obszarów edukacyjnych (muzyka, przyroda, matematyka, sztuka i ruch.
   - ✓ graj w gry z użyciem kart obrazkowych;
   - ✓ ucz piosenek i rymowanek;
   - ✓ śpiewaj i tańcz;
   - ✓ recytuj wiersze, które się rymują;
   - ✓ czytaj opowiadania;
   - ✓ oglądaj krótkie filmy animowane i fabularne;
   - ✓ graj w gry planszowe po angielsku;
   - ✓ przygotuj teatrzyk kukiełkowy, teatr cieni;
   - ✓ twórz własne książeczki i historyjki wraz z przedszkolakami.

Dobrze zaprojektowane zajęcia powinny:
- ✓ być połączone z celami edukacyjnymi;
- ✓ angażować dzieci;
- ✓ zapewniać aktywności angażujące dzieci holistycznie, włączając prace manualne;
- ✓ wykorzystywać dobre pomoce dwujęzyczne;

5. Zaangażować rodziców – odgrywają kluczową role we wspieraniu wczesnoszkolnego rozwoju językowego. Zachęcanie rodziców do nauczania i praktykowania angielskiego z dziećmi w domu jest sposobem na wzmacnianie umiejętności językowych przedszkolaków.

V.4. RAMOWY HARMONOGRAM DNIA

Nauka drugiego języka we wczesnym dzieciństwie wzmacnia kompetencje językowe oraz komunikacyjne przedszkolaków, jak i otwiera ich na naukę języków generalnie. Edukacja dwujęzyczna stwarza możliwość poznania kultur i nabycia kompetencji międzykulturowych. Codzienne czynności są bardzo ważne w edukacji przedszkolnej, ponieważ przedszkolaki uczą się nowych słów w znany sobie sposób, mogą przewidzieć i wydedukować znaczenie nowych słów z kontekstu oraz zwiększa się zaangażowanie jak i umiejętności komunikacyjne. Poniższe aktywności są propozycją, co można włączyć do codziennego rytmu dnia.

A. **CZAS WSPÓLNY** – program poranny rozpoczyna się czasem w kręgu.

➢ **Piosenki i rymowanki w kręgu** – co tydzień przedszkolaki uczą się nowej piosenki oraz kilku rymowanek dotyczących tematyki danego tygodnia. Lubią powtórzenia, więc śpiewanie piosenki jest przyjemną częścią dnia. Przedszkolaki powtórzą ruchy rąk wykonywane do piosenki i rymowanek zanim się zorientujesz, zaczną samodzielnie śpiewać piosenki recytować wierszyki.

Poprzez piosenki i rymowanki można nauczyć się pozdrowień i innych wyrażeń grzecznościowych. Przedszkolaki uczą się, jak przepraszać w obu językach, jak witać oraz żegnać z nauczycielem czy innymi dziećmi na koniec dnia. *Good bye! Have a nice day! Bye-bye!* Mogą również nauczyć się mówić *Good bye! Have a nice day! See you tomorrow!* Do swoich rodziców czy nauczycieli.

Piosenki i rymowanki polecane:

- ✓ 10 Little Indians
- ✓ ABC Song
- ✓ Baa Baa Black Sheep
- ✓ Five Little Monkeys Jumping On The Bed
- ✓ Five Little Monkeys Teasing Mr. Crocodile
- ✓ Hey Diddle Diddle
- ✓ If your Happy And You Know It
- ✓ Itsy Bitsy Spider
- ✓ Jack and Jill
- ✓ Old McDonald Had A Farm
- ✓ One Two Buckle My Shoe
- ✓ Peek a Boo
- ✓ Ring Around the Rosie
- ✓ Rock a Bye, Baby
- ✓ The Wheels On The Bus
- ✓ Twinkle, Twinkle Little Star

➢ **Czas porannych powitań** – każdego ranka nauczyciel oraz przedszkolaki witają się wzajemnie.

➢ **Liczymy!** – ta czynność prowadza przedszkolaki w świat liczb po angielsku. Nauczyciel pyta dzieci *How many preschoolers are missing today.* Przedszkolaki wraz z nauczycielem liczą brakujące osoby na Przedszkolnej **Tabeli Obecności**. Ta jest używana jako

miejsce przechowywania zdjęć, narzędzie utrwalania umiejętności rozpoznawania twarzy i imion, ich pisania, ale i narzędzie sprawdzania obecności. Kiedy przedszkolaki wchodzą do pracowni każdego dnia muszą znaleźć swoje zdjęcie i włożyć je do odpowiedniej kieszeni na plakacie. Każda kieszeń jest podpisana imieniem przedszkolaka. Tabliczki służą jako model, gdy dzieci mają napisać swoje imiona.

Alternatywnie: Pozwól dzieciom przenieść swoje zdjęcie, bądź imię do tabeli ***I am here today*** **Chart**.

Ważne jest, by zawsze powtarzać to samo pytanie, ale i wprowadzać więcej pytań, jakich jak: *How many girls are in the classroom? How many boys are in the classroom?* Przedszkolaki mogą policzyć deszczowe lub słoneczne dni w miesiącu, itd.

- ***Hello*** **Piosenka na powitanie** (www.supersimplelearning.com)
  Hello! [Wave your right hand.]
  Hello! [Wave your left hand.]
  Hello, how are you? [Wave your right hand, then gesture towards someone else, placing your arms in front of you in an "And you?" kind of gesture.] (Repeat)
  I'm good! [One thumb up!]
  I'm great! [Two thumbs up!]
  I'm wonderful! [Jump in the air!] (Repeat)
  Hello! Hello!
  Hello, how are you? (Repeat)
  I'm tired. [Slouch your shoulders and sigh.]
  I'm hungry. [Rub your tummy.]
  I'm not so good. [One thumb down!] (Repeat)
  Hello! Hello!
  Hello, how are you? (Repeat 3x) ♫

- **Kalendarz** – ta aktywność wprowadza przedszkolaki w nazewnictwo dni tygodnia, miesięcy i pór roku. Nauczyciel pomaga ustalić właściwą datę do momentu, gdy są w stanie zrobić to samodzielnie. Przedszkolaki mówią *Today is Monday* a nauczyciel wypowiada pozostałą część daty. Ta czynność wykonywana jest przez pojedynczego przedszkolaka, który zmienia się codziennie. Nauczyciele powinni poprosić przedszkolaki, by powiedziały lub zaśpiewały dni tygodnia w kolejności. Przedszkolaki umieją zaśpiewać the Four Seasons Song i zidentyfikować pory roku na wykresie.

- **Pogoda** – ta aktywność prezentuje zmiany klimatu. Wybierz pomocnika pogodowego, by wyjrzał za okno i opowiedział o pogodzie (*Today is rainy/sunny/windy/cloudy/foggy/snowy. It is cold/hot.*). Nauczyciel wykorzystuje karty obrazkowe, by ułatwić uczniom zapamiętanie słownictwa. Porozmawiaj z uczniami o pogodzie. Zachęć ich do sprawdzania pogody w trakcie dnia poprzez wyglądanie przez okno i słuchania odgłosów przyrody (deszcz, grzmoty, mocny wiatr). Zaśpiewajcie *The Weather* Song (*Weather, weather/ Weather, weather, / What will the weather be today? / sunny and warm/ sunny and warm/ That's what the weather will be today.)*

Jeśli przedszkolaki nie umieją poprawnie odpowiedzieć, nauczyciel powinien nieco im podpowiedzieć: *Is the sky white or blue?* A jeśli jest białe: *Does anyone know what that means?*

It's cloudy. Is it raining outside? Is it snowing outside? Is it cloudy outside? Is it windy outside? Yes, it is! No, it is not!

Alternatywnie: Koło Pogodowe – **stwórz koło pogodowe, by włączyć dzieci do porannych obserwacji pogodowych.**

➢ **Ubierzmy Dolly/Tommy'ego –** po kalendarzu i pogodzie przedszkolaki mogą uczyć się ubierać lalkę. Konieczny będzie plakat lalki wraz z różnymi naklejkami, umieszczony na ścianie. Cała grupa decyduje, jakie ubrania będą tego dnia odpowiednie dla lalki Dolly/Tommy'ego w zależności od pogody. Nauczyciel wykorzystuje tę aktywność do nauki nazw ubrań, części ciała oraz wzmacnia znajomość liczebników oraz kolorów.

➢ **Poranna gimnastyka –** aktywności ruchowe dla przedszkolaków to klaskanie, podskoki, rozciąganie się, przysiady, bieg w miejscu itd.

Stosuj proste rymowanki i nie zapomnij o rekwizytach, które zilustrują wiersze (np. Karty obrazkowe, fotografie, kukiełki, wypchane zabawki).

A bear, a cow, a fish, a turtle (powtórz)
Touch your head, touch your shoulders
Touch your knees, touch your toes!
An elephant, a hippo, a horse, a lion (repeat)
Touch your eyes, touch your ears
Touch your mouth, touch your nose!
A panda, a rabbit, a duck, a frog (repeat)
Say hello, say hello
Wave your hands and say hello!

Here we go!
clap your hands, clap, clap, clap
wash your hands, wash, wash, wash
shake your hands, shake, shake, shake
brush your teeth, brush, brush, brush
wash your face, wash, wash, wash
comb your hair, comb, comb, comb
hands up, hands down
hands in front, hands behind
I like English (x3)

➢ **Let's meet!** – zabawy w kręgu, mająca zachęcić do używania angielskiego; przedszkolak podaje maskotkę osobie obok mówiąc *My name is Maria. Please, take Mousey.* Dziecko obok odpowiada *Thank you Maria. You're welcome*! Gra kończy się, gdy każdy się przedstawi.

B. SEKWENCJA "PLANUJ-RÓB-RECENZUJ"

✓ **Czas planowania** – 10 minut dla przedszkolaków na zaplanowanie, co chcą robić podczas czasu pracy (miejsce do odwiedzenia, materiały do wykorzystania, dzieci do wspólnej zabawy);

✓ **Czas pracy** – 45-60 minut dla przedszkolaków na przeprowadzenie planów (lub ich dostosowanie do nowych zainteresowań i sytuacji)

✓ **Czas podsumowania** – 10 minut dla przedszkolaków, by podsumować i przywołać wraz z nauczycielem, co zrobili i czego się nauczyli.

C. CZAS W GRUPIE

➢ **Czas w małej grupie –** niewielka grupa przedszkolaków spotyka się z nauczycielem, by eksperymentować, wypróbować nowe umiejętności, rozwiązywać problemy.

➢ **Czas w dużej grupie z rodzicami —** Czas spędzony w dużej grupie buduje poczucie wspólnoty. Poświęć czas na znalezienie rodziców, którzy mają więcej czasu wolnego i byliby zainteresowani staniem się rodzicem grupy. Zaproś takich rodziców do aktywnego włączenia się w zajęcia grupy, zaproponuj granie na jakimś instrumencie, nauczenie przedszkolaków piosenki lub prostego tańca, przeczytania historyjki czy zagrania w przedstawieniu. Wykorzystaj rodziców jako czytaczy na specjalne okazje. Przedszkolaki, nauczyciel i rodzic mogą wspólnie uczestniczyć w zajęciach ruchowych i muzycznych, interaktywnym tworzeniu historyjek oraz dzielić inne doświadczenia.

D. CZAS NA ŻEWNĄTRZ – warto spędzać co najmniej 30 minut dziennie poza budynkiem, czerpiąc przyjemność z żywych, często hałaśliwych gier lub sportów na świeżym powietrzu.

E. PRZEJŚCIA – przejścia to czas między różnymi aktywnościami w ciągu dnia, jak i czas przyjścia oraz wychodzenia z przedszkola. Na ten czas należy również zaplanować wartościowe zadania.

F. CZAS JEDZENIA I ODPOCZYNKU – posiłki i przekąski pozwalają dzieciom czerpać radość ze zdrowego jedzenia w przyjaznym środowisku społecznym. Czas odpoczynku może

ROUTINES

oznaczać czas drzemki.

Przedszkolaki potrafią być świetnymi asystentami dla nauczycieli. Nauczyciele przedszkolni powinni wyznaczać codziennie małych pomocników w klasie jak I w przedszkolu, biorąc pod uwagę ich wiek oraz możliwości. Dzięki temu dzieci nauczą się być odpowiedzialne za salę zajęć. Warto użyć znaczków lub koszulek, które oznaczą „dyżurnych".

- ✓ Weather Helper – pomocnik pogodowy, który przy użyciu kart obrazkowych ilustruje na tablicy pogodę tego dnia;
- ✓ Bell Ringer – dzwonnik, czyli przedszkolak, który dzwoni na znak, że nadszedł czas sprzątania;
- ✓ Sink Monitor – strażnik zlewu, czyli przedszkolak, który nadzoruje, by dzieci w łazience ustawiały się w kolejce do mycia rąk;
- ✓ Line Leader – lider kolejki, czyli dziecko, które stoi na przodzie kolejki, gdy grupa przechodzi do innego pomieszczenia;
- ✓ Snack Helper/ Lunch Helper – pomocnik przy posiłkach, czyli dziecko, które układa zastawę stołową;
- ✓ Plant Helper – Opiekun roślin, czyli przedszkolak, który zajmuje się roślinami w kącikach;
- ✓ Helper of the Day, czyli pomocnik dnia.

Na koniec dnia wszyscy pomocnicy podlegają ocenie ich pracy – po przejrzeniu Tablicy Pomocników zostają nagrodzeni za wysiłki naklejkami Dobra Robota.

V.5. ZAANGAŻOWANIE RODZICA W EDUKACJĘ DWUJĘZYCZNĄ

Wielu dorosłych zostaje postawionych przed koniecznością obcowania z językiem angielskim podczas wyjazdów zagranicznych, uczestnicząc spotkaniach biznesowych czy w konferencjach, często nie rozumiejąc nic z tego, co słyszą. W tej sytuacji "toń lub pływ" wielu ponosi porażkę. Nie chciej tego dla swojego dziecka! Zaangażuj się we wczesną edukację dwujęzyczną dla swojej pociechy! Rodzice powinni uczestniczyć zarówno w rozwoju programu dwujęzyczności jak i jego wprowadzaniu. Prawdziwe i aktywne partnerstwo z rodzicami jest kluczowe, jeśli przedszkolaki mają odnosić sukcesy we wczesnej nauce angielskiego jako drugiego języka po ojczystym.

Przedszkola i personel edukacyjny powinni zapewnić możliwości dla rodziców, by mogli aktywnie uczestniczyć w edukacji swujęzycznej swoich dzieci:

- ✓ codzienne/cotygodniowe uczestnictwo w zajęciach – rodzice są zaproszeni to czytania historyjek, tańczenia, śpiewania i wspólnej zabawy z dziećmi (pozwólmy im być Czytaczami Klasy, Śpiewakami Klasy, Tancerzami Klasy, Tenerami Piłkarskimi etc.);
- ✓ dzielenie się informacjami z rodzicami – tablica informacyjna umieszczona w korytarzu, by wszelkie informacje dotyczące danego tygodnia i codziennych aktywności były łatwo dostępne;
- ✓ ustanowienie wartościowego dialogu z rodzicami;
- ✓ organizowanie warsztatów dla rodziców dotyczących edukacji dwujęzycznej i nauczania angielskiego w domu z zastosowaniem metodologii CLIL;
- ✓ comiesięczne spotkania z nauczycielami, by przedyskutować ich indywidualne i zespołowe obowiązki;

- ✓ stwarzanie przyjaznej, zapraszającej do współpracy atmosfery dla rodziców.

Dobry przedszkolny program dwujęzyczności jest doskonałym sposobem, by wspierać rozwój dzieci w ich ojczystym języku, ale i narzędzie kierujące je w stronę przyszłych dwujęzycznych profesjonalnych dorosłych. Zachęceni rodzice aktywnie wspierają program dwujęzyczny ucząc angielskiego w domu. Obecny projekt **Erasmus+, *Bilingual education: a step ahead*** jest ogromną szansą zarówno dla rodziców jak i dzieci, by rozwijać dwujęzyczność zarówno w przedszkolu jak i w domach.

Nauczyciele angażują rodziców w naukę angielskiego, prosząc ich, by używali języka obcego w relacjach z dziećmi, np.:

- ✓ odpowiadając krótkimi zdaniami;
- ✓ angażując dzieci we wspólne konwersacje takie jak pożegnania, zaproszenia do zabawy, śpiewania, biegania (*Let's play football! Let's sing Hello Song*!);
- ✓ używając prostych gier interaktywnych takich jak *Ring Around A Rosie* czy *Wheels on the Bus'*;
- ✓ bawiąc się z użyciem kart obrazkowych;
- ✓ grając w gry zespołowe;
- ✓ klaszcząc, tupiąc, skacząc, podskakując, biegając etc. z dziećmi;
- ✓ odśpiewując piosenki *If you're happy and you know it, Old Macdonald had a farm*, *One elephant balancing;*
- ✓ śpiewając piosenki z gestami (tzw. pląsy);
- ✓ ćwicząc proste rymowanki *(cat-mat, see-bee, fat-rat, ducky-lucky);*
- ✓ czytając krótkie opowiadania codziennie (np. Cudowne historie pisane przez Leslie Patricelli – *Yummy Yucky, No No Yes Yes, Huggy Kissy, Tubby*);
- ✓ robiąc listy zakupów z dziećmi;
- ✓ gotując i przygotowując jedzenie z użyciem przepisów kulinarnych.

Nie obawiaj się, że twoje dziecko jest zbyt małe, by zacząć uczyć się języka obcego. Wspieraj swoje dziecko cały czas, by mu pomóc zaznajomić się z angielskim, np.:

- witaj je każdego dnia używając często spotykanych wyrażeń, takich jak: *Hello, How are you?*
- Używaj codziennych zwrotów, np.: *Let's sing/ play/ go outside!, It's dinner time!, Wash your hands!, Sleep well!, Wake up, sleepyhead!;*
- Używaj gestów, by opisać, co się dzieje;
- Zachęć dziecko, by powtarzało z Tobą, czego nauczyło się na lekcji;
- Zawsze używaj pomocy wizualnych, gdy rozmawiasz ze swoim dzieckiem (takich jak zdjęcia, obrazki, zabawki czy kukiełki).

Kiedy czytasz dzieciom, by wspierać ich rozwój znajomości angielskiego:

- pokaż na obrazek i nazwij przedmiot, np. *This is a car*;
- używaj pacynek, by zachęcać dzieci do komunikowania się;
- używaj pojedynczego wyrazu, by zadać pytanie lub pokaż na przedmiot powtarzając to słowo;
- zapewnij książeczki z grubymi, kartonowymi stronami, które łatwo przewracać lub tzw. "lift the flaps books";
- korzystaj z książek z dużymi, prostymi i realistycznymi ilustracjami.

Jest wiele radosnych sposobów na naukę języków obcych. Najlepszym jest otoczenie dziecka naturalnym językiem podczas zabaw, w rozmowach z dorosłymi i innymi dziećmi, w piosenkach i rymowankach, historyjkach i grach. Wszystkie dzieci mogą nauczyć się znaczeń wyrazów w innych językach.

VI. ROZWÓJ NAUKI DRUGIEGO JĘZYKA NA WCZESNYM ETAPIE

VI.1. KROKI W NAUCE JĘZYKA ANGIELSKIEGO JAKO DRUGIEGO JĘZYKA

Wczesne lata są podstawą rozwoju dziecka. Język pozwala przedszkolakom rozumieć środowisko, które je otacza. Dwujęzyczność obejmuje rozumienie i mówienie w dwóch językach w tym samym czasie. Natomiast edukacja bilingualna to system, w którym wszystko nauczane jest w dwóch językach, ojczystym i obcym. Aby doskonale opanować dwa języki, przedszkolaki muszą mieć z nim kontakt na co dzień.

Najlepszą drogą pomocy przedszkolakom w efektywnej nauce jest dopasowanie się do ich stylów nauki i wielorakich umiejętności: wzrokowo-przestrzennych, logiczno-matematycznych, fizyczno-ruchowych, muzyczno-rytmicznych, wewnątrz personalnych, interpersonalnych, naturalistycznych i duchowych. Młodzi uczniowie powinni mierzyć się z językiem angielskim każdego dnia. Nauczyciele natomiast powinni stawiać na naukę angielskiego poprzez materiały wizualne, po którym następuje słuchanie. Dzieci w wieku przedszkolnym są niezwykle przystosowane do nauki języków, łatwo przyswajają nowe słowa, wyrażenia czy struktury gramatyczne.

Nauka drugiego języka lub inaczej sekwencyjna nauka języka jest nauką języka obcego, gdy pierwszy język został dobrze opanowany. Istnieje sześć kolejnych etapów nauki drugiego języka, ale na etapie wczesnego dzieciństwa tylko dwa z nich mogą zostać rozpoczęte przez dziecko w wieku przedszkolnym: etap przed-produkcyjny (etap 1 i 2) oraz etap wczesnej produkcji (krok 3, 4, 5 i 6).

Należy przekazywać dokładne instrukcje schematyczne, aby przedszkolaki otrzymały zrozumiałe dla nich wprowadzenie. Powinno się używać materiałów wizualnych oraz innych przydatnych przedmiotów, które mogłyby wesprzeć materiały naukowe. Komunikaty powinny być proste, słowa łączone z mową ciała i gestami; należy również używać czasu Present Simple oraz powtarzać słowa kluczowe. Unikaj nadmiernego poprawiania błędów gdyż ciągłe poprawianie nie poprawi zdolności językowych dziecka. Umacniaj naukę poprzez wskazywanie modelowych wypowiedzi w języku obcym.

.

KROK 1

Na etapie **przed-produkcyjnym** nauki drugiego języka istnieje zjawisko nazywane również cichym okresem, które jest powszechne w nauce języka obcego u dzieci; dzieci w wieku przedszkolnym przyswajają nowy język, ale nie wysławiają się w nim. Okres ten trwa najczęściej sześć tygodni lub dłużej, w zależności od osoby. Im młodsze dziecko, tym więcej czasu trwa cichy okres. Należy powoli zanurzać dziecko w naukę języka angielskiego. Powinno się wykorzystywać rymowanki, piosenki, filmiki oraz filmy animowane. Na tym etapie nie należy jeszcze prosić o powtarzanie słów ani zmuszać do mówienia. Należy używać materiałów wizualnych i prosić uczniów, aby wskazywali odpowiednie obrazki lub sami pokazywali, co dane słowo znaczy. Pokazuj i opisuj dane przedmioty (np. powiedz: "To jest auto" i pokaż obrazek przedstawiający auto lub auto-zabawkę). Gestykuluj, wskazuj i pokazuj jak najwięcej.

Inne metody nauczania języka obcego:

- puszczanie płyt z prostymi piosenkami i rymowankami w języku angielskim
- oglądanie krótkich filmów
- oglądanie krótkich filmów animowanych
- oglądanie prostych i krótkich animowanych historyjek.

KROK 2

Zacznij używać prostych i znanych komend oraz krótkich wyrażeń w trybie rozkazującym:

- Stand up! - Sit down! - Wstań! Usiądź!
- Close/shut the door! - Zamknij/Otwórz drzwi!
- Look at me! - Spójrz na mnie!
- Silence, please! / Be quiet! - Proszę o ciszę!/Bądźcie ciszej!
- Raise your hand! - Podnieś rękę!
- Listen! / Listen to the music! - Słuchaj!/ Słuchaj muzyki!
- Come here! - Podejdź tu!
- Colour! - Pokoloruj!
- Draw! - Narysuj!
- Paint! - Pomaluj!
- Let's sing! - Zaśpiewajmy!

Tłumacz podane komendy na język ojczysty. Później, gdy przedszkolaki zostaną już zapoznane z komendami przestań je tłumaczyć. Należy używać ruchów i gestów, aby wesprzeć rozumienie. Korzystaj z mowy ciała, np. kciuki podniesione w górę będą oznaczać "w porządku!/Dobra robota!", palec wskazujący przytknięty do ust będzie oznaczać "Proszę o ciszę!/Cisza!". Mów i pokazuj znaczenie danych wyrażeń, np. powiedz "Umyjcie ręce!" i kiedy dzieci będą patrzeć udawaj, że jesteś w trakcie mycia rąk.

KROK 3

Zapoznawaj dzieci ze słowami. Nauczaj ich słownictwa. Prezentowanie słownictwa tematycznego pozwala dzieciom kojarzyć słowa oraz porządkuje ich wiedzę. (McGee & Richgels, 2003)

Na etapie wczesnoprodukcyjnym nauki języka obcego dzieci w wieku przedszkolnym zaczynają używać krótkich słów i zdań, ale nacisk kładziony jest wciąż na słuchanie i przyswajanie nowego języka. Na tym etapie popełniane jest mnóstwo błędów. Zawsze proś dzieci, aby powtarzały nowe słowa. Nauczyciele mogą wprowadzić następujące tematy, oczywiście według motywu przewodniego danego tygodnia:

- numery (1-10)
- kolory
- przymiotniki (np. mały duży, wysoki, szczęśliwy, smutny, zmęczony)
- części ciała
- emocje
- pogoda
- zabawki
- ubrania
- zwierzęta (np. zwierzęta domowe, gospodarskie, dzikie)
- warzywa i owoce
- jedzenie i picie
- praca
- środki transportu
- czasowniki

KROK 4

Regularnie powtarzaj słownictwo na lekcji oraz poproś rodziców, aby robili to samo z dziećmi w domu. Dzieci zaczną wtedy całościowo rozumieć poznane struktury i pojedyncze słowa. Z czasem przyzwyczają się do mowy używanej w klasie, szczególnie języka związanego z jego środowiskiem. Proś dzieci, aby wskazywały obrazki i powtarzały nowe słowa.

- zagraj w loterię obrazkową, bingo i gry z kartami obrazkowymi
- zagraj w gry słowne – np. I spy
- udawajcie różne rzeczy
- zagraj w gry wymagające ruchu – np. Simon says, Charades, What's the time Mr. Wolf?
- graj w gry z użyciem palców
- używaj materiałów plastycznych – kolorujcie, rysujcie, malujcie, wycinajcie
- korzystaj z piosenek i rymowanek
- korzystaj z gier śpiewanych
- naucz gier wymagających liczenia i skakania
- czytaj i opowiadaj historie każdego dnia (szczególnie te, które wykorzystują wyrażenia, które się powtarzają)
- wprowadzaj nowe słownictwo
- łącz słowa z czynnościami i przedmiotami
- uprawiajcie sporty

KROK 5

Ucz gramatyki i struktur zdaniowych. Nie ma potrzeby szczegółowego wyjaśniania zasad gramatycznych, natomiast należy przyzwyczajać dzieci do słuchania i używania różnych struktur gramatycznych w danym kontekście. Przedszkolaki szybko pojmą różnicę pomiędzy "he" (on) a "she" (ona) i zaczną używać form liczby pojedynczej i mnogiej. Staraj się przedstawiać wszystko w jak najprostszej formie.

Na przykład:

- odmiana czasownika TO BE (I am Maria. You are Miss Lily. He is Tom. - Jestem Maria. Ty jesteś Pani Lily. To jest Tom);
- zaimki i czasowniki (I walk. You dance. He plays. - Ja idę. Ty tańczysz. On gra.);
- przymiotniki (I am tall. You are happy. He is hungry. - Jestem wysoki. Jesteś szczęśliwy. On jest głodny.);
- spójniki (Mary and Lily, Tom or Jerry – Mary i Lily. Tom i Jerry.);
- wtrącenia (woof-woof, quack-quack, splash, oh – hau-hau, kwa-kwa, plask, o!);
- pytania tak/nie oraz pytania z "lub/albo"

Zachęcaj przedszkolaki do przejmowania inicjatywy na przykład poprzez pozwalanie im prowadzenia pewnych aktywności, takich jak: poranne ćwiczenia, czytanie obrazków, prowadzenie gier, zabaw z kukiełkami, czy udział w konkursach na śpiewanie piosenek i recytowanie rymowanek.;

- organizuj ćwiczenia plastyczne – kolorowanie, rysowanie, malowanie, wycinanie;
- śpiewajcie piosenki;
- uprawiajcie sporty;
- organizujcie teatr cieni, przestawienia kukiełkowe;
- stwórz własne historie lub książeczki dla przedszkolaków .

Używaj modelowych wyrażeń i proś swoich uczniów o ich powtórzenie i modyfikowanie. Na przykład: nauczyciel mówi: It is a lion. - To jest lew. Dziecko powtarza i mówi: It is a big lion. - To jest duży lew./ It is a strong lion. - To jest silny lew. / It is a fast lion. - To jest szybki lew. Staraj się tworzyć jak największą ilość modyfikacji.

W trakcie wszystkich kolejnych etapów

Każdego dnia używaj zwrotów i określeń charakterystycznych dla komunikacji w klasie. Zbuduj swoim uczniom środowisko interaktywne. Wszystkie zwroty powinny być stosowane, jeśli to możliwe, wraz z gestami. Upewnij się, że używasz następujących zwrotów w podanych sytuacjach:

- powitania i pożegnania (np. Hello! Cześć! Good morning! Dzień dobry! Good bye! Do widzenia! Bye, have a nice day! Pa, miłego dnia! Enjoy your day! Miłego dnia! See you tomorrow! Do zobaczenia jutro!);
- spontaniczne reakcje (np. Thank you! Dziękuję! You're welcome! Proszę bardzo! Bless you! Na zdrowie! Congratulations! Gratulacje! Please! Proszę! Sorry! Przepraszam!);
- przyciąganie uwagi dziecka (np. Listen! Posłuchaj! Look! Spójrz! Pay attention! Słuchaj mnie! Watch out! Uważaj!);

- prośba o zrobienie czegoś (np. Repeat after me! Powtórz po mnie! Can you repeat, please? Możesz powtórzyć? Work in groups! Praca w grupach! Work in pairs! Praca w parach! Get together in groups of four! Stwórzcie grupy czterosobowe! Speak louder! Mów głośniej!)
- wyrażenia gratyfikujące (np. Well done! - Świetnie! Very well! Bardzo dobrze! Good job! Dobra robota! Great job! Świetna robota! Excellent! Wspaniale!Wonderful! Cudownie! Go on! Dalej! Go ahead! Kontynuuj!)
- wprowadzenie planu dnia, miejsca i tematu (np. Let's start our class. Zaczynamy zajęcia.Today, we are going to... Dziś będziemy zajmować się... I'm going to count if you are all in the classroom. Policzę czy wszyscy jesteście dziś w klasie. Who is not here? Kogo nie ma? What date is it today? Jaka dziś jest data? / What's the date today? Jaki jest dziś dzień? What's the weather like today? Jaka jest dziś pogoda?
- okazywanie wsparcia (np. Try again! Spróbuj jeszcze raz! Once again! Jeszcze raz! Say it again! Powiedz to jeszcze raz! Relax! Spokojnie!)
- Sprawdzanie czy dziecko rozumie (np. Do you understand me? Rozumiesz mnie? Is it clear? Czy to jest jasne? Are you ready? Jesteście gotowi? How do you say.... in English? Jak nazywamy... po angielsku?)

VI.2. ROZUMIENIE JĘZYKA OBCEGO

Proces rozumienia języka obcego to skomplikowany proces, jednakże najważniejszy w rozwijaniu umiejętności językowych. To bardzo ważne, żeby dzieci miały wsparcie u osób dorosłych w czasie "cichego okresu", ponieważ wspiera to ich rozumienie języka obcego. Gdy dzieci są po raz pierwszy wystawione na kontakt z językiem obcym, najczęściej skupiają się na słuchaniu i ogólnym rozumieniu. Dzieci potrzebują rozróżniać dźwięki w języku angielskim, dlatego należy wprowadzać co raz więcej języka angielskiego na co dzień. Należy dawać im jak najwięcej okazji do słuchania. To pomaga im zapoznać się z wymową, charakterystycznymi dźwiękami, akcentem i rytmem języka. Ćwiczcie te umiejętności korzystając z następujących metod:

- słuchanie angielskich piosenek – dzieci powinny słuchać ich kilkukrotnie;
- oglądanie krótkich filmów animowanych – również powinny być one oglądane kilkukrotnie;
- korzystanie z kolorowanek – proś swoich uczniów by kolorowali poszczególne obrazki danym kolorem (np. Colour a pear green. Pokoloruj gruszkę na zielono. Colour two cars blue. Pokoloruj dwa samochody na niebiesko);
- ćwiczenia na łączenie obrazków – poproś uczniów by połączyli dwa wypowiedziane przez Ciebie obrazki (np. a rabbit and a horse, a tree and a bird – królik i koń, drzewo i ptak);
- karty pracy;
- wydawanie komend i opisywanie przedmiotów (np. Give me a blue toy car. Podaj mi niebieskie auto zabawkę. Show me a teddy-bear. Pokaż mi misia. Jump three times! Podskocz trzy razy! Shut the door! Zamknij drzwi!);
- zadawanie prostych pytań do opowiadanej historii;

- odgrywanie ról – krótkie dialogi w restauracji, w parku, w sklepie z zabawkami, w sklepie zoologicznym;
- metody z wykorzystaniem kart obrazkowych i zdań do dokończenia;
- zagadki – np. gra Riddle me this, riddle me that! np. It is small/ It loves milk and fist/ It meows/ What is it? - Jest małe/Kocha mleko/Miauczy/Co to jest?
- Zagadki z rysunkami – w trakcie opowiadania zagadki nauczyciel może rysować to co dzieci mają zgadnąć a uczniowie próbują połączyć rysunek ze zgadywanym słowem.

Dzieci w wieku przedszkolnym, aby stawały się coraz lepsze w nauce języka angielskiego, muszą być ciągle wystawiane na kontakt z językiem, czy to w klasie czy w domu. Dobrym pomysłem jest rozpoczęcie projektów typu Erasmus+/eTwinning z instytucjami przedszkolnymi z krajów anglojęzycznych. Można również zorganizować zajęcia z języka angielskiego z native speakerami, czy to nauczycielami czy innymi uczniami, poprzez program Skype.

VI.3. KOMUNIKACJA W JĘZYKU OBCYM

Na trzecim etapie nauki języka obcego komunikowanie się za pomocą słów staje się coraz częstsze, zdania są dłuższe a słownictwo bogatsze, nawet, jeśli uczeń opiera swoje wypowiedzi na kontekście lub znanych mu zagadnieniach. Ten etap zostaje zakończony wraz z końcem szkoły podstawowej. W tym momencie nauka języka angielskiego staje się dla ucznia nie lada wyzwaniem. Etap ten zostaje kontynuowany przez rozpoczęcie etapu mówienia płynnego.

Dzieci w wieku przedszkolnym, jak i dorośli posiadają różne umiejętności, style uczenia się i komunikowania. Dlatego na tym etapie pozwól dzieciom komunikować się niewerbalnie (np. poprzez wskazywanie, pokazywanie, przynoszenie przedmiotów). Z czasem dzieci zaczną komunikować się bazując na pojedynczych słowach, formułach oraz wyrażeniach nauczonych na pamięć. Będą próbować komunikować się na różne sposoby, najlepiej jak umieją. To ważne, aby nauczyciele byli świadomi, że poziom rozumienia języka angielskiego przez dzieci przewyższa ich umiejętności mówienia w tym języku oraz, że umiejętność komunikacji nie powinna być mierzona ze względu na znajomość gramatyki.

VII. METODY NAUCZANIA, TECHNIKI, PROCEDURY

Nauczyciel jest w pełni odpowiedzialny za wybór metod nauczania i dostosowanie ich do struktury danej grupy, musi także wziąć pod uwagę środki dydaktyczne, jakimi dysponuje przedszkole oraz stosować się do Programu Nauczania zatwierdzonego przez Ministerstwo.

Nauczyciel może zdecydować czy zorganizuje dane ćwiczenie (zajęcie) z całą klasą, w grupach czy indywidualnie(zajęcia zróżnicowane) – w zależności od specyfiki ćwiczenia i wieku (poziomu) dzieci.

Biorąc pod uwagę metody nauczania powinno się położyć nacisk na następujące zagadnienia:

- *Ustne metody nauczania powinny być sklasyfikowane jako metody wypowiadania się (opowiadanie, opis, objaśnienie, itp.) oraz metody konwersacji (rozmowa/pogadanka, rozmowa heurystyczna (nauczyciel – uczeń), pytania dotyczące danego tematu, itp.);*
- *Diagnostyczne (badawcze) metody nauczania: bezpośrednie zbadanie obiektu lub zjawiska (systematyczna i niezależna obserwacja, małe eksperymenty, itp.) oraz pośrednie badania (demonstrowanie obrazków, filmów, itp.)*
- *Podczas większości ćwiczeń nauczyciele powinni używać ekstensywnych metod, opartych na inwencji uczniów (ćwiczenia, prace praktyczne, itp.) i symulowanych przez nauczyciela działaniach, np. gry dydaktyczne, nauka poprzez scenki odgrywane przez uczniów, itp.*
- *W edukacji przedszkolnej gra jest głównym bodźcem, który stymuluje umysłowe i fizyczne zdolności uczniów oraz umożliwia adaptowanie uczniów do ogólnych wymogów edukacji.*

W nauczaniu przedszkolnym stosuje się następujące środki dydaktyczne:

- *przedmioty przydatne do danego tematu (rośliny, muszelki, nasiona, owady, skały itp.)*
- *przyrządy techniczne (przyrządy do mierzenia, artykuły gospodarstwa domowego, itp.)*
- *materiały wykonane przez uczniów (modele z plasteliny, modele zamków, itp.)*
- *pomoce obrazkowe (obrazki, zdjęcia, atlasy, mapy, albumy, gry planszowe, itp.)*
- *pomoce drukowane (książki dla dzieci, książki ćwiczeń, itp.).*

Pomoce drukowane powinny być gromadzone przez przedszkole albo przez rodziców uczniów (szczególnie te rekomendowane przez nauczyciela).[23]

Metody nauczania są efektywnym sposobem organizowania i zarządzania procesem edukacji, powszechną procedurą, która powoduje, że wysiłki nauczyciela przekładają się na wysiłki uczniów.

---

[23] https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Romania:Teaching_and_Learning_in_Early_Childhood_Education_and_Care

Metody nauczania dzielą się na dwie kategorie: tradycyjne oraz nowoczesne/interaktywne. Tradycyjne metody to: ekspozycja (pokaz), rozmowa (pogadanka), obserwacja, demonstracja, ćwiczenia, wyjaśnianie. Interaktywne metody są nowoczesnym sposobem do stymulowania nauczania badawczego, ćwiczą umiejętność analizowania i wzbudzają kreatywność przedszkolaków. Używaj interaktywnych metod, aby zainteresować uczniów, uczyć przez doświadczenia, badania. Ćwicz współpracę w grupach i zespołach oraz wspieraj pracę indywidualną. Nacisk należy kłaść na słownictwo, płynność w mówieniu, wymowę, trochę mniej – na gramatykę. Przedszkolaki powinny być zachęcane, aby uczestniczyć w działaniach, komunikować się, wypowiadać swoje opinie, ale nie jest wymagane, aby mówiły po angielsku.

Techniki najczęściej używane przez nauczycieli w nauczaniu języka angielskiego w przedszkolach to:

- mimika i gesty, które pozwalają zrozumieć i przyswoić słownictwo i zdarzenia,
- użycie opowiadań, piosenek, wierszyków, aby utrwalić wymowę, intonację i umiejętność słuchania,
- użycie kart z obrazkami (flashcards), aby wprowadzić nowe słownictwo, bez tłumaczenia słownego.
- ćwiczenia ustne i powtarzanie, które zachęcają do nauki języka angielskiego,
- kukiełki – aby wzmocnić motywację uczniów do uczestnictwa w lekcjach,
- gry i zabawy, jako baza do nauki i rozwoju przedszkolaków (ważne na tym etapie rozwoju),
- filmy video uatrakcyjniają zajęcia i kształcą umiejętność słuchania oraz utrwalają słownictwo.

Ważne jest, aby stworzyć taką atmosferę na zajęciach, żeby dzieci mogły odkrywać nowy język i uczyć się znanych i stymulujących zabaw.

VII.1. KLASYCZNE PODEJŚCIE DO NAUCZANIA I UCZENIA

Tradycyjne metody nauczania to:

Pokaz – jest to metoda, która zapewnia systematyczną i ciągłą wiedzę, zapewnia proste, szybkie i efektywne nauczanie. Przekazuje wiele informacji w stosunkowo krótkim czasie,

Rozmowa (pogadanka) – jest to rozmowa, czy dialog pomiędzy nauczycielem a uczniami, oparta na pytaniach i odpowiedziach, aby stymulować i ukierunkowywać proces nauczania,

Obserwacja – jest to stałe i systematyczne śledzenie danego obiektu czy zjawiska, opisywanie i wyjaśnianie jego przebiegu. Jest to sposób uzyskania nowych informacji, ale także metoda wzbudzająca myślenie przyczynowo – skutkowe, analityczne i syntetyczne, ćwiczenie umiejętności badawczych oraz wzbudzająca zainteresowanie naszym środowiskiem,

Demonstracja – ta metoda jest używana, aby zaprezentować dany obiekt lub zjawisko (albo przedstawić zjawisko zastępcze), a także przedstawić lub spowodować pewne zachowania,

zdarzenia, doświadczenia, tak aby dać uczniom wsparcie w percepcyjnym odbiorze oraz zapoznać ich z właściwym przebiegiem pewnych zjawisk,

Metoda ćwiczeniowa – polega na wykonywaniu stałych i powtarzających się zachowań i działań w formie teoretycznych i praktycznych umiejętności. Umacnia wiedzę, rozwija umiejętności i zdolności, stymuluje potencjał twórczy,

Metoda wyjaśniająca – polega na wyjaśnianiu zasad, związków, praw, hipotez poprzez odkrywanie zasadniczych praw i związków pomiędzy danym obiektem a zjawiskiem oraz pokazywanie ich genezy – jak powstawały. Odkrywa prawdę opierając się na dedukcji,

Metoda problemowa – opiera się na kreowaniu sytuacji problemowych, rozwiązanie, których wymaga prawdziwego wysiłku, co prowadzi do poszerzania horyzontów poznawczych,

Metoda opowiadania – jest to ustne przedstawienie jakiejś akcji, rzeczywistej lub fikcyjnej, która przebiega w określonym czasie. Opowiadanie musi być żywe i emocjonalne wygłoszone z odpowiednią intonacją i siłą głosu. Opowiadanie wdraża uczniów do słuchania ze zrozumieniem i zapamiętywania najważniejszych faktów oraz uczy poprawnego wyrażania myśl. Jego celem jest przekazanie informacji, ale również pobudzenie wyobraźni uczniów.

VII.2. NOWE PODEJŚCIE DO NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ

VII.2.1. DRAMA

Ta strategia pomoże dzieciom uczęszczającym do przedszkola**:**

- ✓ Wspólnie pracować w małych grupach
- ✓ Rozwinąć świadome zrozumienie
- ✓ Ćwiczyć zaimplementowane określone język i umiejętności

.

Zanim rozpoczniesz pracę dramą:

1. Aby odgrywanie ról było skuteczne należy upewnić się, że w klasie/grupie panuje atmosfera zaufania. Należy również ustanowić zasady panujące podczas odgrywania ról. Zasady te powinny zawierać następujące założenia:
   - ✓ Każdy mówi po kolei;
   - ✓ Reakcje i uczucia wszystkich uczestników są traktowane z szacunkiem;
   - ✓ Każdy ma prawo do wyrażenia swojego zdania.
2. Upewnij się, że dzieci dobrze rozumieją cel w jakim odgrywają role (np., aby zademonstrować zachowanie asertywne i aby doskonalić umiejętność prowadzenia).
3. Jeśli na sali znajduje się publiczność zachęcaj i przygotuj ją, aby aktywnie zaangażowała się w dramę. Przygotuj dla niej sprecyzowaną rolę. Na przykład publiczność może utożsamiać się z uczuciami odgrywanymi przez aktorów, stosownie komentować akcje i dostarczać właściwej odpowiedzi zwrotnej.

4. Stwórz warunki poprzez wybranie scenariusza odpowiedniego dla przedszkolaków lub ewentualnie pozwól wychowankom zrobić to samodzielnie.
5. Używaj raczej imion postaci niż prawdziwych imion dzieci. Niektóre z nich mogą bardziej zaangażować się w dramę, jeśli dostaną niewielki rekwizyt (np. torbę, kapelusz, maskę).
6. Unikaj używania skrajnych stereotypów i nie pozwól, aby problemy okazały się nadmiernie przejaskrawione.

Podczas dramy:

1. Daj wychowankom wystarczająco dużo czasu, aby mogli przećwiczyć rolę zwłaszcza, jeśli mają występować przed publicznością. Występowanie przed publicznością nie zawsze jest konieczne, ponieważ przedstawienie nie jest tak ważne jak jego realizowanie.
2. Pozwól wychowankom kierować akcją. Poczekaj do końca zanim zrobisz jakieś uwagi. Nie osądzaj działań zgodnych ze scenariuszem i podjętych przez wychowanków jako dobrych lub złych. Zamiast tego skup uwagę na alternatywach i/lub konsekwencjach akcji.
3. Przed rozpoczęciem dramy przypomnij wychowankom, aby pamiętali o tym, że akcja powinna być zwięzła (tzn. kilka minut zwykle jest wystarczające). Jeśli drama zaczyna pogarszać się, zatrzymaj ją szybko, przedyskutuj, co się wydarzyło i ponownie skup się na akcji.
4. Jeśli wychowankowie zaczynają się złościć, odwróć role tak, aby dzieci musiały argumentować przeciwny pogląd. Być może takie działanie pomoże wychowankom rozwinąć zrozumienie i empatię dla opinii innych osób. Nie omieszkaj wypiąć dzieci z roli, jaką odgrywały (tzn. przez zabranie rekwizytów, kostiumów lub identyfikatorów) lub przez ogłoszenie, że ich rola się skończyła.

Po pracy dramą:

1. Używaj pytań otwartych skupiających się na uczuciach odgrywanych postaci, wyrażonemu nastawieniu, konsekwencjom akcji, wyborom/alternatywie/akcji i na tym, czego wychowankowie nauczyli się o sportretowanych postaciach podczas podsumowania dramy. Pozwól, aby podsumowanie zajęło wystarczającą ilość czasu na dostarczenie pozytywnej odpowiedzi zwrotnej dla wysiłku osób biorących udział w dramie.
2. Podsumowując dramę, poproś wychowanków, aby nadali jej osobisty charakter poprzez rozważenie, co oni zrobiliby w podobnej sytuacji w prawdziwym życiu w podobnej sytuacji. Upewnij się, że wychowankowie zastanawiają się nad tym, czego się nauczyli i rozważają zastosowanie wyuczonych zachowań do rozwiązywania podobnych sytuacji napotkanych w przyszłości. Drama może być odegrana ponownie poprzez odwrócenie ról, aby zademonstrować inny bieg akcji.
3. Pamiętaj, że najważniejsze są badanie, dyskusja i ponowne opracowane sytuacji, która miała miejsce podczas trwania dramy, a nie sama drama. Jej efektywność zależy od wiedzy, umiejętności i wrażliwości moderatora.

Wdrażanie

Przygotuj odpowiednie scenariusze tak, aby uczniowie przyjmować różne role w celu budowania empatii i umiejętności spojrzenia na daną sytuację z różnych perspektyw.

VII.2.2. MOZAIKA

Definicja: Jest to proces nauczania, poprzez współpracę i niezależność grupy w celu rozwiązania danego zadania.
Cel: dokumentowanie i prezentowanie niezależnych badań oraz zostanie ekspertem w badanej dziedzinie.
Kroki:

1. ***Ustal temat i podziel go na 4 – 5 podtematów:***

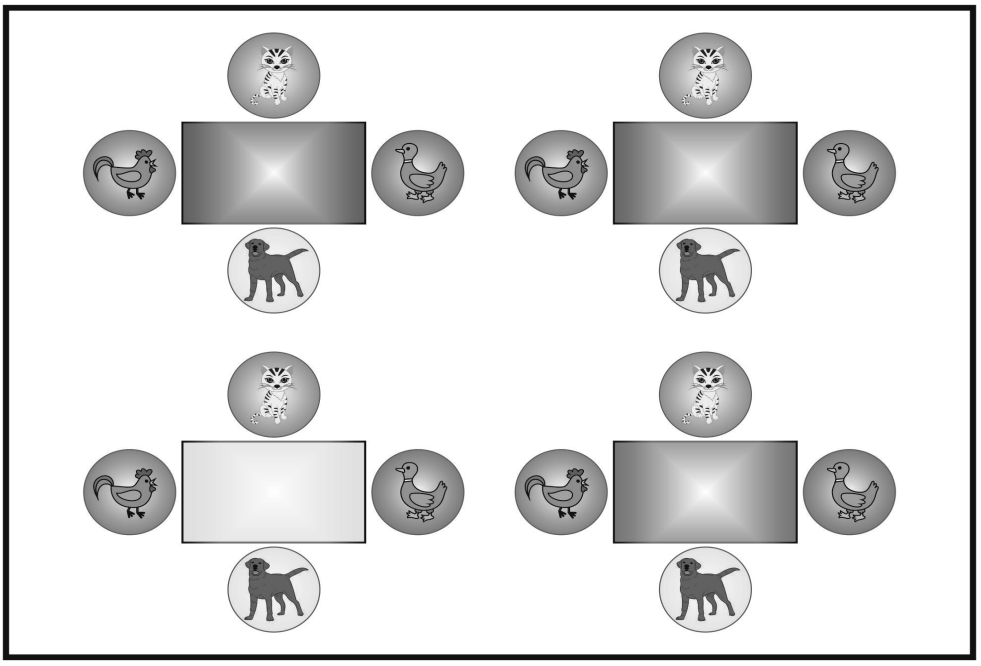
Dla każdego podtematu nauczyciel powinien ustalić, na którym z nich wychowankowie mają skupić swoją uwagę. Spośród dzieci wyznacz eksperta/lidera.

MOSAIC

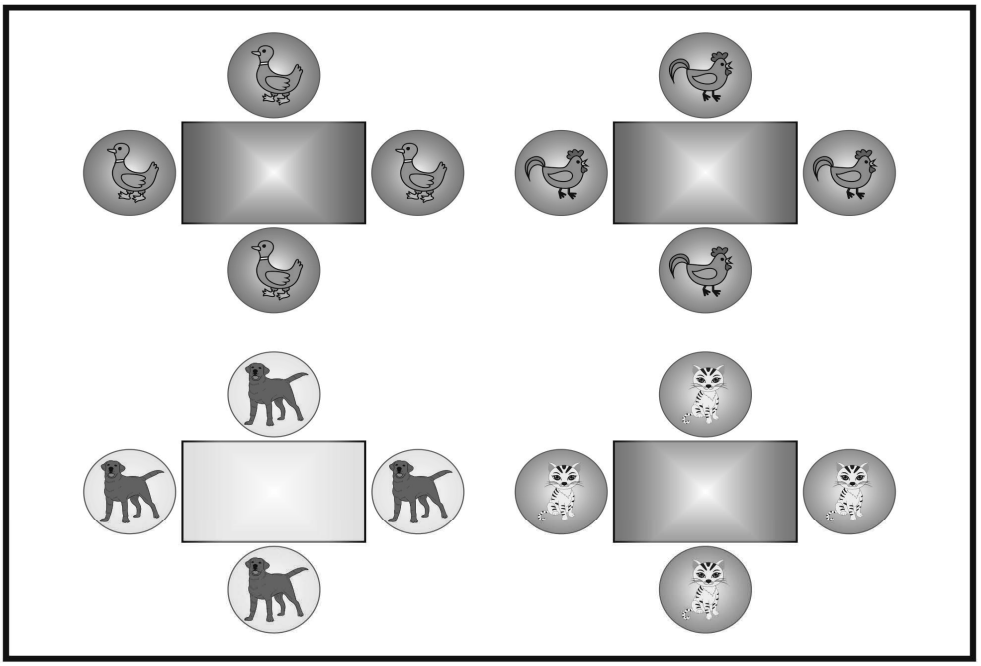
Theme: Animals

Sub-theme: 1. Dog; 3. Hen;
2. Cat; 4. Duck.

CREATE GROUPS

EXPERT GROUPS

2. Organizacja grup uczących się:

Nauczyciel dzieli uczniów na 4 – 5 grup, a następnie każdemu z nich daje symbol lub numer odpowiadający przydzielonemu podtematowi. Każdy temat będzie opracowywany niezależnie przez każdą grupę i jeden z wychowanków zostanie ekspertem w opracowywanym temacie.

Przykład: Numer 1 opracuje KOTY, numer 2 – PSY, numer 3 – KURY, numer 4 – *KACZKI. Samodzielna praca* – wychowankowie opracowują arkusz z danymi oraz arkusz eksperta. Pozostałe podtematy przedszkolaki opracowują w domu.

3. Tworzenie grup eksperckich:

Grupę ekspertów tworzą przedszkolaki, które mają przydzielony ten sam symbol lub numer.

Grupa tworzona jest w celu przedyskutowania, pogłębienia, zrozumienia i uporządkowania uzyskanej niezależnie wiedzy.

Dyskusja w grupie ekspertów – członkowie grupy dzielą się nowo zdobytą wiedzą.

Celem grupy ekspertów jest zrozumienie i zapamiętanie zdobytych informacji w celu przekazania ich w atrakcyjny, jasny i efektywny sposób swoim kolegom z przedszkola.

4. Zadania grupy opracowywane podczas zdobywania wiedzy:

a) *Raport drużynowy*

Eksperci w atrakcyjny sposób dzielą się swoją wiedzą ze swoimi kolegami, którzy są ekspertami w pozostałych podtematach. Metoda nauczania/uczenia się będzie oparta na materiałach audio video umożliwiających zarówno nauczanie jak i uczenie się. Przedszkolaki mogą używać zarówno komputera, plików, folderów, gier planszowych lub sylwetek. Przedszkolaki aktywnie słuchają podczas prezentacji następnie zadają pytania nauczycielowi a kolega – ekspert jest pewny, że jego kolega rozumie wszystkie informacje przekazane prze eksperta. Przedszkolak – ekspert zadaje pytania swojej grupie dopóty dopóki nie upewni się, że grupa rozumie, pamięta i nauczyła się przedstawianego materiału.

Po kolei każdy ekspert realizuje te same cele.

5. Podsumowanie/ewaluacja:

Demonstrowanie rezultatów.

Każda grupa przedszkolaków pokazuje osiągnięte rezultaty i to, czego się nauczyli. Podsumowanie może być ustne lub pisemne. Nauczyciel projektuje kartę oceny lub ankietę zawierającą pytania dla każdego przedszkolaka.

Tabela pokazuje: elementy, które przedszkolaki muszą uwydatnić, kiedy opracowują materiały, aby zostać ekspertem w danym temacie. Obrazy, które mają być opracowywane przez przedszkolaków są dla nich zrozumiałe.

Karta dla eksperta może być różna dla różnych tematów, np.:

- ✓ Niedokończone rysunki
- ✓ Labirynt
- ✓ Krzyżówka i łamigłówka
- ✓ Ankieta

Nauczyciel wypełnia puste miejsca w formularzu na podstawie wybranej metody. Nauczyciel prowadzi notatki z każdej prezentacji, aby pomóc uczniom na wypadek gdyby czuli się skrępowani podczas prezentacji.

Korzyści metody:

- Ta metoda rozwija umiejętności słuchania, współpracy, aktywnego zaangażowania w rozwiązywanie zadań;
- Przedszkolaki uczą się czerpać informacje z wielu źródeł;
- Przedszkolaki uczą się współpracy z kolegami;
- Przedszkolaki ćwiczą sztukę prezentacji i wystawiania prac na wiele sposobów;
- Przedszkolaki uczą się oceniać własne umiejętności;
- Przedszkolaki uczą się wykorzystywać swoje możliwości, co prowadzi do wzrostu wewnętrznej motywacji;
- Przedszkolaki współpracują z kolegami, którzy uczą się tego samego tematu;
- Przedszkolaki zyskują pewność siebie. Uczą się od innych i cenią te formę wymiany wiedzy.

VII.2.3. TECHNIKA LOTOSU

Definicja

Technika lotosu to sposób na interaktywne działanie przedszkolaków w grupie. Ta technika daje możliwość znalezienia związku między ideami z jednego tematu, podzielonymi na osiem podtematów.

Cel

Stymulacja inteligencji wielorakich i potencjału twórczego poprzez aktywności indywidualne oraz grupowe, dotyczące tematyki z różnych dziedzin.

Opis metody

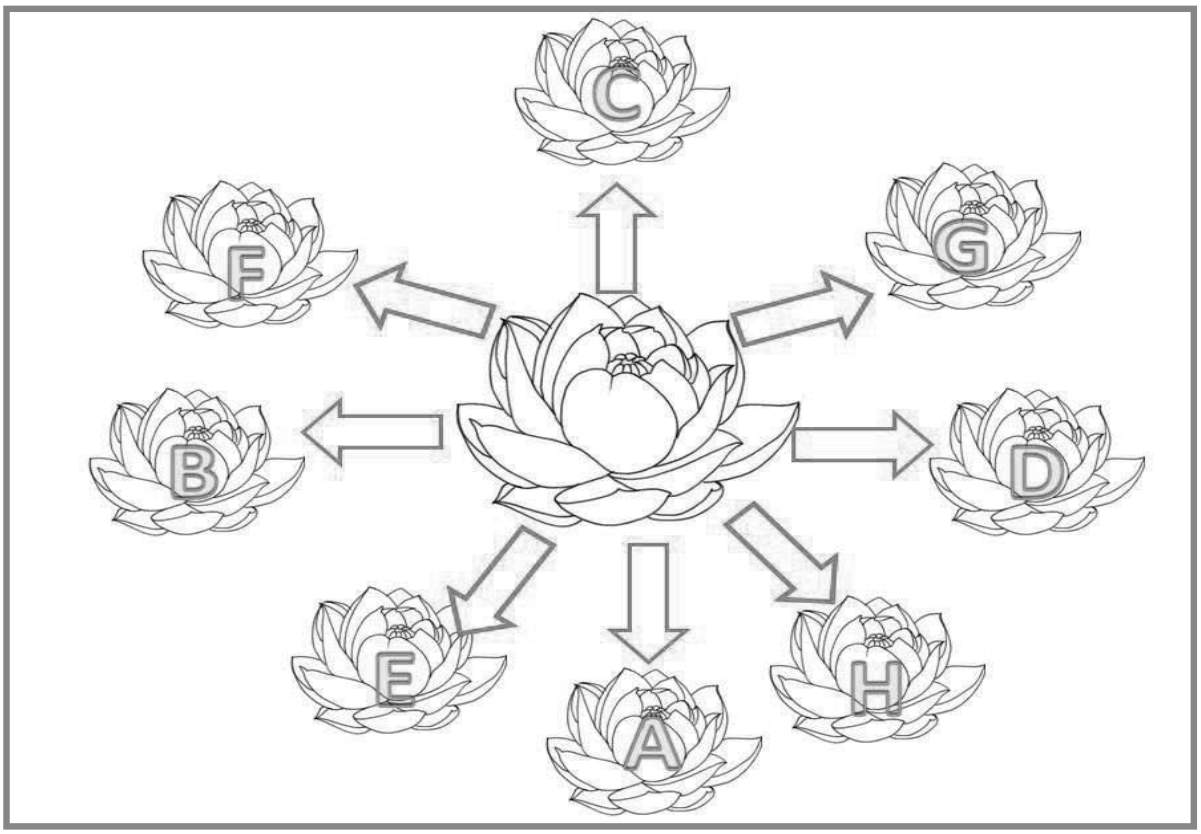
Technika lotosu zaczyna się od głównego tematu, który zostaje podzielony na osiem podtematów wyrażających osiem pomysłów, które zostaną podzielone na tematy do opracowania w grupach.

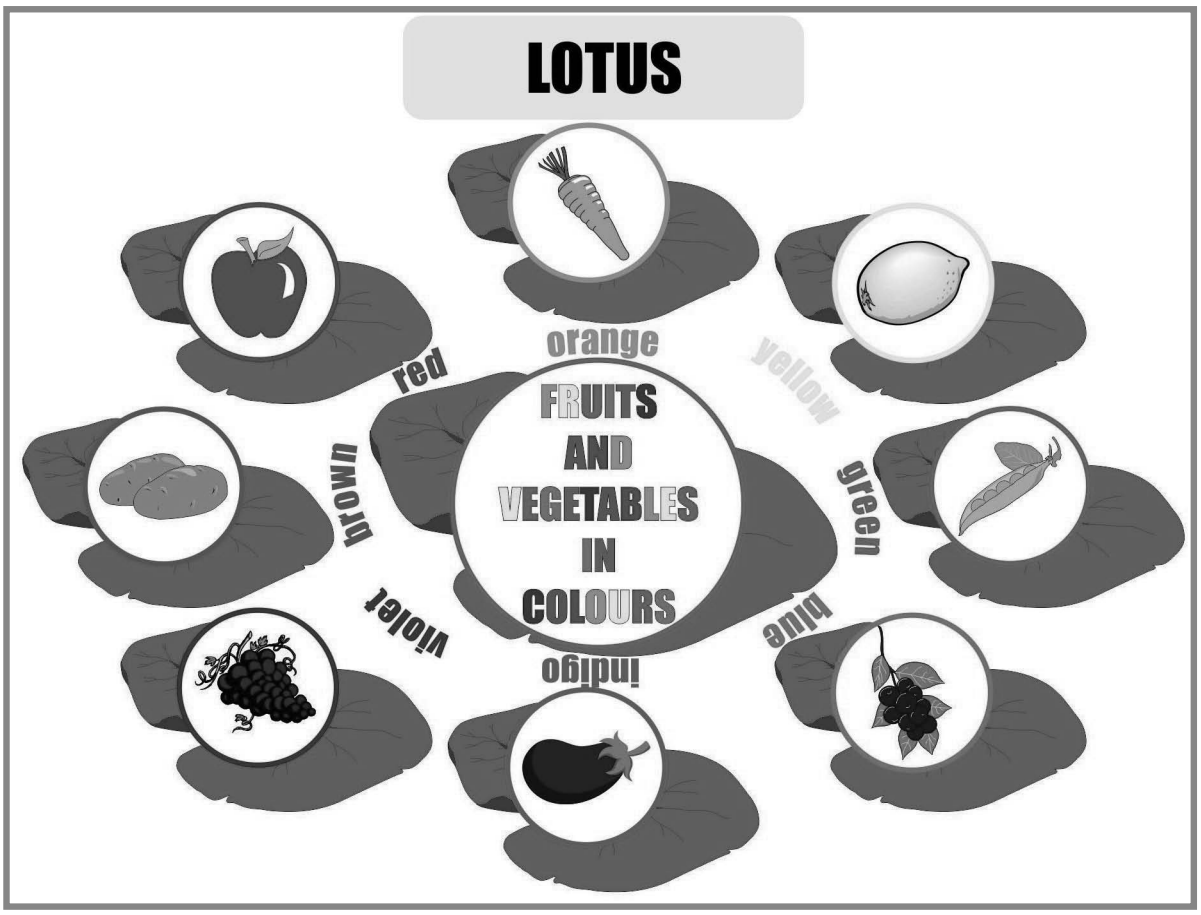
Kroki:

1. Rozrysowanie diagramu;
2. Umieszczenie głównego tematu na środku rysunku schematycznego;
3. Przedszkolaki myślą nad zawartością / pomysłami / wiedzą związaną z głównym tematem;
   Wyznaczenie ośmiu podtematów;
4. Ustanowienie (w małych grupach) nowych związków / relacji / między tymi ośmioma podtematami i przeniesienie ich na diagram;
5. Prezentacja rezultatów pracy w grupie. Zarówno uczniowie jak i nauczyciel analizują produkty aktywności, oceniają zawartość oraz podsuwają nowe pomysły, co mogłoby być następnym krokiem.

Korzyści:

- Stymulacja potencjału twórczego;
- Rozwój umiejętności i zdolności:
  - ✓ Poznawczej;
  - ✓ Komunikacyjnej;
  - ✓ Przywódczej;
  - ✓ Samooceny i satysfakcji ze swojej pracy.

C
F
G
B
D
E
A
H

LOTUS
FRUITS AND VEGETABLES IN COLOURS
red
orange
yellow
green
blue
indigo
violet
brown

VII.2.4. KOSTKA

Definicja

Odkryta w 1980 roku strategia nauczania i uczenia się, wzoruje się na algorytmie, którego celem jest opis, porównanie, połączenie, analiza, wdrożenie i dyskusja, kiedy chcesz zgłębić nowy temat lub ulepszyć już znany, poprzez dodanie nowej wiedzy lub analizę sytuacji z innej perspektywy.

Kroki

- ✓ Stwórz grupy 4-5 osobowe;
- ✓ Każdy przedszkolak w grupie odgrywa rolę w zależności od zadania;
- ✓ Przedszkolaki rozwiązują indywidualne problemy w określonym czasie;
- ✓ Przedszkolaki prezentują inną odpowiedź. Wszystkie przedszkolaki w grupie zgłębiają odpowiedź, komentują, mogą wymagać ponownego postawienia pytania, aby się upewnić, że kłopot zostanie prawidłowo rozwiązany.

Uwaga!

Jeśli strategia zostaje wprowadzona równocześnie w kilku grupach, konieczna jest obecność drugiego nauczyciela w celu monitorowania pracy.

Metoda kostki ma dobre rezultaty w obserwowaniu zadań przeprowadzanych bezpośrednio, jako że nauczyciel określa odpowiednie zadanie dla każdego przedszkolaka, aby zmotywować proces nauczania.

Porady

- ✓ Aby zróżnicować gry, nauczyciel tworzy kostki różnej wielkości – tworzy ćwiczenie, w którym kostka staje się „intelektualną gwiazdą" lekcji.
- ✓ Nauczyciel przedstawia różne zadania w formie pytań.
- ✓ Nauczyciel pisze zadania, bądź tematy poprzez konkretne symbole w postaci wyrazów lub wyrazów z obrazkami (kwiaty, liście, drzewa, flagi, gwiazdy)

Kroki:

- ✓ Opisz
- ✓ Porównaj
- ✓ Połącz
- ✓ Przeanalizuj
- ✓ Zastosuj
- ✓ Dyskutuj

Przedszkolaki odpowiadają na pytania i rozwiązują zadania, które są przystępnie sformułowane i nakierunkowują myślenie w stronę dobrej odpowiedzi.

W celu obserwacji, nauczyciel musi podążać za 6 krokami: opisz, porównaj, połącz, przeanalizuj, zastosuj, dyskutuj. W innych ćwiczeniach zadania są przypadkowe, a kolejność jest ustalana poprzez rzucenie kostką.

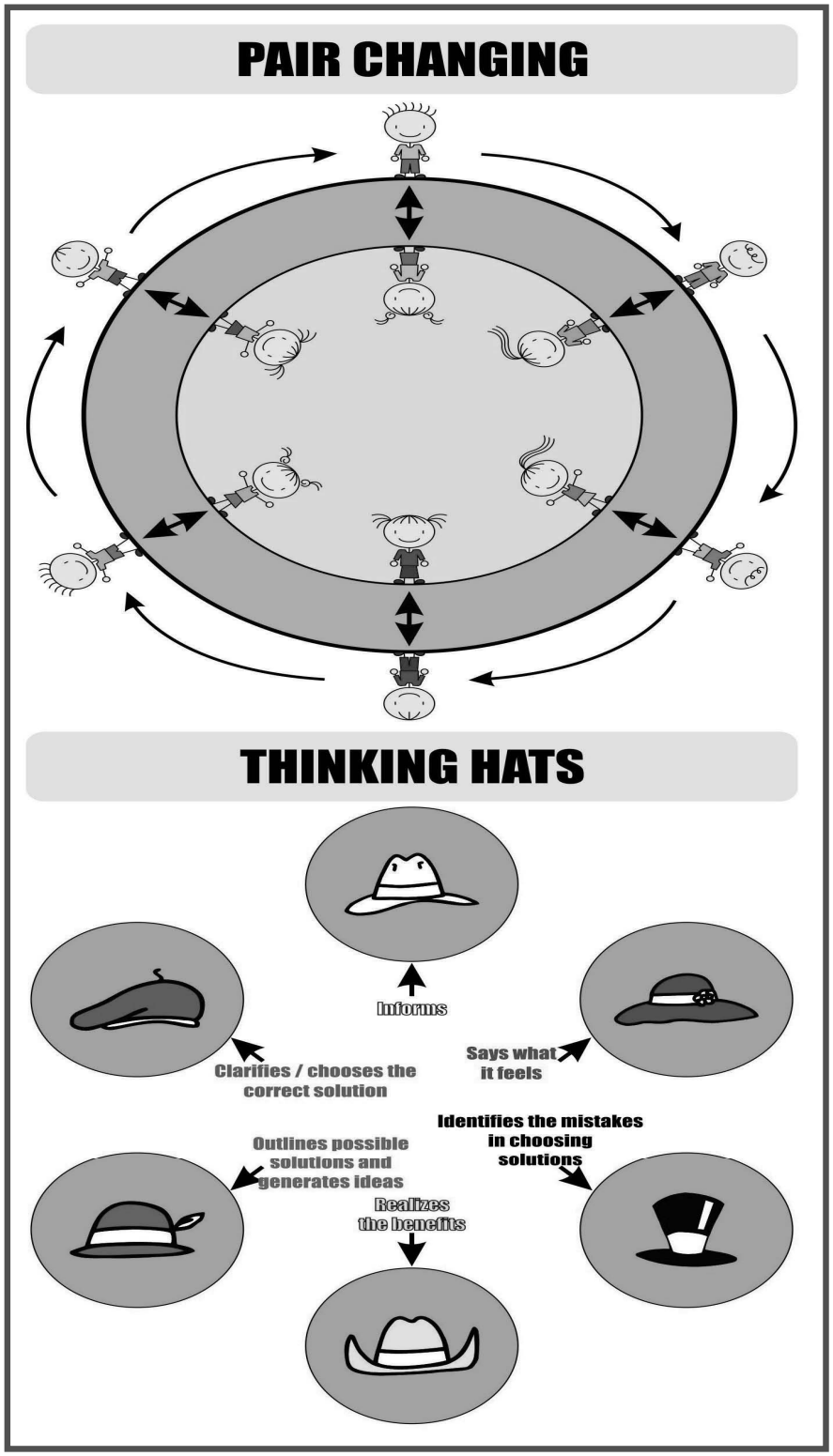
VII.2.5. PRACA PARAMI/ZMIANA PAR

Definicja: nauczanie w parach jest jedną z metod nauczania i interaktywnego uczenia się grupy, która polega na rozwiązywaniu zadań w parach.
Cel: Metoda ta stymuluje komunikację i rozwiązywanie problemu poprzez pracę w parach.
Opis metody
Kroki:

1. *Zorganizowanie grup uczniów*

- Klasa (grupa) dzieli się na dwie jednakowe grupy uczniów, którzy zajmują miejsca na krzesłach ustawionych w dwóc*h* kołach, (mniejszym wewnętrznym i większym zewnętrznym).
- Sposoby podziału uczniów na grupy:

a) uczniowie dostają dwa rodzaje symboli (np. kwiatki i gwiazdki lub flagi i piłki) po jednym rodzaju dla każdej z grup. Symbole mogą być wylosowanie, przydzielone przez ucznia lub przydzielone przez nauczyciela. Jedna grupa (np. kwiatki, siada na krzesłach w wewnętrznym kole, pozostała grupa np. gwiazdki – poza kołem*)*.

b) wszyscy uczniowie stoją w kole a nauczyciel kolejno odlicza do dwóch, następnie wszyscy uczniowie, którzy otrzymali nr 1 siadają na krzesłach w kole a pozostali z nr 2 siadają poza kołem lub odwrotnie.

c) w przypadku większej liczby uczniów, można rozdać na przemian karty z dużymi i małymi literami. Uczniowie z małymi literami siadają w kole, pozostali poza kołem, początkowe pary tworzy się poprzez np. A-a B-b (uczniowie siedzą twarzami do siebie).

d) jeśli jest nieparzysta liczba uczniów, nauczyciel pracuje z uczniem, który nie ma pary.

2. *Zarządzanie problemem*
   - Nauczyciel przekazuje zadanie lub inne problematyczne kwestie w kolejności ich rozwiązywania.
3. *Praca parami*
   - uczniowie pracują w parach, zaczynając od par wybranych na początku,
   - uczniowie z wewnętrznego koła pozostają niezmiennie w tym samym miejscu,
   - uczniowie z zewnętrznego koła na znak nauczyciela przemieszczają się zgodnie z ruchem wskazówek zegara,
   - pary się zmieniają, uczniowie otrzymują nowe zadania, zadanie kończy się kiedy dziecko ponownie spotka się ze swoim początkowym partnerem.
4. *Prezentacja rezultatów*
   - uczniowie wracają do koła lub półkola
   - brane pod uwagę są rozwiązania podane przez poszczególne pary
   - nauczyciel zapisuje wyniki w diagramie na kartce papieru, w portfolio uczniów lub w dzienniku grupy

Korzyści metody

- uczniowie pracując w parach zmieniają się tak, że przy danym zadaniu pracuje cała grupa uczniów
- jest to łatwa metoda do zastosowania wszystkich rodzajów aktywności uczniów
- metoda ta daje możliwość dziecku pracy z każdym uczniem w klasie,
- rozwija wieloraką inteligencję
- metoda zmieniających się par pobudza współpracę oraz wzajemne wspieranie się w wyrażaniu własnego zdania/ własnej opinii
- uczy tolerancji i zrozumienia
- rozwija sprawne myślenie, a także język i uwagę.

VII.2.6. MYŚLĄCE KAPELUSZE

Definicja:

Jest to technika interaktywna, która pobudza kreatywność uczniów, opiera się na odgrywaniu ról, poprzez które uczniowie mogą swobodnie wyrażać swoje myśli w odniesieniu do znaczenia kolorów kapeluszy.

Do zastosowania tej metody potrzebnych jest sześć kapeluszy, każdy w innym kolorze: biały, czerwony, żółty, zielony, niebieski i czarny.

Grupa uczestników wybiera swoje kapelusze i dokładnie odgrywa swoją rolę, która jest od nich wymagana.

Kroki:

- ✓ tworzy się grupę składającą się z sześciu uczestników,
- ✓ kapelusze są rozdane uczniom
- ✓ nauczyciel wyjaśnia zagadnienie/przedmiot dyskusji, tak by była zrozumiana przez uczniów,
- ✓ uczniowie dyskutują nad poszczególnymi kwestiami zgodnie ze znaczeniem koloru kapelusza

Organizacja metody:

Opcja 1:

- ✓ nauczyciel wybiera 6 uczniów, z których każdy założy kapelusz.

Opcja 2:

- ✓ nauczyciel tworzy 6 grup, z których każda otrzyma jeden kapelusz.

Znaczenie kolorów Myślących Kapeluszy:

1. *Niebieski Kapelusz*
   - ✓ jest liderem gry
   - ✓ wszystko widzi, nadzoruje i koordynuje ćwiczenie, także analizuje i wyjaśnia sytuację/zadanie
   - ✓ może interweniować, jest uznawany przez pozostałych
   - ✓ rozwiązuje możliwe konflikty
   - ✓ wybiera prawidłowe/właściwe rozwiązanie, daje sygnał do kontynuacji gry oraz do jej zakończenia
   - ✓ nauczyciel także pozostaje pod tym kapeluszem/w tym kapeluszu

2. *Biały Kapelusz*
   - ✓ podaje informacje o temacie dyskusji
   - ✓ myśli obiektywnie, nie przechwala się
   - ✓ obserwuje i szybko identyfikuje relacje, fakty i powiązania
   - ✓ zna sposób rozwiązań i materiały, które mogą być pomocne przy rozwiązaniu problemu,
   - ✓ pozostałe kapelusze szukają jego umiejętności/możliwości do przechowywania informacji
   - ✓ przedstawia surowe informacje bez interpretacji i opinii

3. *Czerwony Kapelusz*
   - ✓ kapelusz z wielką wyobraźnią i okazujący empatię do powstających problemów
   - ✓ widzi i analizuje problemy emocjonalne, tematy i sytuację gry
   - ✓ przeżywa rożne emocje, współodczuwanie, wściekłość, sympatię, życzliwość itp.
   - ✓ chce wiedzieć, co inne kapelusze czują i myślą i jak zareagują na różne sytuacje
   - ✓ jest odkrywcą uczuć innych

4. *Czarny Kapelusz*
   - ✓ wyraża/ma negatywne myślenie/znaczenie, ale także logiczne i krytyczne
   - ✓ ostrożnie osądza sprawę (przyczynę)/wydarzenie
   - ✓ wyraża mroczne, smutne perspektywy,

- ✓ podkreśla błędy, złe wydarzenia
- ✓ kapelusz, który pozwala dostrzec wszelkie zagrożenia związane z danym rozwiązaniem oraz nieprzestrzeganiem zasad

5. *Zielony Kapelusz*
   - ✓ wyraża bukiet kreatywnych pomysłów, nowych możliwych rozwiązań
   - ✓ szuka alternatyw, które pomogą uczniom uzyskać nowe rozwiązania, opcje i możliwości wyboru
   - ✓ nie ma granic w wyrażaniu nowych i niespodziewanych/zaskakujących pomysłów

6. *Żółty Kapelusz*
   - ✓ ma pozytywne, optymistyczne i logiczne myślenie
   - ✓ jest to błyszczący kapelusz z pozytywnymi aspektami (stronami)
   - ✓ bierze pod uwagę możliwe zalety rozwiązania, możliwości i informacje
   - ✓ formułuje sugestie, prawdziwe i hipotetyczne propozycje
   - ✓ szuka możliwych korzyści
   - ✓ analizuje pomysły, materiały, kreatywne rozwiązania proponowane przez Zielony Kapelusz

Korzyści:
- ✓ systematyzuje i weryfikuje wiedzę
- ✓ tematy do dyskusji dotyczące codziennych zmagań
- ✓ gromadzi i wykorzystuje informacje
- ✓ uczniowie rozwijają ducha drużyny, integrują się w grupie
- ✓ uczą się jak wyrażać swoje opinie (zdanie)

VII.2.7. TAJEMNICZA PODRÓŻ

Definicja

Metoda *Tajemniczej Podróży* jest grą na wyobraźnię, podczas której przedszkolaki są nakierowywane zgodnie z ich umiejscowieniem w przestrzeni.

Cel: Zbadanie najbliższego obszaru na podstawie usłyszanych krótkich komend.

Opis metody

Metoda *Tajemniczej Podróży* charakteryzuje się włączaniem przedszkolaków, które wyróżniają się: duchem kreatywności, spokojem, umiejętnością logicznego myślenia, komunikacją, orientacją w przestrzeni, dobrym humorem, ciekawością, zmysłem obserwacji, etc. Postepowanie zgodnie z zasadami gry pozwala dzieciom osiągnąć zamierzony cel.

Kroki:

1. *Organizacja grup*

Przedszkolaki dzielą się na grupy po cztery osoby. Każda grupa dostaje numer zaczynając od 1, w zależności od liczby grup lub innego koloru kropki bądź flagi etc. Za każdym razem jedna z grup zostaje przewodnikiem podróży. Wspólnie wyznacza się miejsce startu podróży (np. w roku pracowni, na środku klasy, przy biurku nauczyciela).

2. *Prezentacja tematu, celów oraz zadań*

Nauczyciele zapraszają wszystkich w podróż do Krainy Cudowności (*Wonderland).* Każda grupa wybiera inną lokalizację i przygotowuje się do omawianego tematu, wymyśla pytania dla innych grup. Nauczyciel pisze na kartce nazwy symboli wszystkich grup i miejsca, które wybrali. Nauczyciel jest jedyną osobą, która zna „tajemnicze" miejsca i kontroluje ruchy grup.

3. *Praca w małych grupach*

Ta metoda wymaga koncentracji na kilku rodzajach aktywności, m.in: edukacja językowa, zadania matematyczne, gry, zabawy relaksujące i twórcze. W sekrecie każda z grup wybrała miejsce, które później dekorują w zgodzie z tematem gry. Mogą też zaprezentować powód wybrania tego miejsca. Te aktywności najczęściej mają miejsce podczas swobodnej gry.

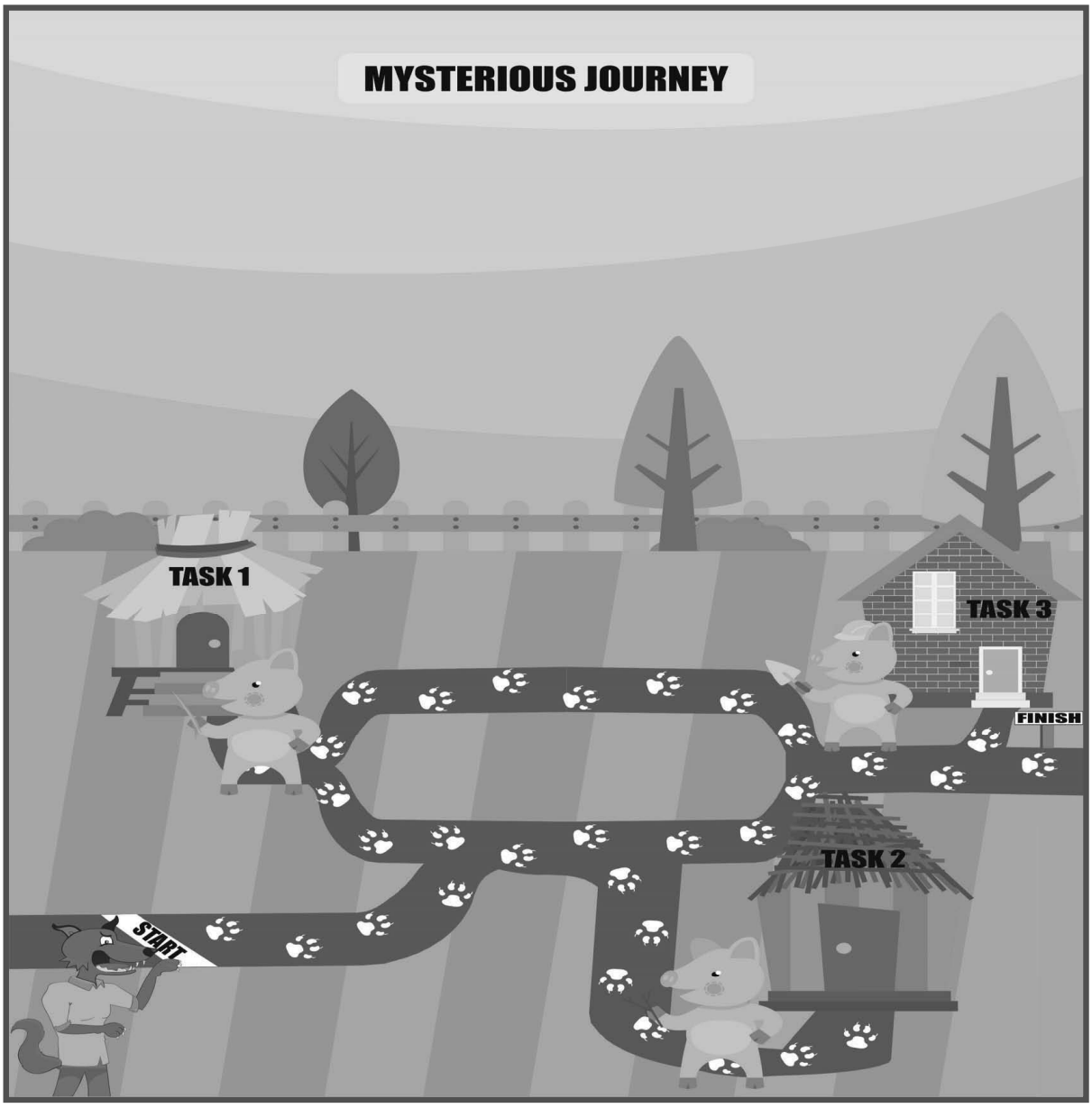
4. *Podróż w kierunku celu wyprawy* łączy w sobie kilka typów aktywności (pracę w grupach, pracę indywidualną, prezentację)

W kolejności chronologicznej lub poprzez losowanie zawodnicy wyruszają w pierwszym kierunku z miejsca startu. Jeden przedszkolak z innej grupy będzie kierowany/prowadzony przez swoją grupę przy użyciu komend, dotyczących położenia, np. "*go ten steps forward"; "go five steps to the left and go two steps forward".* Jeśli przedszkolak przekroczy dystans lub zrobi zbyt duże kroki, oznacza to, że przewodnik (nauczyciel) nie ocenił właściwie odległości. Przewodnik wyda wtedy komendę *"Stop".*

5. *Tajemnicze przybycie do celu podróży*
6. *Ewaluacja-* jest integralną częścią aktywności, przedszkolaki oceniane są na kilku poziomach
    - ✓ Prezentacja w grupie;
    - ✓ Prezentacja indywidualna;
    - ✓ Poprawne, jasne, zróżnicowane pytania

Korzyści

- Stymulacja rywalizacji między grupami;
- Trening dla wszystkich dzieci;
- Ocena wiedzy, umiejętności, stopnia opanowania zagadnienia;
- Praktyka w orientacji w przestrzeni;
- Stymulacja kreatywności.

VII.2.8. PĘKNIĘCIE GWIAZDY

Definicja

Pęknięcie gwiazdy jest metodą stymulowania kreatywności, sposobem relaksacji przedszkolaków i jest oparta na wypowiadaniu pytań w celu rozwiązania problemów i dokonania nowych odkryć.

Cel

Formułowanie pytań i tworzenie połączeń pomiędzy pomysłami przedszkolaków odkrytymi podczas interakcji grupowej oraz indywidualnie w celu rozwiązania problemu.

Materiały: duża gwiazda, pięć małych, żółtych gwiazd, pięć czerwonych strzałek, pionki.

Opis metody

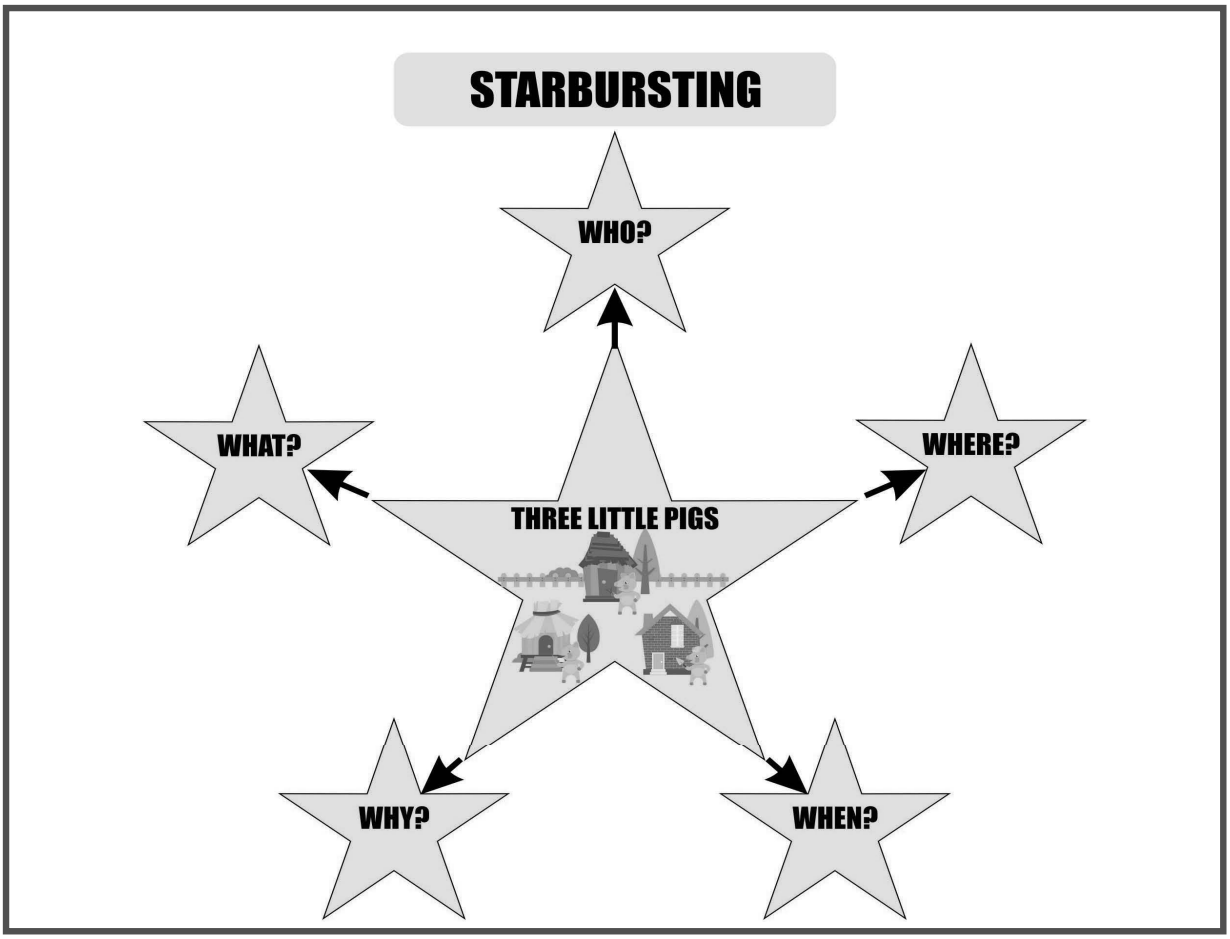
1. Przedszkolaki siedzą w półkolu i proponują problem do rozwiązania. Główna idea zostanie zapisana bądź narysowana na dużej gwieździe.

2. Na każdej z pięciu gwiazd nauczyciel pisze pytanie, np. Kto? Co? Gdzie? Kiedy? Dlaczego? Pięcioro dzieci weźmie po kolei po jednym pytaniu. Każde z wybranych dzieci wybierze troje lub czworo kolegów tworząc w ten sposób pięć grup.

3. Grupy współpracują w rozwijaniu pytań.

4. Pod koniec, dzieci wracają do półkola i przekazują rozwinięte pytania – albo poprzez przedstawiciela grupy lub indywidualnie. W zależności od potencjału grupy, przedszkolaki z innych grup odpowiadają na pytania bądź formułują inne.

5. Co jest brane pod uwagę: pytania przedszkolaków, ich wysiłek aby rozwinąć odpowiednie pytania jak również kooperacja i interakcja.

Korzyści metody

- Nowy sposób osiągania celów programu.
- Jest używana w różnych ćwiczeniach: czytanie obrazków, wywiady, historyjki, gry edukacyjne, ćwiczenia matematyczne, wiersze, ocena.
- Stymuluje kreatywność indywidualną lub grupową.
- Pomaga zadawać pytania w celu rozwiązania zaproponowanego problemu.
- Rozwija i ćwiczy myślenie przyczynowe, różne inteligencje, język, podzielność uwagi.

VII.3. METODY EWALUACYJNE

VII.3.1. OPOWIADNIE HISTORYJEK - ORGANIZER

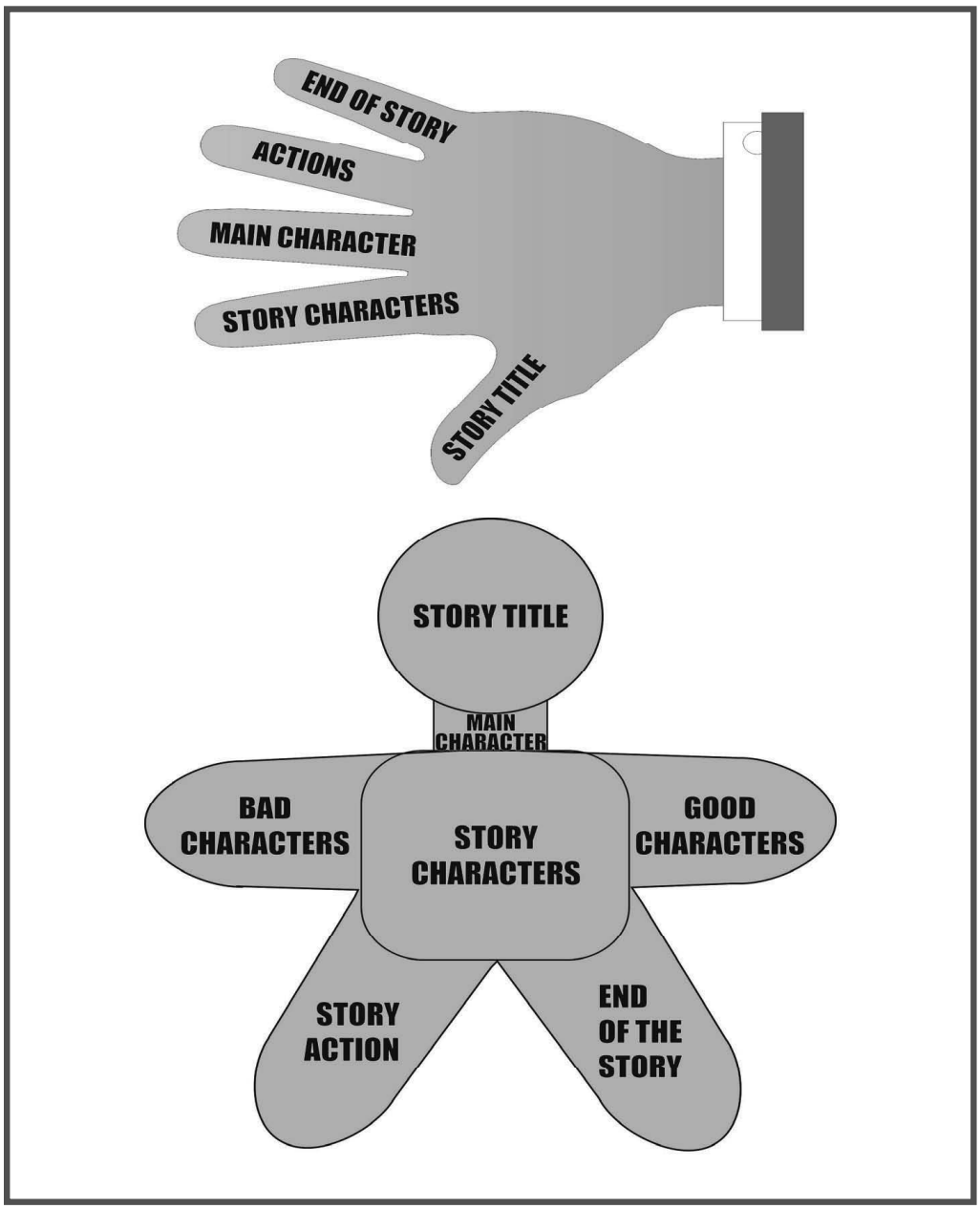
Nauczanie opowiadania historyjek jest jedną z najlepszych metod, którą nauczyciel może włączyć w prezentację lekcji. Nauczyciele już docenili jak ważną rolę pełni opowiadanie historyjek. **Organizer graficzny** jest metodą, która pomaga przedszkolakom opowiedzieć ponownie historyjkę. Kiedy chcemy ponownie opowiedzieć historię, mówimy najważniejsze jej części w odpowiedniej kolejności. Pomaga to nam lepiej zrozumieć historię i zapamiętać ją na dłużej. Przedszkolaki budują swoją wiedzę o ponownym opowiadaniu poprzez przywoływanie ważnych detali historyjek. Uczą się rozróżniania, co jest najważniejsze. Przedszkolaki mogą używać specjalnych kart, małych rekwizytów, pacynek, plakatów ze wskazówkami, czy nawet książki, aby pomóc sobie w procesie nauki ponownego opowiadania. Nauczyciel pomaga przedszkolakom określić, co jest ważne i w tym celu używa graficznego organizera. Tak naprawdę ponowne opowiadanie historii i streszczanie są częścią syntezy.

Poproś przedszkolaki, aby użyły swojej dłoni w celu uporządkowania historii. Palce służą jako przypomnienie części historyjki.

- Kciuk – tytuł historii – *Jaki jest tytuł opowiadania?*
- Palec wskazujący – bohaterowie – *Jakie postaci występują w historyjce?*
- Palec środkowy – główni bohaterowie – *Kto jest głównym bohaterem opowiadania?*
- Palec serdeczny – wydarzenia – *O czym jest opowiadanie?*
- Mały palec – zakończenie – *Jak zakończyła się historia?*

Używaj **Metody Ręki,** a przedszkolaki przyzwyczają się do ponownego opowiadania historyjek**.** Zaprezentuj ją wiele razy. Jest to prosty sposób zapamiętania aspektów opowiadania. Metoda ta jest bardzo pomocna, gdy przedszkolaki zostają poproszone o ponowne opowiedzenie historyjki, w szczególności przez osobę inną, niż ich nauczyciel. Na przykład, rodzice często nie potrafią pomóc dzieciom odtworzyć opowiadania, ponieważ nie wiedzą jakie dodatkowe pytania im zadać. Podziel się tym pomysłem z rodzicami, a będą mogli wykorzystać tę metodę w domu. Kiedy przedszkolaki zapoznają się dobrze z Metodą Ręki, naucz ich bardziej złożonej metody – **Organizer Ciała.** Poproś, aby dzieci dotykały poszczególnych części ciała, kiedy odpowiadają na pytania::

- Głowa – tytuł historii - *Jaki jest tytuł opowiadania?*
- Ciało – bohaterowie – *Jakie postaci występują w historyjce?*
- Szyja – główni bohaterowie – *Kto jest głównym bohaterem opowiadania?*
- Prawa ręka – pozytywni bohaterowie – *Kto jest pozytywnym bohaterem opowiadania?*
- Lewa ręka – negatywni bohaterowie – *Kto jest negatywnym bohaterem opowiadania?*
- Prawa noga – wydarzenia – *O czym jest opowiadanie?*
- Lewa noga – zakończenie – *Jak zakończyła się historia?*

VII.3.2. PODWÓJNA BAŃKA

Definicja: Technika Podwójnej Bańki grupuje podobieństwa i różnice pomiędzy dwoma przedmiotami, procesami, zjawiskami, pojęciami.
Opis metody: Podwójna bańka jest rysowana jako dwa duże koła, które symbolizują temat, np.:

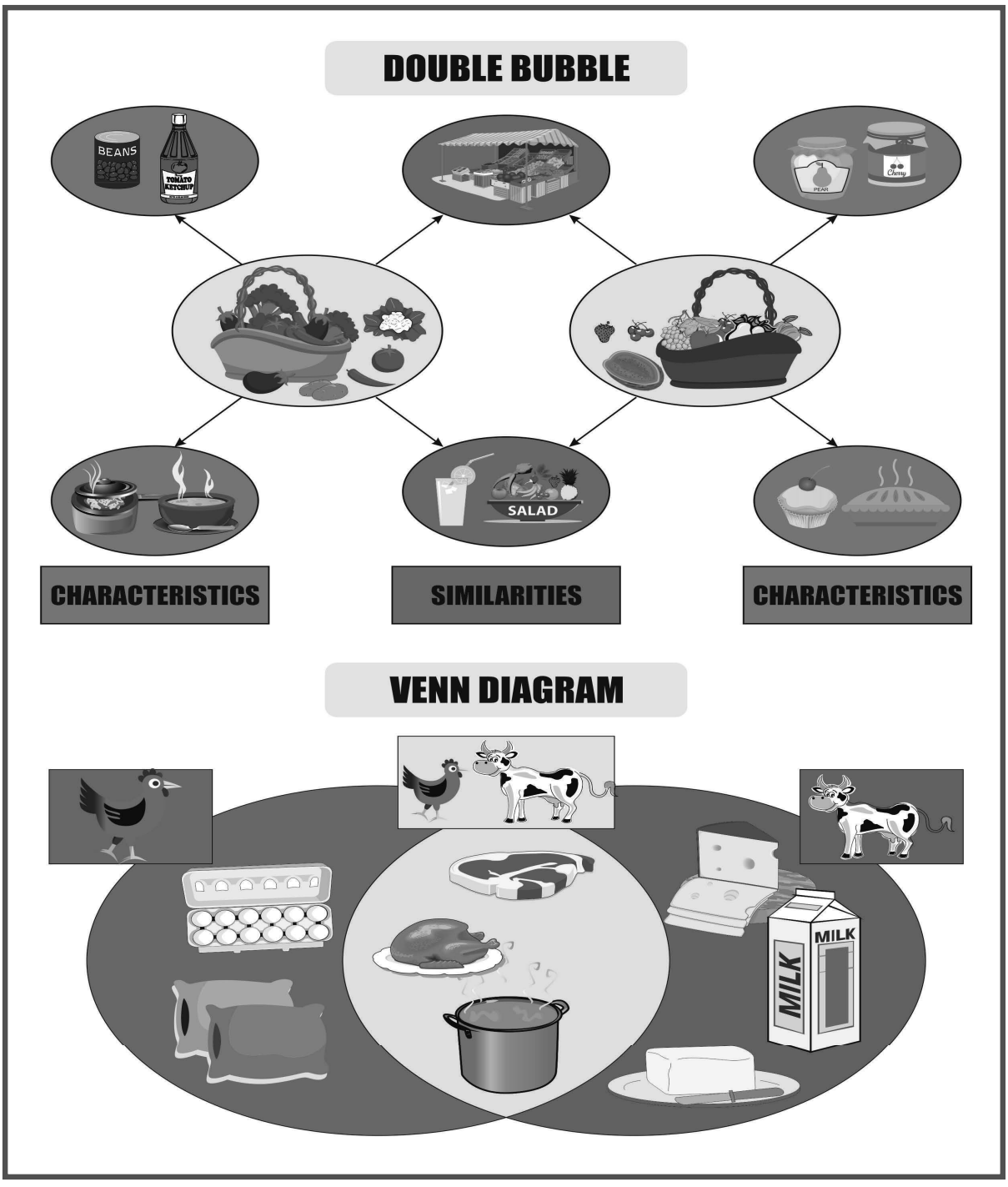
- Wiosna – Lato
- Zwierzęta domowe – Dzikie zwierzęta
- Owoce – Warzywa
- Las – Równina.

Obrazki prezentujące charakterystyczne cechy, szczególne cechy i różnice są umieszczane na zewnątrz kół, z prawej i lewej strony.

VII.3.3. DIAGRAM VENNA

Definicja

Stosowany jest przy maksymalnej efektywności działań obserwacyjnych, historyjek i gier edukacyjnych oraz rozmów celem usystematyzowania wiedzy lub pomysłów.

Kroki

- ✓ *Komunikat o zadaniu*

Między zwierzętami domowymi i dzikimi istnieją podobieństwa i różnice. Przedszkolakom dano dwa okręgi (czerwony i zielony). W czerwonym dzieci musiały umieścić obrazy ze zwierzętami domowymi a w zielonym musieli umieścić obrazy z dzikimi zwierzętami. W środku dwóch okręgów znajduje się żółta przestrzeń, gdzie dzieci mają określać cechy podobieństwa między tymi dwoma kategoriami.

- ✓ *Praca w parach lub grupach*
- ✓ Po zakończeniu prac nad diagramem przedszkolaki zaczynają pracować indywidualnie, w grupach, aby dodać lub poprawić swoją wcześniejszą pracę.
- ✓ *Działanie główne*

Wszystkie dzieci otrzymują schemat Venna i mają za zadanie wypełnić go obrazami i rysunkami.

VII.3.4. PRACA METODĄ PROJEKTU

Definicja

Jest to metoda nauczania, w której dzieci zdobywają wiedzę i umiejętności poprzez pracę w dłuższym okresie nad danym tematem, w celu zbadania odpowiedzi na złożone pytanie, wątpliwości lub wyzwanie.

Praca metodą projektu zawiera:

- ✓ **Wiedza kluczowa, zrozumienie, i umiejętności osiągania sukcesu** - Projekt koncentruje się na osiąganiu celów przez dzieci również poprzez treści i umiejętności takie jak: krytyczne myślenie rozwiązywanie problemów, współpraca i branie odpowiedzialności za własne czyny.
- ✓ **Podejmowanie wyzwania lub kwestionowanie** - Projekt zawiera w sobie znaczący problem do rozwiązania lub pytanie, na które odpowiedź stanowi swego rodzaju wyzwanie.
- ✓ **Pogłębione poszukiwanie odpowiedzi** – dzieci angażują się, w trwający dłużej okres czasu, proces zadawania pytań, znajdywania środków i stosowania się do uzyskanych informacji.
- ✓ **Wiarygodność** - Projekt dysponuje odniesieniami do rzeczywistości i realnego świata, zadań i narzędzi, standardów jakości i wpływu na rzeczywistość w odniesieniu do osobistych opinii i obaw dzieci oraz ich zainteresowań i problemów.
- ✓ **Głos i wybór dzieci**- przedszkolaki mogą podejmować pewne decyzje o projekcie, o tym, jakie działania podejmują i co tworzą.
- ✓ **Refleksja** - przedszkolaki i nauczyciel zastanawiają się wspólnie nad wyciągniętą nauką, nad skutecznością swoich działań rozpoznawczych i projektowych, na jakości pracy dzieci oraz na przeszkodach i środkach jakie podjęto, aby je przezwyciężyć.
- ✓ **Krytyka & Weryfikacja** - przedszkolaki dają, otrzymują i wykorzystują informacje zwrotne w celu poprawy samego procesu jak i produktów.
- ✓ **Produkty dla szerszej publiczności** – przedszkolaki pokazują efekty swojego projektu poza przedszkolem, tłumacząc, wyświetlając i przedstawiając go szerszemu gronu odbiorców.

VII.3.5. METODA TWORZENIA HERBÓW

Definicja: Technika tworzenia herbów to propozycja zestawu schematów, rysunków i fraz, które całościowo ukazują syntezę prawdziwego aspektu.

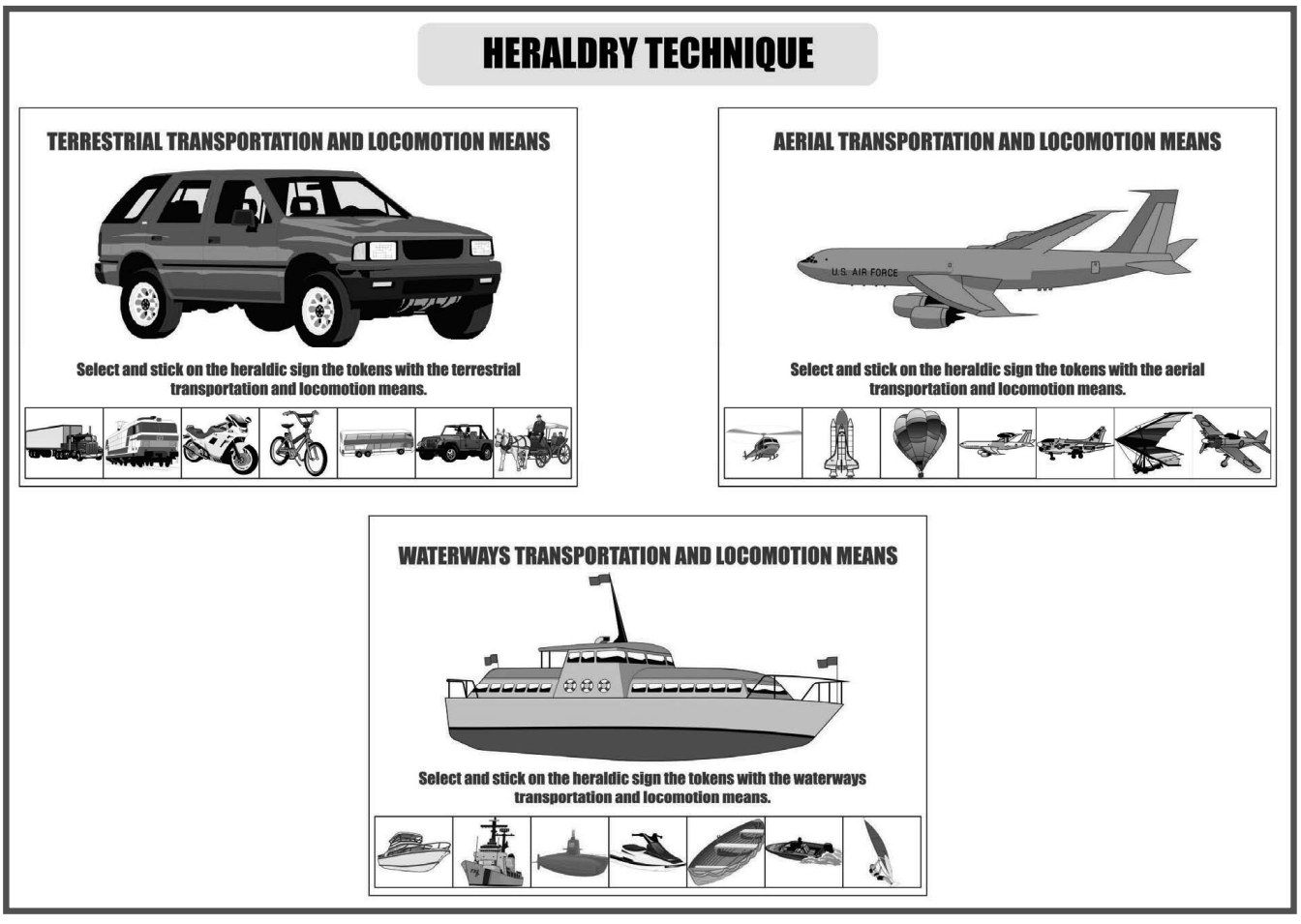
Cele

- Identyfikacja cech tematu zarówno w formie pisemnej jak i symbolicznej.
- Osiągnięcie wspólnego zadania w określonym czasie przy jednocześnie relaksującej atmosferze pełnej współpracy.

Herby mogą być realizowane przez dużą grupę przedszkolaków (cała klasa) lub dzieci mogą pracować w małych grupach (4-5 przedszkolaków). Czas pracy i ilość dzieci w grupie mogą ulec zmianie w zależności od stopnia trudności zadania. Po skończonej pracy każdy zespół prezentuje herb i porównuje własną pracę z innymi w obecności wszystkich uczestników zajęć.

Zalety

Technika tworzenia herbów może być stosowana w działaniach, które dotyczą edukacji językowej, edukacji ekologicznej, dotyczą edukacji społecznej, rozmów, w grach edukacyjnych, opowiadaniach oraz obserwacji.

Etapy

1. *Zadanie komunikacyjne*
   - Grupy 4-5 przedszkolaków muszą rozwiązać zadanie na dany temat w ciągu 15 minut;
   - Każda grupa przedszkolaków ma inną grupę tematycznych herbów: sklep, park itp.

2. *Tworzenie herbu przez grupę*
   - Każda grupa powinna mieć podzielony herb. Liczba i kształt komór może się wahać od tematu. Przedszkolaki muszą współpracować między sobą przy tworzeniu herbu własnej grupy.
3. *Wystawa i ekspozycja stworzonych herbów oraz ich ocena*
   - Mini wystawa herbów każdej grupy
   - Przedszkolaki odwiedzające wystawę komentują ją i wyrażają własną opinię
   - Każda grupa przedszkolaków może przedstawić herb podając również szczegółowe informacjami o każdym elemencie i obrazie znajdującym się w herbie.

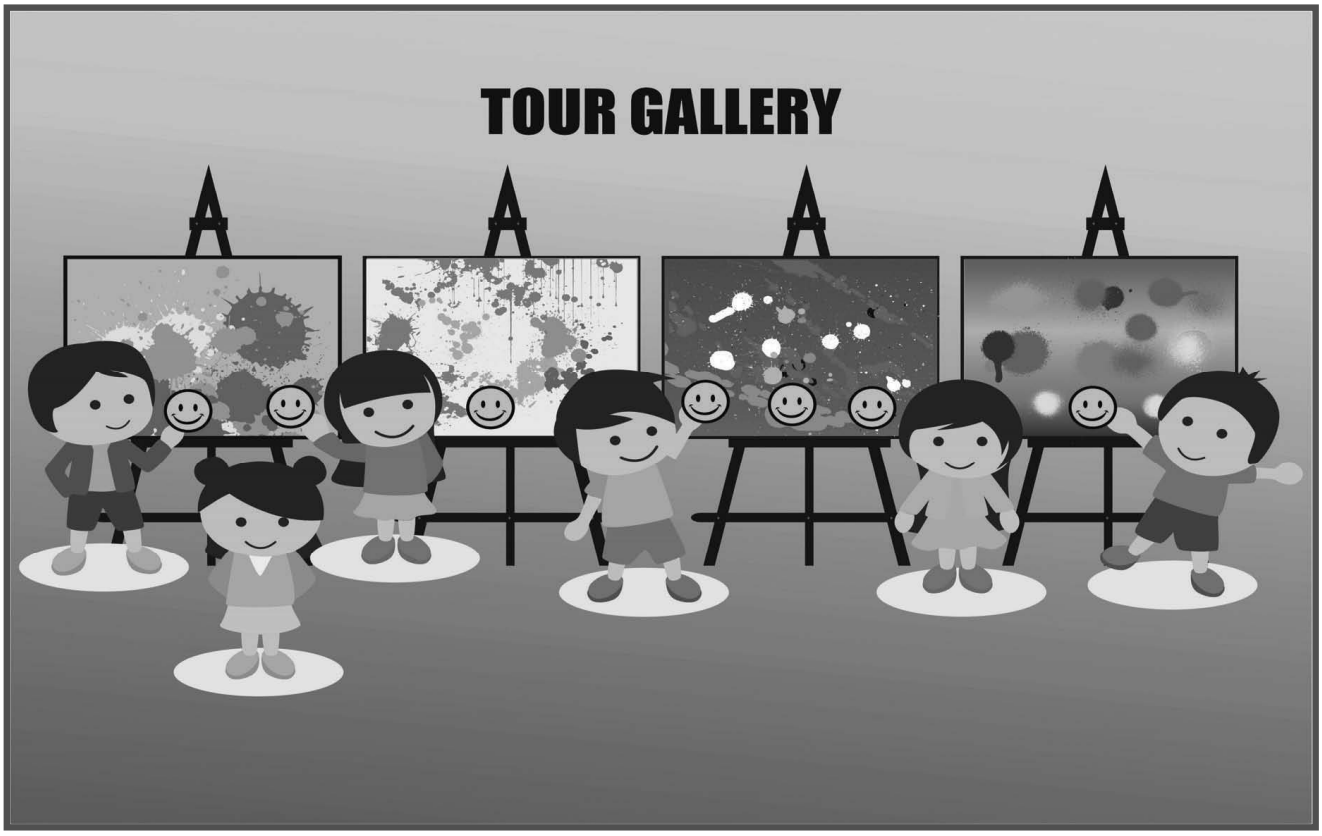
Pamiętaj!

- W przypadku kilku grup mających ten sam temat, każda grupa samodzielnie przestawia elementy własnego herbu.
- Lider grupy tłumaczy wybór treści i symboli użytych do opisania tematyki w herbie.
- Inną opcją jest również udział całej grupy (nie tylko lidera) przy opisie własnego herbu.

VII.3.6. WYCIECZKA PO GALERII

Definicja: Wycieczka do galerii stanowi technikę wspólnego uczenia się, który stymuluje myślenie, kreatywność i efektywne uczenie się, zachęcając dzieci do wyrażania swoich opinii dotyczących zastosowania różnych rozwiązań w rozmowach z kolegami i koleżankami.
Cel: opracowanie planu, który doprowadzi do wypracowania jednej wspólnej opinii, będący wypadkową opinii wszystkich członków grupy.
Kroki:

1. Grupy składają się z 4 dzieci;
2. Grupy muszą rozwiązać zadania, które dopuszcza wielość rozwiązań i podejść.
3. Produkt działalności tych grup- opinia, wypracowana metoda rozwiązania zadania będzie wyeksponowana na ścianie w klasie, tworząc obok kolejnych metody –wystawę w galerii.
4. Na sygnał nauczyciela dzieci zaczną oglądać eksponaty, prace kolegów i jeśli będą miały co do nich pytania lub wątpliwości oznaczą je na pracach symbolami we wcześniej ustalony sposób. Po zakończeniu trasy wszystkie dzieci wracają na początek galerii i omawiają wspólnie z nauczycielem komentarze, spostrzeżenia i wątpliwości powstałe przy ich pracach i w oparciu o te uwagi ponownie rozpatrują problem.

VII.3.7. KOMIKSY

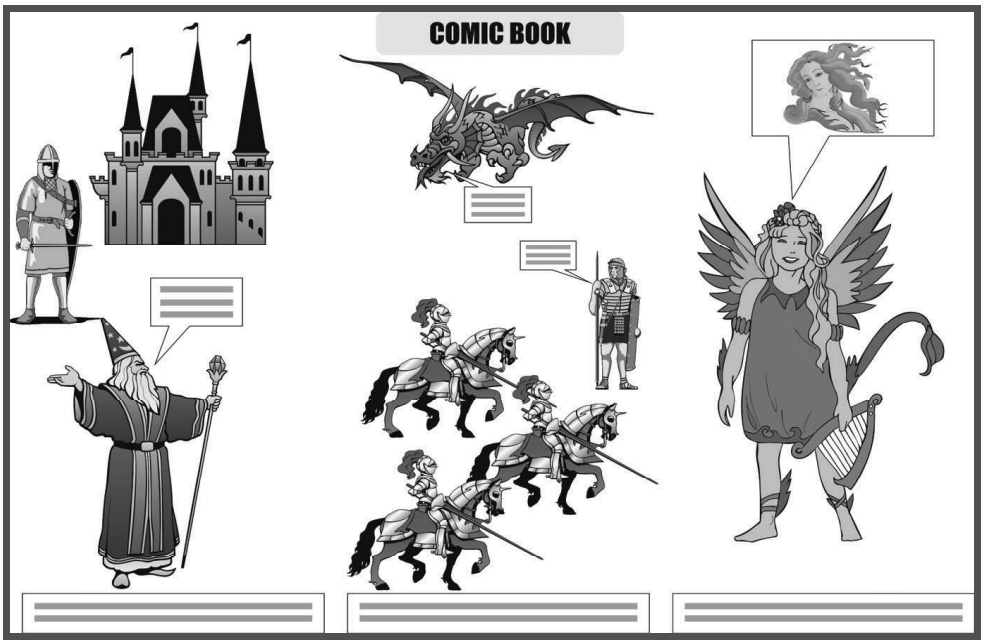
Definicja: Komiksy to metoda pobudzania kreatywności i osiągania celów programowych poprzez serię chronologicznie przedstawionych rysunków i szkiców. Komiks umożliwia wyrażanie idei za pośrednictwem obrazów.
Cel: Rozwijanie umiejętności do rysowania powtarzalnych obrazków
Zapoznanie się z techniką rysowania komiksów

- Zapoznanie się z techniką rysowania komiksów
- Praca wykonywana jest z całą grupą
- Przedszkolaki obserwują, analizują i odkrywają poszczególne elementy pokazane na rysunku
- Nauczyciel jawnie definiuje treści komiksu i prezentuje je dzieciom, w sposób który umożliwi im pełne zrozumienie

Kroki:

- Animowane rysunki dzieci powinny być ułożone w porządku chronologicznym, który pokazuje rzeczywiste zachowanie lub historię
- Komiksy powinny się składać z dwóch części: rysowanej i pisanej
- Nauczyciel czyta komiksy wybrane głosami przedszkolaków
- Nauczyciel wyjaśnia i pokazuje dzieciom, że dialogi bohaterów znajdują się w dymkach/ kółkach umieszczonych w pobliżu kluczowych postaci
- Nauczyciel analizuje wpływ czytanego komiksu na reakcje dzieci i zadaje im pytania:

What comics you like the most? Why?
You've seen comics? Where?
Would you like to draw comic bands?

Korzyści

- Metoda Komiksów stymuluje kreatywność, rozwija inteligencję wieloraką, pracę zespołową, współpracę i tolerancję
- Metoda ta rozwija umiejętność analizowania, obserwacji, odkrywania i syntezy; kojarzenia obrazów z tekstami i znakami wyrażającymi uczucia i emocje na rysunku
- Komiks jest nowoczesnym narzędziem do nauki w różnoraki sposób i metoda ta jest oparta na rzeczywistych możliwości przedszkolaków.

VII.3.8. ATA/ SPYTAJ-RZUĆ-ODPOWIEDZ

Metoda ta jest szczególnie elastyczna i łatwa do zastosowania w pracy w dużych grupach przedszkolnych. Jest to prosta gra polegająca narzucaniu piłki od jednego dziecka do drugiego. Dziecko, które rzuca piłkę, zadaje pytanie dziecku, które piłkę złapało. Po udzieleniu odpowiedzi dziecko to rzuca piłkę do innego dziecka zadając kolejne pytanie.

Nawet przegrana w grze umożliwia aktywny udział nieśmiałym dzieciom, podejmującym wyzwanie przyciągając ich uwagę. Dzieci uznają wszystko jako element gry.

VII.3.9. ZAGADKI

Definicja

- Zagadki są metodami nauczania służącymi stymulowaniu kreatywności. Z ich pomocą oraz przy użyciu logicznego myślenia w metaforyczny sposób można zidentyfikować dane zjawisko lub przedmiot.
- Zagadki są pytaniami dla bystrych umysłach
- Zagadki są opisem cech przedmiotów, istot lub zjawisk
- Zagadki są jak wiersze, których tytułów można się domyśleć

Cel

Pobudzanie kreatywności i zdolności do formułowania syntetycznego opisu i zbiorów cech. Zazwyczaj każda zagadka ma dwie części: część, która podsumowuje sedno zjawiska lub przedmiotu oraz pytanie (*Zgadnij co to jest?).*Opis zagadki musi zawierać słowa kluczowe, określające zjawisko lub przedmiot, który jest do odkrycia. Zagadki należy zadawać w sposób jasny, spójny i ekspresyjny, tak aby były klarowne i jasne i możliwe było szybkie znalezienie odpowiedzi.

Rodzaje zagadek:

- *opisowe*- te zagadki są wykorzystywane w opowieściach, grach, obserwacjach i opisach
- *analityczne*- stosowane w obserwacji
- *porównawcze*- stosowane w grach dydaktycznych, jako tematy do dyskusji, opowiadania, odczyty
- *uogólniające*- używane w obserwacji, wykładach, zdjęciach, tworzeniu historii etc.
- *literackie* – tworzone za pomocą słów i zwrotów w literacki sposób
- *muzyczne* - nauczyciele wykorzystują wysokie i niższe tony, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ekspresję głosu- wykrzyknienia i zmiany barw
- *eliptyczne* - te zagadki są używane w zdaniach eliptycznych zbudowanych z ciągów dobiegających odgłosów
- *zagadki- rymy*- odnoszące się do inteligencji językowej i umiejętności praktycznych

Warte zapamiętania:

- Nauczyciel organizuje i zadaje zagadki oraz gry i towarzyszące im aktywności
- Nauczyciel przygotowuje zagadki wcześniej w domu- również te do pokolorowania
- Dzieci mogą wykonać prace z już wykonanymi i utworzonymi zagadkami
- Nauczyciel zachęca dzieci do tworzenia własnych zagadek
- Zagadki można wspólnie czytać i omawiać podczas wspólnego czasu na dywanie
- Można stworzyć wystawę ukazującą dzieciom twórcze zagadki
- Dzieci uczą się tworzenia zagadek z opisu znanych im przedmiotów lub obiektów
- Nauczyciel zapoznaje przedszkolaki z poszczególnymi częściami zagadek
- Przedszkolaki mogą dzięki temu lepiej zrozumieć poszczególne elementy zagadek

Korzyści

- Często praktykowane zagadki stymulują umiejętność syntezy, porównywania, uogólniania, formułowania opisów oraz dokonywania oceny

- Ćwiczenie rozwiązywania zagadek stymuluje rozwój inteligencji wielorakich
- Zagadki rozwijają umiejętność obserwacji, skupiania uwagi, umiejętności językowe, współpracę w zespole i tolerancję
- Zagadki stanowią impuls dla przedszkolaków do stosowania nabytych umiejętności w nowych sytuacjach
- Zagadki mogą stanowić przerywnik oraz moment relaksu w trakcie nauki

VII.3.10. KIŚĆ

Definicja

Kiść jest techniką, w której dzieci tworzą zbiór swobodnych myśli na temat pewnej idei oraz tworzą połączenia między nimi szukając nowych powiązań i tym samym aktualizując swoją wiedzę.

Cel

Integracja informacji uzyskanych w trakcie nauki w oryginalne skupiska, które ciągle mogą być poszerzane i uzupełniane o nowe informacje.

Kroki:

a) **Rozmowa o tematyce pracy**
   - Indywidualna praca;
   - Każde dziecko ma duży arkusz papieru, długopis, podkładkę i potrzebne obrazki.

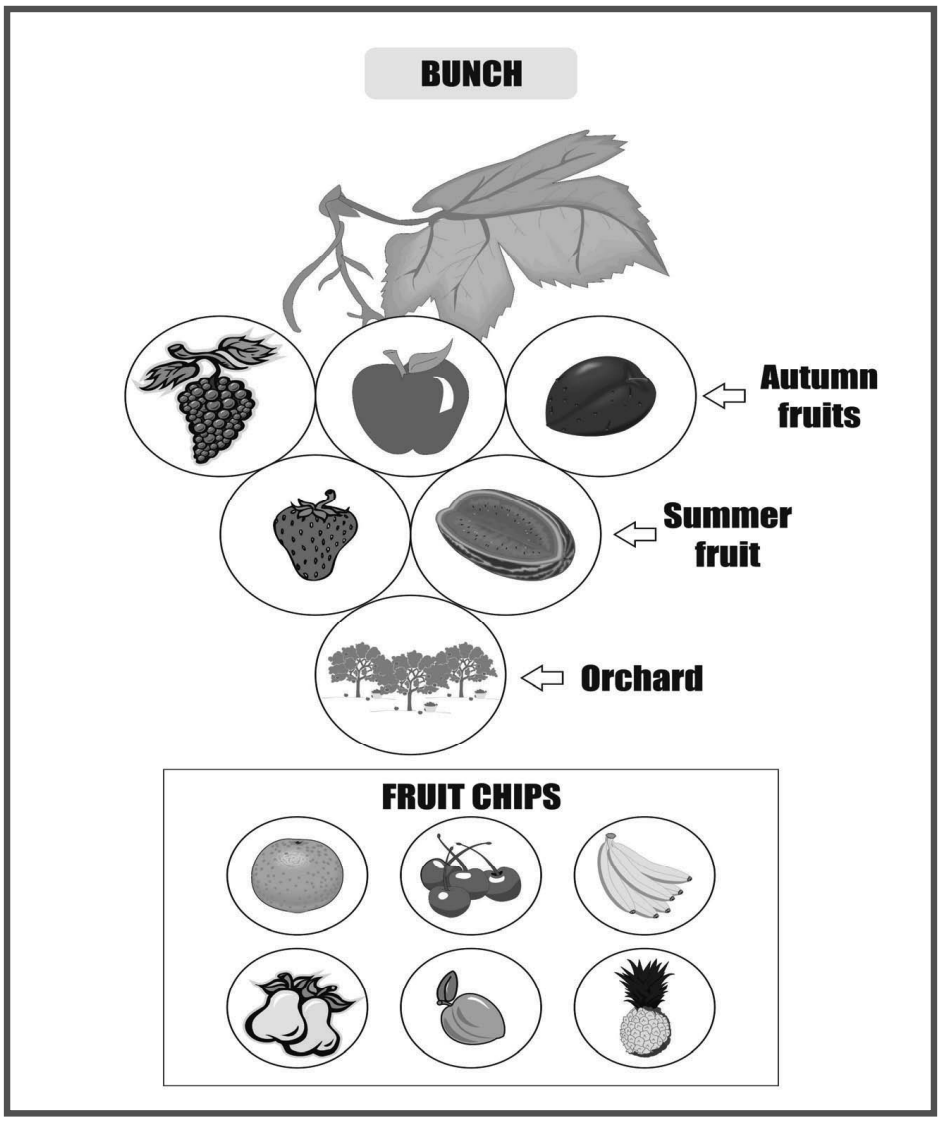
b) **Praca indywidualna**

c) **Praca w parach**
   - Przedszkolaki tworzą pary
   - Dzieci prezentują partnerowi w parze swoje skupiska obrazków
   - Każda z par uzupełnia informacje we własnym skupisku w oparciu o wiadomości z pracy kolegi/koleżanki z pary

Stwierdzono, że dzieci nie przenoszą błędnych i złych obrazków i informacji kolegi/koleżanki na własną pracę. Jeśli coś jest dla nich nie do zaakceptowania głośno o tym mówią. Czasem zdarza się, że w toku rozmowy z kolegą/ koleżanką dzieci usuwają własny pomysł jeśli stwierdzą, że jest on nieprawidłowy.

d) **Praca w grupach**
   - Każda para prezentuje własne skupiska myśli innym parom i dodaje do swoich własnych informacje dostarczane przez kolegów i koleżanki z grupy, korzystając z dostępnych żetonów i talerza z napisanymi wyrazami.

e) **Główna aktywność**
   - Prezentacja powstałych bukietów na dużym arkuszu papieru
   - Każda z grup powinna powiedzieć jeden nowy pomysł, który nie był jeszcze powiedziany
   - Jeśli jakieś informacje nie są zgodne z tematem i tak zostają zapisane, ale ze znakiem zapytania do późniejszej konsultacji z dziećmi.

VII.3.11. PLAKAT

Definicja

Jest to nowoczesna metoda służąca utrwalaniu, konsolidowaniu stanu i oceny wiedzy poprzez stymulowanie potencjału twórczego dzieci i ich oryginalność i zaangażowanie emocjonalnie.

Cele

- Znalezienie wspólnej płaszczyzny do współpracy pomiędzy charakterystycznymi elementami danego tematu po analizie sytuacji, procesów, zjawisk i ogólnie rozumianego środowiska oraz relacji pomiędzy poszczególnymi elementami w odniesieniu do ogólnej tematyki badań.

- Dokonywanie zestawień dostępnych materiałów w małych grupach, przy jednoczesnym wykorzystywaniu różnych materiałów dydaktycznych, fotografii, rysunków oraz ilustracji
- Tworzenie odpowiednich struktur słownych – zagadek, ciekawostek, informacji oraz pobudzanie do refleksji.

Kroki
Zadanie tworzone w 4 grupach

- Każda grupa otrzymuje arkusz A3 lub A4 i odpowiedni materiał stanowiący ilustracje tekstu
- Dzieci słuchają czytanego tekstu
- Opisanie sytuacji oraz wydanie czytelnego polecenia dzieciom

VII.3.12. PIRAMIDA I DIAMENT

Definicja
Rozwijanie zdolności do "syntezy" głównych problemów, informacji oraz głównej idei danego tematu lub tekstu literackiego.
Potrzebne zasoby

- Postępować w zgodzie z zasadami budowania piramidy i diamentu;

Wskazówki

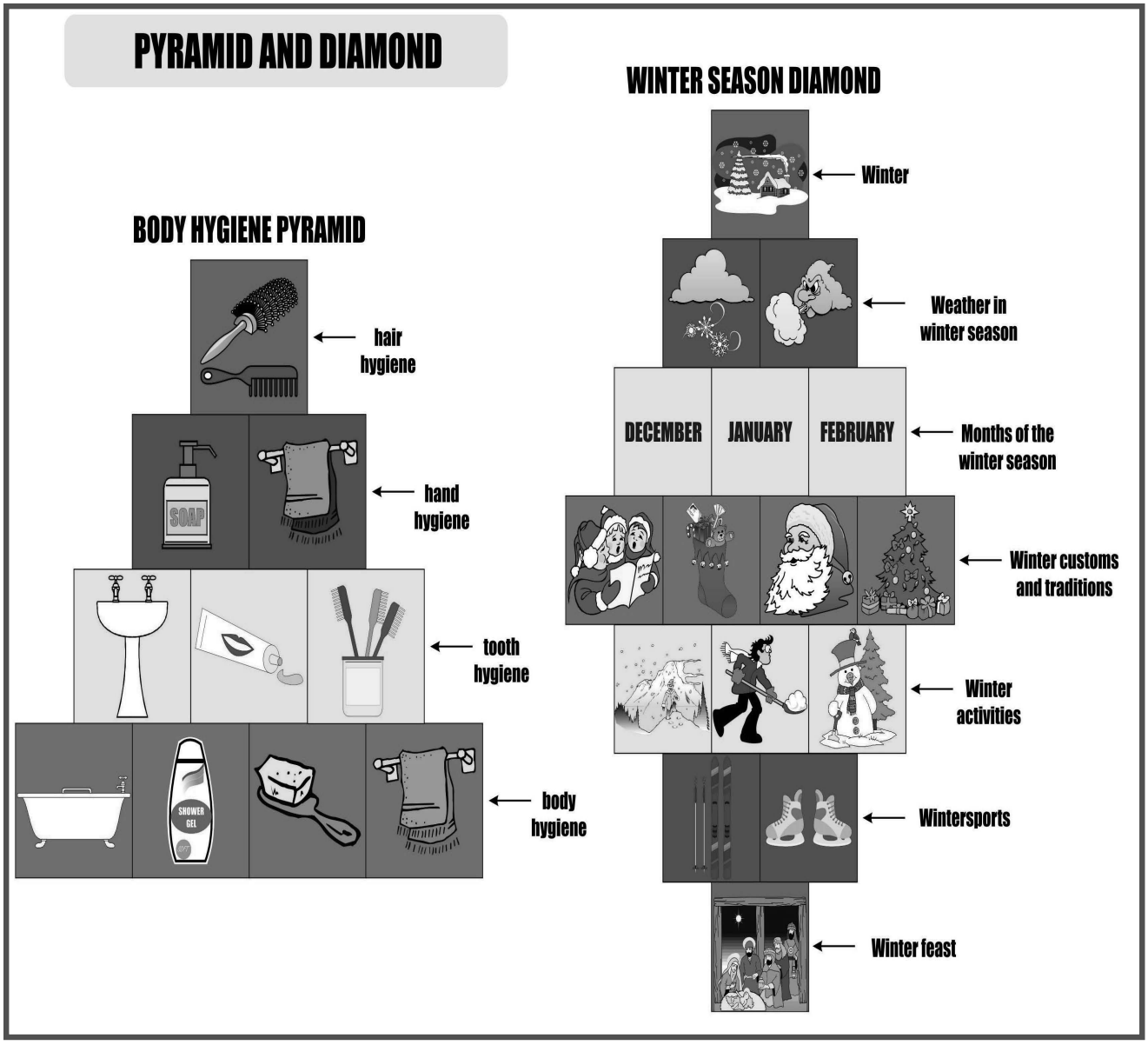
- Potnij kilka kwadratów o różnych kolorach;
- Rozpocznij budowanie piramidy dopiero po dokładnej instrukcji słownej:
  - ✓ Uporządkuj kwadraty wg koloru (liczba kolorów powinna odpowiadać poszczególnym poziomom piramidy));
  - ✓ Zacznij od żółtego kwadratu na górze, po środku;
  - ✓ Połóż czerwone kwadraty obok siebie od lewej do prawej, w środku każdego kwadratu umieść żółty kwadrat.
- Wyeksponuj piramidę na tablicy magnetycznej lub w innym miejscu widocznym dla dzieci;
- Sklasyfikuj kolory razem z dziećmi wg kolorów poszczególnych poziomów;
- Ułóżcie ciągi kwadratów w tych samych kolorach od najkrótszego do najdłuższego pasma;
- Zadaj dzieciom pytania:

  Are the bands set in squares?
  How many bands are there in a pyramid?
  All pyramids have the same number of lanes?

- Obrazki powinny być sklasyfikowane według pewnego klucza i dzięki temu znaleźć się na właściwym miejscu. Dzieci głośno omawiają występujące kategorie (owoce, warzywa, itp.).

Metoda ta może być wykorzystywana celem zintegrowania początkowej wiedzy dzieci lub celem zaktualizowania stanu już istniejącej wiedzy i posiadanych informacji. Może stanowić swego rodzaju grę, która krok po kroku uczy poprzez obserwację jak pozyskiwać informacje

poprzez obserwacje, opowiadanie i odczytywanie symboli i obrazów. Ta metoda może również skutecznie zintegrować działania z obszaru zagadnień matematycznych, nauki języków, znajomości środowiska, a także każdego dowolnego tematu mogącego stanowić element gry.

VII.3.13. NIEDOKOŃCZONE ZDANIA

Strategia ta pomoże uczniom:

- ❖ Przemyśleć indywidualnie w jaki sposób ich doświadczenia uczenia się oddziaływają na siebie;
- ❖ Uogólnić stan wiedzy i umiejętności w zmierzeniu się z realnymi sytuacjami;
- ❖ Monitorować i oceniać proces podejmowania decyzji
- ❖ Rozumieć i panować nad swoimi emocjami.

Wdrażanie

Po zaangażowaniu dzieci w proces uczenia się, albo w serię doświadczeń edukacyjnych, przedszkolaki powinny wspólnie rozważyć szereg pytań zaprezentowanych werbalnie lub obrazowo przez nauczyciela. Takie działania mogą być zapisywane jako forma dziennika.

Np.: *The Very Hungry Caterpillar* Story

- ✓ On Monday, he ate…(one apple)
- ✓ On Tuesday, he ate… (two pears)
- ✓ On Wednesday, he ate… (three plums)
- ✓ On Thursday, he ate… (four strawberries)
- ✓ On Friday, he ate… (five oranges)
- ✓ On Saturday, he ate… (one piece of chocolate cake, one ice cream cone, one pickle, one slice of cheese, one slice of salami, one lollipop, one piece of cherry pie, one sausage, one cupcake, and one slice of watermelon)
- ✓ On Sunday, he ate…(a leaf)

VIII. SCENARIUSZE ZAJĘĆ CLIL

SZTUKA I RZEMIOSŁO

PAPIEROWA GĄSIENICA

Temat: Papierowa gąsienica
Grupa wiekowa: 4 - 6
Czas: 40 minut
Cele ogólne: Uczeń:

- ✓ Rozwinie słownictwo związane z tematem lekcji;
- ✓ Rozwinie zdolność słuchania, mówienia oraz swoje talenty artystycznych;

Cele: Uczeń:

- ✓ Rozwija zdolności używania języka angielskiego za pomocą prac ręcznych;
- ✓ Rozwija techniki narracji, opowiadania;
- ✓ Rozwija zdolność rozpoznawania kształtów i kolorów;

Rodzaje organizacji: praca indywidualna, praca w parach, praca grupowa;
Metody dydaktyczne: rozmowa, dyskusja;
Pomoce dydaktyczne: YouTube, karta z jedzeniem dla gąsienicy, karty pracy.
Sposoby ewaluacji: ciągła kontrola i ocena w celu zapewnienia wysokiej motywacji procesu edukacyjnego; informacje zwrotne na temat poprawności wymowy oraz płynności podczas mówienia;
Zadanie 1: Zadanie wprowadzające: *Rozmowa na temat "Bardzo głodnej gąsienicy" ("The very hungry caterpillar") autorstwa Eric'a Carle'a*;

Zamierzenia:
- ✓ przygotowanie do rozgrzewki za pomocą rozmowy;
- ✓ poznanie historii głodnej gąsienicy;
- ✓ zobrazowanie historii gąsienicy za pomocą prac ręcznych;

Pomoce dydaktyczne: Opowiadanie "Bardzo głodna gąsienica" ("The very hungry caterpillar") autorstwa Eric'a Carle'a barwnie ilustrowanej w książce,
Prace ręczne YouTube.
Wymagane przedmioty: 1 x zielona kartka papieru technicznego w formacie A4; 1 x mały kawałek czerwonego papieru technicznego 1 x mały kawałek żółtego papieru technicznego; 1 x mały kawałek zielonego papieru technicznego (na liść); 1 x kawałek brązowej pianki; klej; zszywacz; nożyczki; ołówek; obrazki produktów spożywczych.
Postępowanie
Nauczyciel wchodzi do klasy, wita przedszkolaków i przedstawia się; Nauczyciel opowiada przedszkolakom, że dziś będą mówić o „Bardzo głodnej gąsienicy" („The very hungry caterpillar"); Używa filmiku na YouTube pod tytułem „The very hungry caterpillar" autorstwa Eric'a Carle'a; Nauczyciel czyta historię przedszkolakom, pokazując różne obrazki gąsienicy i tłumacząc nieznane słowa; Nauczyciel zadaje przedszkolakom różne pytania:
- What is your favourite image from the book?
- What colours are used?
- What is the caterpillar eating?

Nauczyciel pomaga przedszkolakom w tworzeniu papierowej gąsienicy; Każdy przedszkolak decyduje jakie jedzenie je jej/jego gąsienica, aby ona/on mogła/mógł odtworzyć obrazek z historii;
Słownictwo: to draw, to create, to cut, to stick, to fold, to make.

Zadanie 2: Prace ręczne
Zamierzenia: uczeń:
- ✓ potrafi opisać wygląd, cechy fizyczne gąsienicy;
- ✓ jest w stanie sprostać wymogom zadania.

Pomoce dydaktyczne: jaskrawe i kolorowe skarpety, talia czerwonych kart, pompony, białe guziki, pościel bawełniana, gumka recepturka, klej, nożyczki,
Postępowanie:
1. Nauczyciel rozpoczyna dyskusję na temat wyglądu gąsienicy. Nauczyciel zadaje przedszkolakom pytanie**: „Jak porusza się gąsienica?"**
2. Nauczyciel mówi przedszkolakom, żeby stworzyli swoje własne pacynki, które wyglądają podobnie do głodnej gąsienicy.
3. Nauczyciel tłumaczy przedszkolakom, że kiedy skończą swoje pacynki mają za zadanie odtworzyć i ubarwić historię za ich pomocą.
4. Przedszkolaki używają przygotowanych materiałów by stworzyć swoje własne gąsienice słuchając rad nauczyciela.
1. Każdy przedszkolak ma za zadanie opowiedzieć o swojej gąsienicy, kiedy skończą swoją pracę **(co je gąsienica, co robi itd.)**

Czas: 25 minut

Zadanie 3: Zadanie „Z bliska”
Zamierzenia: zadanie pracy domowej, zakończenie lekcji oraz określenie zrozumienia tematu, podziękowanie dzieciom za uczestnictwo.
Postępowanie: Nauczyciel przeprowadza krótkie przypomnienie treści lekcji z przedszkolakami; Nauczyciel komentuje sposoby rozwiązania zadań i chwali uczniów za ich odpowiedzi; Nauczyciel dziękuje przedszkolakom za uczestnictwo i mówi „Do widzenia”;
Organizacja: cała klasa (indywidualnie i zbiorowo);
Czas: 10 minut
Przydatne linki:
http://videos.kidspot.com.au/videos/19vxu3xyh/paper-craft-very-hungry-caterpillar#video
YouTube: https://www.youtube.com/watch?v=9yn_pzsdhAY

POD WODĄ - MAKIETA

Temat: Pod wodą - makieta
Grupa wiekowa: 4 - 6
Czas: 45 minut
Zamierzenia: Do końca lekcji przedszkolaki:

- ✓ Nauczą się faktów na temat zwierząt wodnych;
- ✓ Stworzą makietę rafy koralowej.

Słownictwo:
rafa koralowa, ryby, meduzy, rozgwiazdy, koniki morskie, krab, ośmiornica, rekiny, wieloryby, żółwie morskie, kleić, kolorować, malować, przebijać.
Wymagane przedmioty: pudełko, brystol lub papier techniczny, kredki świecowe lub ołówkowe, farba akrylowa, biały klej, patyk, nożyczki, pędzle, ołówki, piasek, muszle, papierowa miska.
Wprowadzenie: Przedszkolaki losują kartki z pudełka, kartki z wypisanymi nazwami zwierząt morskich (delfiny, ryby, koniki morskie, meduzy). Zależnie od wylosowanej kartki, zostaną przyporządkowani do jednej z czterech grup (Delfiny, Ryby, Koniki morskie i Meduzy).
Rozgrzewka: Gra „Nauczyciel mówi” (Gra „Simon Says”)
„Nauczyciel mówi” to rodzaj gry, podczas której przedszkolaki mają za zadanie same dojść do zasad gry.
Nauczyciel mówi:
Dolphins would sit down, stand up and swim in place. Swim, swim, swim.... Now stop!
Fish would walk in a circle. Walk, walk, walk.... Now stop!
Seahorses would clap your hands. Clap, clap, clap. Now stop!
Run in place. Run, run, run. Now stop!
Jellyfish would do jumping jacks. Jump, jump, jump! Now stop!

Następnie uczniowie dostają zagadkę. Następnie liczy do dwudziestu, a w tym czasie uczniowie mają skończyć rozwiązywanie zagadki. Ukończywszy, muszą nazwać zwierzęta wodne i rośliny, które się tam znajdują.

Zadania

Każda drużyna ma za zadanie zbudować makietę życia pod wodą samodzielnie (malowanie, cięcie, klejenie, kolorowanie).

Przygotowanie pudełka: Część przedszkolaków musi malować wnętrze pudełka niebieską farbą akrylową

Wykonanie figur zwierząt

A więc teraz każda drużyna powinna już skończyć budowanie swojej makiety i jak wiemy każda drużyna ma jedno zwierzę. W tym momencie nauczyciel pyta jakie inne zwierzęta wodne przedszkolaki chciałyby mieć w swojej makiecie.

Tworzenie papierowych podpórek

Stwórz papierową podpórkę w kształcie litery „L" i przyklej ją z tyłu tułowia zwierzęcia. Umieść podpórkę na spodzie albo po bokach.

Dodawanie szczegółów tła

Doklej trochę wodorostów, korali, ryb i konika morskiego w tle

Umiejscowienie zwierząt

Zwierzęta bez podpórek mogą zostać oparte o przedmioty na ziemi lub w nich umieszczone. Papierowa miska, którą przykleiliśmy jest perfekcyjna jako miejsce dla ośmiornicy. Możesz również stworzyć ryby ukrywające się pomiędzy rafą koralową, przyklejając je do patyków i wbijając w dno.

.

Dodawanie piasku i muszli: Zwierzęta są na swoich miejscach, możesz dodatkowo umieścić trochę piasku, by stworzyć piaszczyste dno. Możesz też dodać trochę prawdziwych muszli lub rozgwiazd.

Przydatne linki

http://www.firstpalette.com/Craft_themes/Animals/coralreefdiorama/coralreefdiorama.html

http://www.teachingideas.co.uk/

MASKI DZIKICH ZWIERZĄT

Temat: Wild Animal Mask
Grupa wiekowa: 3 - 6
Czas: 40 minutes
Cele szczegółowe:

- ✓ opracowuje planowanie przestrzeni za pomocą niektórych elementów
- ✓ używa różnych materiałów plastycznych w zależności od kreatywności
- ✓ wykonuje maski zwierzęcia: tygrys, lew, żyrafa, zebra;
- ✓ przedstawia wyniki prac
- ✓ prawidłowo trzyma kredkę i szczotkę
- ✓ identyfikuje / wskazuje zwierzęta Zoo: zebra , tygrys, papuga , lew , żyrafa, kangur , małpa, wielbłąd

Cele ogólne:

- ✓ Budowanie / opracowanie / zachowania wiedzy na temat mieszkańców zoo
- ✓ Rozwijanie umiejętności przestrzennych wizji i planowania przestrzennego - rozwijanie kreatywności.

Wymagane zasoby: symbole papierowej zwierząt: tygrysa, lwa, zebry, kangura, wielbłąd, żyrafa, papuga, małpa; talerze papierowe, kleje, nożyczki, farby kolorach: czarny, pomarańczowy, żółty; kolorowy papier; kredki pastelowe, ruchome oczy; odtwarzacz mp3; nagranie z piosenką Żyjemy w zoo.

Słownictwo

Rzeczowniki: animal, tiger, lion, zebra, kangaroo, camel, giraffe, parrot, monkey.
Przymiotniki: white, black, brown, yellow, orange;
Czasowniki: sing, sit down, cut, paint, choose, stick/glue, and cut

Zdania i pytania: *Who knows what the name of this animal is? Let's sing!*, *Sit at the tables*, *Let's make an animal!*, *Choose an animal*.
Rozgrzewka:

We live in the Zoo Song

Tiger, tiger, you live in the ZOO, Live in the ZOO, live in the ZOO.
And lion lives in the ZOO, too.
Giraffe, giraffe, you live in the ZOO live in the ZOO, live in the ZOO,
And zebra lives in the ZOO, too.
Monkey, monkey, you live in the ZOO live in the ZOO, live in the ZOO,
And camel lives in the ZOO, too.
Kangaroo, kangaroo, you live in the ZOO live in the ZOO, live in the ZOO,
And parrot lives in the ZOO, too.

Wstęp:
Przedszkolaki są podzielone na cztery zespoły i będą rysować zwierzęta.
Aktywność:
Przedszkolaki wykonują zwierzęta z papierowych talerzy i różnych materiałów.
Nauczyciel omawia etapy tworzenia zwierząt, a następnie przedszkolaki rozpoczynają działania.
Nauczyciel wspiera indywidualnie zespoły i pomaga komunikować się w języku angielskim.

Prezentacja WYNIKI: każdy zespół przedstawia zwierzęta.

Podsumowanie: Przedszkolaki przyklejają ukończone talerze papierowe tego samego gatunku zwierząt na jednym dużym kartonie. Razem wychodzą do ogrodu. Wspólnie z nauczycielem wieszają kartony z wcześniej przyklejonymi maskami za ogrodzeniem . Wykonana praca wygląda jak zwierzęta w ogrodzie zoologicznym.

SZYJEMY MUSZKĘ

Temat : Szyjemy muszkę
Wiek: 5 - 6
Czas trwania: 30 - 40 minut
Cele ogólne :

- Zwiększenie kreatywności i myślenia .

Język: needle, thread, scissors, fabric, buttons, to sew, to cut.
Wymagane pomoce:

- wiersz lub opowiadanie z kanonu literatury przedszkolaków 'Tańcowała igła z nitką'; tkanina w dowolnym kolorze; nożyczki, nici, guziki, wstążki, igły z zaokrągloną końcówką, CD.

Wstęp : Nauczyciel czyta wiersz z kanonu literatury przedszkolaków o wątku, igły i nici. Wiersz Jana Brzechwy „Tańcowała igła z nitką".)

Needle and thread dance'
Needle danced with the thread,
Needle – very lovely, thread – rather ugly.
Needle, the whole like a small needle,
Thread has knitted all her muddle.
Needle forward – thread after her,
Oh, how great it is to dance with you!
Needle is running very minor stitch,
And after the needle – the thread is running.
Needle on the top, thread on the side,
Needle is looking with one eye.
She slides very nimbly, cleverly, fickly,
The thread whispers – What a needle!
So they danced, so happily together,
As they finished a beautiful apron!

Rozgrzewka:
Zabawa ruchowa „Igła i nitka".
Dzieci są podzielone na grupy, np.: 5 dzieci w jednej grupie. Dzieci są linią- nicią, stoją one w rzędzie i trzymają się za ręce. Pierwszy przedszkolak jest igłą, reszta przedszkolaków jest nicią. Nić musi uważnie śledzić za igłą. Przedszkolak który jest igłą, chodzi po klasie aż do końca wiersza. Następnie staje się nicią i idzie na koniec rzędu. Kolejny przedszkolak staje się igłą, i tak dalej aż do ostatniego dziecka.

Procedura:
Przedszkolaki podzielone są na pary. Siadają przy stołach, gdzie przygotowywane są: różne tkaniny, nożyczki, igły, nici, guziki i wstążki . Przedszkolaki pracują pod nadzorem dorosłych.
Działanie: -Wykonanie Muszki.
Nauczyciel wyjaśnia przedszkolakom jak wykonać zadanie. Nauczyciel pokazuje przedszkolakom, jak szyć. Przedszkolaki muszą zwracać uwagę na poprawną kolejność przekłuwania igłą - raz z boku szmatki, następnym zaś razem spod guzika. Przedszkolaki robią i ozdabiają muszki guzikami. Następnie pokazują swoje prace pozostałym przedszkolakom.

Kontynuacja:
Przedszkolaki mogą podarować swoje prace jako prezent dla swoich dziadków lub rodziców na specjalne okazje. Pokazać swoje prace na wystawie mody.

MATEMATYKA
BARDZO GŁODNA GĄSIENICA

Temat: Bardzo głodna gąsieniczka
Wiek dzieci: 5-6 lat
Czas: 45 minut
Cele: uczniowie:

- Udoskonalą posługiwanie się słownictwem związanym z tematem zajęć
- Udoskonalą umiejętność słuchania, mówienia oraz pisania
- Udoskonalą użycie języka angielskiego w zakresie matematyki
- Udoskonalą porządek chronologiczny
- Poznają kolory oraz rozmiary

Umiejętności: używanie języka angielskiego, mówienie oraz słownictwo
Pomoce: youtube, karta z jedzeniem gąsienicy, karty pracy
Formy oceny: ciągłe zachęcanie do procesu uczenia się; informacje zwrotne zostaną dostarczone na dokładności przy powtarzaniu słownictwa oraz płynności podczas mówienia.
Cele:

- Nabycie gotowości do rozpoczęcia zajęć zdobywana podczas mówienia
- Umiejętność ułożenia we właściwej olejności kart, które pojawiają się w historii.
- Wprowadzenie dni tygodnia

Pomoce: historyjka: ‘bardzo głodna gąsienniczka’ – Eric Carle, wykres z jedzeniem gąsienicy.

Procedura
Nauczyciel wchodzi do klasy, wita przedszkolaków i przedstawia się; Nauczyciel wykorzystuje film na YouTube z "Bardzo głodna gąsienica" Eric Carle; Przedszkolaki otrzymają wykres z dniami tygodnia, będą musieli przenieść karty z produktami, które jadła gąsienica w historyjce i omówić z nauczycielem, co gąsienica jada każdego dnia; Przedszkolaki otrzymają karty, które będą musieli umieścić w kolejności, w jakiej pojawiają się w historii.

Organizacja: cała klasa;
Czas: 15 minut;
Aktywność 2: Użycie języka angielskiego: kolory oraz obserwacja rozmiarów
Cele: znajomość kolorów, obserwowanie różnic
Pomoce: karty pracy, kredki

Procedura
Aktywność : Mówienie: nauczyciel przypomni wraz z przedszkolakami cyfry i kolory w języku angielskim. Korzystając z wykresu, nauczyciel zapyta przedszkolaków: ile jabłek/ gruszek śliwek gąsienica zjadła w poniedziałek/ wtorek/ środa itp.

Nauczyciel rozdaje przedszkolakom karty pracy, na których jest motyl. Zadaniem uczniów jest pokolorowanie motyla zgodnie z cyframi 1 - żółty, 2- pomarańczowy, 3- niebieski, 4-zielony, 5- fioletowy, 6- czerwony.
Przedszkolaki będą obserwowały rozmiary w arkuszu z dwiema kolumnami. Ich zadaniem będzie zakreślić w kółeczko obrazek, który jest podobnej wielkości co obrazek w drugiej kolumnie. Przedszkolaki będą musiały sklasyfikować motyle w zależności od ich wielkości (‘mniejsze niż’; ‘większe niż’).

Organizacja: cała klasa (indywidualnie oraz w grupie, w parach.
Czas: 20 minut
Aktywność 3: sztuka
Cele:

- Umiejętnosc rozróżniania dni
- Umiejętność odpowiedniego przestrzegania wymagań

Procedura
Nauczyciel przypomina przedszkolakom nazwy dni tygodnia i pyta dzieci czy pamiętają, co gąsienica zjada codziennie (‘Co gąsienica jadła we wtorek?’, "Jakiego koloru są produkty, która pojawiają się w tej historii?’). Przedszkolaki otrzymują strony książki, które będą musiały umieścić w porządku chronologicznym i pokolorować produkty żywnościowe zgodnie z instrukcjami nauczyciela.

Organizacja: cała klasa (indywidualnie, w grupie, w parach);
Czas: 10 minut
Aktywność 4:
Procedura: Nauczyciel robi małe przypomnienie wśród dzieci; Nauczyciel chwali przedszkolaki; Nauczycielka dziekuje dzieciom za ich udział w zajęciach i żegna się z nimi: 'Do widzenia'.
Organizacja: cała klasa (indywidualnie oraz całą grupą)
Czas: 5 minut
Przydatne linki
https://www.youtube.com/watch?v=DD5eTSpuBQA

BUDOWNICZY I JEGO KONSTRUKCJE

Temat: Budowniczy i jego konstrukcje
Wiek: 5-6 lat
Czas: 40 minut

- **Cele:**
- Wspieranie rozwoju intelektualnego przedszkolaka w zakresie edukacji matematycznej
- Rozwijanie umiejętności liczenia
- Rozwijanie umiejętności w zakresie pomiaru
- Rozwijanie umiejętności rozpoznawania kształtów geometrycznych

Wymagane materiały: magnetofon, CD, zegar, zdjęcia przedstawiające różne budynki (wysokie i niskie), zdjęcia z cyframi 1-10, cegiełki o różnej wielkości, fotografie przedstawiające różne zawody: nauczyciel, strażak, policjant, papierowe cegiełki o różnych kolorach, narzędzia: młotek, wiertarka, kask, śrubokręt, śruby (kilka z każdego rodzaju), garnki, szklanki, filiżanki , kask strażaka, czapka policyjna, kolorowe karteczki (czerwony, zielony, żółty, niebieski), obręcze w kolorach (czerwony, zielony, żółty, niebieski) 2 torebeczki w kolorze czerwonym i niebieskim.
Język: numbers 1-10, long, short, tall, narrow, wide, the tallest, the shortest, more or less, the same, colours: yellow, blue, red, occupations: police officer, firefighter, teacher, and builder

Aktywność:
Każdy ma jakiś zawód. Przypominamy sobie niektóre zawody. Przedszkolaki oglądają ilustracje z różnymi zawodami. Czas zagadka: Who of you know the fairy tale in which the hero in his work needs tools such as a hammer, drill, screwdriver, and helmet? His friend's Marta ? (**Bob the Builder**)
Dzieci oglądają ilustracje przedstawiające pracę budowniczego i jego narzędzi.
Mur" - zabawa orientacyjno-porządkowa Wybieramy dwoje dzieci zakładamy im szarfę w kolorze czerwonym i niebieskim. W ten sposób mamy dwie drużyny czerwoną i niebieską. Zadaniem dzieci z szarfami jest w czasie 1 minuty zbudowanie z dzieci jak najdłuższego muru. Dzieci wybrane przez przedstawicieli drużyn ustawiają się z tyłu w pociągu. Zabawa kończy się po upływie minuty ustawionej na minutniku. Wygrywa ta drużyna, która zbuduje dłuższy mur. Wprowadzamy nowe słowa w języku angielskim: wall, long, short, longer, shorter.
'Znajdź wysokie i niskie domy' – Nauczyciel rozkłada ilustracje dwóch budynków w dwóch kołach na dywanie, w jednym kole są niskie budynki, w następnym wysokie. Następnie prosi chętnego ucznia, by ten, dopasował budynki do odpowiednich kół, niskie do jednego oraz wysokie do drugiego.
Słownictwo: wysoki i niski

- point the wall which is shorter
- point the wall which is longer

'Kolorowe cegiełki'- zabawa muzyczno – ruchowa, orientacyjno – porządkowa. Po Sali porozrzucane są papierowe cegiełki w 4 kolorach red, blue, yellow, green, oraz cztery koła w takich samych kolorach. Dzieci chodzą po sali w rytm muzyki, na przerwę w muzyce nauczyciel trzyma w ręce kartonik w jednym z czterech kolorów zadaniem dzieci jest odnalezienie i włożenie do obręczy wszystkich cegiełek w danym kolorze. Zabawa kończy się jak wszystkie obręcze są już zapełnione. Nauczyciel pyta dzieci, pod jakim względem obręcze są takie same (w każdej obręczy są cegiełki) a czy się różnią (kolorami cegiełek)

Show me a red hula-hoop;
Show me a blue hula-hoop;
Show me a yellow hula-hoop;
Show me a green hula-hoop;
How many is there red paper bricks –let's count together – find such number and put it inside;
How many is there blue paper bricks –let's count together – find such number and put it inside;
How many is there green paper bricks –let's count together – find such number and put it inside;
How many is there yellow paper bricks –let's count together – find such number and put it inside.

Dyskusja z przedszkolakami nt budynków. Wprowadzenie nowego słownictwa: the highest, the lowest, wide, narrow.

'Konstruujemy swój dom' - zabawa konstrukcyjna. Dzieci podzielone na 2 grupy. Obie grupy dostają do dyspozycji kolorowe cegiełki, z których mają stworzyć wspólna budowle Na koniec porównujemy budowle, posługując się nazwami: wysoka, średnia, niska, najwyższa, najniższa, szeroka, wąska.

- *Show me which building is the highest*
- *Show me which building is the lowest*
- *Show me which building is wide*
- *Show me which building is narrow*

'Mój własny dom' – budujemy małe domki, używając cegiełek.

'**Zrób to sam'** – konstruujemy własne zabawki za pomocą młotka, gwoździe. Przywołujemy wiadomości dotyczące standardów bezpieczeństwa.

'Na budowie' – Tworzymy własną budowę, przenosząc i używając cegły na podstawie obejrzanego filmu dotyczącego prawdziwej budowy.

W ZOO
Przysłówki miejsca

Temat: W zoo
Wiek: 3-6 lat
Czas: 30-40 minut
Cele:

- Uczeń rozumie przysłówki miejsca: na/ powyżej, nad, pod, obok, między nimi;
- Uczeń rozwija poczucie przestrzeni i spostrzegawczości podczas zadań;
- Uczeń czerpie radość uczestnicząc w grach

Słownictwo:
Nazwy zwierząt: The names of the animals: snake, lion, parrot, elephant, monkey, body parts: legs, determine the size

- *What does a monkey eat? Bananas.*
- *What is the name of the place where we can meet and watch animals?*
- *What is the name of this animal?*
- *What animals have legs?* (Elephants, lions, monkeys, parrots), and *What animals do not have legs?* (Snakes).
- *What animals are the highest and what are the smallest?*
- *What animals like to eat bananas?*

Wymagane materiały: tablica, zdjęcia zwierząt: wąż, lew, papuga, słoń, małpa, karta pracy: 'w zoo', Odtwarzacz płyt CD, piosenka: 'how are you?', piosenka: „we are going to the zoo', nożyczki, klej.

Rozgrzewka: piosenka 'how are you?'

I'm great/ I'm fine
I'm OK/ I'm happy
I'm wonderful today
Hello, How are you? x 3
I'm tired/ I'm bored
I'm OK/ I'm angry
I'm very sad today
Hello, How are you? x 3
I'm great/ I'm fine
I'm OK/ I'm happy
I'm wonderful today
Hello, How are you? x 3
I'm very well today

Wprowadzenie: Kto wydaje taki dźwięk? Przedszkolaki rozpoznają dźwięki zwierząt.

Aktywność: Namaluj zwierzęta, nazwij je oraz postaraj się naśladować dźwięk jaki wydaje dane zwierzę.
Gra: Znajdź zwierzę, poruszaj się po sali i słuchać poleceń nauczyciela- usiądź w/ usiąść przed/ usiądź/ stań obok/ zostań pomiędzy.
Tablica- Przedszkolaki będą grupować zwierzęta zgodnie z instrukcją nauczyciela.

- *Set the elephant next to a tree/ a parrot in a tree/ the snake under the tree.*

Piosenka: 'we are going to the zoo'

Daddy's taking us to the zoo tomorrow
Zoo tomorrow, zoo tomorrow
Daddy's taking us to the zoo tomorrow
And we can stay all day
We're going to the zoo, zoo, zoo
How about you, you, you?
You can come too, too, too
We're going to the zoo, zoo, zoo

Mommy's taking us to the zoo tomorrow
Zoo tomorrow, zoo tomorrow
Mommy's taking us to the zoo tomorrow
And we can stay all day
We're going to the zoo, zoo, zoo
How about you, you, you?
You can come too, too, too
We're going to the zoo, zoo, zoo
We're going to the zoo, zoo, zoo
How about you, you, you?
You can come too, too, too
We're going to the zoo, zoo, zoo

Karta pracy: Zwierzęta w zoo.
Podsumowanie: zrelaksuj się i posłuchaj piosenki: In the African bush'
Użyteczne linki:
https://www.youtube.com/watch?v=xC3xSij7n4c
http://www.multimedia-english.com/videos/kids/song/hello-how-are-you-peter-weatherall-113
https://www.youtube.com/watch?v=0k2WL-eTUWQ

MUZYKA

PORY ROKU

Temat: Pory roku
Grupa wiekowa: 4 – 6 lat
Czas: 40 minut
Cele: Uczniowie
- będą rozwijać słownictwo związane z tematem lekcji;
- rozwijają umiejętność słuchania i mówienia;

Cele: Uczniowie:
- rozwiną umiejętność mówienia w zakresie 4 pór roku i zmianach, jakie zachodzą się w przyrodzie z nadejściem każdej pory roku;
- zwiększają zakres użycia języka angielskiego poprzez utwór o 4 porach roku;

Formy oceny: ocena ciągła zachęcająca do procesu uczenia się;
Aktywność 1: Rozmowa o gąsienicach, gdzie żyją, co jedzą;
Cele:
- wstęp do zajęć poprzez wykorzystanie umiejętności mówienia;
- możliwość zrozumienia nowych słów;

Wymagane zasoby: Bardzo głodna gąsienica wiersz Erica Carle, wykres z żywnością Gąsienica, zielona nić, YouTube
Procedura: ·Nauczyciel wchodzi do klasy, wita przedszkolaki i wprowadza temat; Nauczyciel

pyta przedszkolaki, co wiedzą o gąsienicach.
Nauczyciel czyta wiersz Eric'a Carle 'Bardzo głodna gąsienica'.
Nauczyciel zadaje przedszkolakom pytania: co robi gąsienica w prawdziwym życiu, co gąsienica je, gdzie gąsienica żyje?
Nauczyciel prezentuje przedszkolakom duży wykres, który zawiera żywność, którą gąsienica spożywała w utworze. Wykres ma otwory i nauczyciel przekłada zieloną nić przez otwory, mówiąc, że jeśli gąsienica je, to otwory robią się większe i większe. Po tej dyskusji, nauczyciel i przedszkolaki mówią o tym, gdzie gąsienica może żyć. Przedszkolaki mówią, że gąsienica żyje głównie na drzewach. Zgadzają się, że drzewo zmienia się podczas kolejnych pór roku.
Nauczyciel proponuje piosenkę, która ilustruje te zmiany lepiej.
Czas: 15 minut;

Aktywność 2: 4 rodzaje drzew
Cele: odróżnianie pór roku oraz rozróżnianie, co dzieje się z drzewem podczas każdej z pór roku
Wymagane pomoce: tablica, kreda, You Tube.
Procedura: ·Nauczyciel i przedszkolaki omawiają zmiany, którym drzewo ulega w każdym sezonie i słuchają Season Pieśni ponownie. Przedszkolaki próbują nauczyć się go na pamięć. Z pomysłów przedszkolaków, nauczyciel robi listę i zapisuje na tablicy dokładnie, co dzieje się z drzewem podczas każdego sezonu.
Organizacja: cała klasa (indywidualnie, grupowo, w parach);
Czas: 10 minut;
Działanie 3: sztuka
Cele: dzieci wykonują prace plastyczną – drzewa w czterech porach roku, przestrzegają kolejności wykonywania zadań, powtarzając za nauczycielem wg schemat;
Wymagane zasoby: białe i kolorowe papiery- brązowy, żółty, zielony, różowy (do pnia i liści), nożyczki, klej.
Procedura: ·Nauczyciel wyjaśnia, że istnieje wiele różnic pomiędzy porami roku, a przedszkolaki to ilustrują dokładnie oglądając diagram. Dodatkowo wyjaśni im to piosenka. Nauczyciel odgrywa piosenkę jeszcze raz i wyjaśnia zadanie. Dzieci mają wyciąć i skleić drzewa.
Organizacja: cała klasa (indywidualnie, grupowo oraz w parach);
Czas: 20 minut

Aktywność 4: słuchania muzyki: piosenka o porach roku;
Cele: narysowanie wniosku z dzisiejszych zajęć;
Wymagane zasoby: papierowe drzewa, YouTube.
Procedura:
Nauczyciel odtwarza utwór po raz ostatni, a przedszkolaki śpiewają. Opowiadają, co działo się na lekcji i jak czują się teraz, czy nauczyli się czegoś nowego o zmianach dotyczących pór roku.
Organizacja: cała klasa (indywidualnie, grupowo oraz w parach);
Czas: 10 minut

Aktywność 5: działalność podsumowująca
Cele: zadanie domowe podsumowujące lekcję, oceny, podziękowanie za udział;
Procedura: ·Nauczyciel mówi przedszkolakom o konkretnych obiektach (las, góra, etc.) i podkreśla znaczenie zmian w przyrodzie podczas pór roku. Nauczyciel komentuje rozwiązania

działań i chwali przedszkolaki za ich odpowiedzi;
Nauczyciel dziękuje za udział i mówi: 'Do widzenia';
Organizacja: cała klasa (indywidualnie i chórem);
Czas: 5 minut
Przydatne linki:
(Https://www.youtube.com/watch?v=8ZjpI6fgYSY Sezon Piosenki Video)
Youtube (https://www.youtube.com/watch?v=l2kv0VCthY0).

GRY MUZYCZNE Z PROFESJONALISTAMI – muzyk, dyrygent

Temat: Profesjonalne zabawy muzyczne z zawodowcami
Wiek grupy: 4-6 lat
Czas: 40 minut
Cele: ·Dziecko:
- Kształtowanie wrażliwości muzycznej
- rozpoznaje rejestry dźwięków: wysoki, średni i niski
- określa tempo w muzyce: szybkie, średnie i wolne
- odróżnia dynamikę o różnym natężeniu (głośno, cicho, średnio) oraz o natężeniu stopniowanym (coraz ciszej, coraz głośniej)
Zakres słownictwa: register: high, medium, low; pace: fast, medium and slow; dynamics: loud, quiet, on average, more quietly, louder; Reminder: elephant, bird, soldier, musician, instrumentalist, singer, conductor, orchestra; instruments: flute, drum, violin, rattle, guitar.
Pomoce dydaktyczne:
Odtwarzacz płyt CD, odgłosy (do zagadek z kostką włącza np. deszcz, albo motocykl, albo bawiące się dzieci, głośną muzyką rockową itp), kostka z obrazkami (ślimak, wyścigówka, głośnik, śpiący człowiek, dwa znaki zapytania), instrumenty rytmiczne i melodyczne m.in. flet, bęben, gitara, grzechotka, skrzypce, dzwonki chromatyczne, ilustracje do wyboru np.: słoń, ptak, żołnierz, kucharz, dziecko w wózeczku, itp.; ilustracje: gitarzysta, wokalista, dyrygent, orkiestra, - z podpisami w języku polskim i angielskim, zagadki o instrumentach.
Powitanie: Piosenka „Hej dzieci piosenką witamy się, piosenka popłynie daleko hen”
Rozgrzewka: Zabawa ruchowa z kostką obrazkową z reagowaniem na sygnał wzrokowy.
- dzieci siedzą w kole; wybrane dziecko rzuca kostką, na której są rysunki: ślimak (slow), wyścigówka (fast), głośnik (loud), śpiący człowiek (quiet) raz dwa znaki zapytania na pozostałych ściankach; dzieci reagują na dany rysunek ruchem: *snail* - czołgają się, *racer* – biegają, głośnik, krzyczą i tupią, *sleeping man* – chodzą na paluszkach z palcem na buzi, *question mark* - nauczyciel włącza zagadkę słuchową (loud or quiet?)
Nauczyciel wprowadza pojęcia muzycznego *the pace is fast, medium and slow*.
Procedura: Zabawa ruchowa z reagowaniem na sygnał dźwiękowy, oraz wybieraniem spośród wielu obrazków: wybiera dziecko, które gra na instrumencie rytmicznym w wolnym tempie – nauczyciel pyta *What is a pace*?- dzieci odpowiadają; pyta: *What famous animal moves slowly?* Wybierz obrazek. Dzieci wybierają obrazek - słoń; poruszają się jak słonie (- dziecko gra w wolnym rytmie).
Nauczyciel wybiera II dziecko: gra szybko. Nauczyciel pyta *What is a pace*?-: *What famous*

animal moves fast?- dzieci –wybierają obrazek - ptak, poruszają się na paluszkach machając rękami jak skrzydłami (dziecko gra w szybkim tempie)
Nauczyciel wybiera II dziecko: gra równe ćwierćnuty. Nauczyciel pyta *What is a pace?* Dzieci odpowiadają, nauczyciel pyta – *Who moves marching* - dzieci wybierają obrazek - żołnierz. Maszerują w tempie średnim, gdy dziecko wybija rytm.
Nauczycie pyta, jak nazywa się osoba wybijająca rytm i grająca na instrumentach. Jeśli wiedzą, wprowadza nowe słowo: muzyk- wprowadza słowo po angielsku (*a musician*). Opowiada dzieciom, że są muzycy instrumentaliści i wokaliści. Pokazuje ilustracje (może włączyć prezentację).
Wprowadza słowa *high*, *low*, *higher* i lower.
Zagadki słowne o instrumentach (wprowadzenie słówek – nazw instrumentów):

- ✓ Marching soldiers widens the crowd one of them kick the rhythm: boom, boom, boom boom boom - *What a soldier play?* (bęben)
- ✓ *Whew whew whew whew whew whew, not a bird plays, you play here! - What do you play?* (flet)
- ✓ *The four-string playing, like a nightingale, bow fishing rod sounds like he caught - which can play* (skrzypce)
- ✓ *With a hole in the box, strings, fret board old, nothing else is like the beautiful sounds* (gitara).
- ✓ *You can put there, sand or peas, you can shake and rattle, please*, *then rattle to the beat* (grzechotka)
- ✓ *Which of these instruments playing high and that low?*

Zabawa z reagowaniem na sygnał dźwiękowy – wysokość dźwięków. Nauczyciel gra razem z dzieckiem gamę c-dur na dzwonkach chromatycznych śpiewając tekst „Słonko wschodzi coraz wyżej, a zachodzi coraz niżej" po angielsku, a dzieci reagują podnosząc się z pozycji kucznej do wysokiej z podniesionymi ramionami oraz z powrotem do pozycji kucznej.
What is the large group of people playing instruments*?* (orkiestra) Wprowadzenie słowa dyrygent w języku angielskim. Zabawa w dyrygenta. „Ciszej, głośniej". Dzieci grają na instrumentach. Nauczyciel używając angielskich określeń wskazuje dyrygentowi jak ma dyrygować (wcześniej ustalając gesty). Utrudnienie – dzieci dzielą się na grupy rytmiczne- jedna wycisza się obserwując ruchy dyrygenta, druga grupa gra.
Zabawy instrumentami- oglądanie nowych instrumentów dowolne pograjki w grupach
Utrwalenie: Zabawy z przedmiotami wydającymi dźwięki, naśladowanie dźwięków głosem, ruchem, gestem, zabawy rytmiczne, zabawy ilustracyjne np. do piosenek lub opowiadań, śpiewanie prostych piosenek, rytmizowanie tekstów, wprowadzanie elementów tańca, oraz utworów muzycznych doskonalących reakcje na zmiany tempa, układanie przez dzieci prostych akompaniamentów do piosenek, układanie własnych piosenek, melodii, prostych kroków tanecznych.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

CZOŁGANIE SIĘ I PEŁZANIE

Temat: Czołganie się i pełzanie.
Zabawa (gra): Gąsienice.
Grupa wiekowa: 5-6
Czas: 35-40 minut
Cele: Pod koniec lekcji przedszkolaki będą potrafiły:

- poruszać się do przodu z brzuchem na podłodze podciągając się ramionami i odpychając się nogami;
- czworonożnie przenosić ciało na rękach i kolanach z odrywaniem brzucha od podłoża.

Wymagane pomoce: Stoły lub ławki, piosenka: 'open – shut'
Wprowadzenie

Przedszkolaki stoją w rozsypce. Wykonują podstawowe ruchy w miejscu- marsz, tupanie, klaskanie, kołysanie ramionami. Następnie poruszają się po całej sali gimnastycznej wykonując różne ruchy. Na sygnał nauczyciela przedszkolaki maszerują jak żołnierze, chodzą w pozycji kucającej, chodzą wspięte z rękami w górze. Uważnie słuchają sygnałów stop i start.

Rozgrzewka: Przedszkolaki tworzą dwie kolumny. Nauczyciel zaczyna poruszać się jak kot, wszystkie przedszkolaki naśladują jego ruchy. Chętne dziecko pokazuje ruchy kota, a pozostali go naśladują.

Ćwiczenie 1
Pierwsza pozycja: stopy lekko rozstawione, palce skierowane do przodu
Czas 1-nachylenie szyi do przodu (podbródek do klatki piersiowej)
Czas 2-odchylenie szyi do tyłu (tak aby spojrzeć na sufit)
Druga pozycja: nogi lekko rozstawione, palce skierowane do przodu, dłonie na biodrach
Czas 1- skręty głowy w lewo potem w prawo
Czas 2- czubkiem głowy do lewego ramienia, a następnie do prawego ramienia

Ćwiczenie 2
Pozycja: Stopy rozstawione, ramiona w dół po obu stronach
Czas 1-ręce na barkach
Czas 2-ramiona rozłożone nad głową
Czas 3-ręce na barkach ponownie
Czas 4-ramiona w dół

Ćwiczenie 3
Pozycja: Stopy rozstawione, ręce na biodrach
Czas 1-Przechylić się w lewą stronę
Czas 2-Powrót do pozycji wyjściowej
Czas 3-Przechylić się w prawą stronę
Czas 4-Powrót do pozycji wyjściowej

Ćwiczenie 4
Pozycja: Stopy rozstawione, ręce na biodrach
Czas 1-Podnieść jedno kolano do klatki piersiowej
Czas 2-Powrót
Czas 3-Podnieść drugie kolano do klatki piersiowej
Czas 4-Powrót

Liczba ćwiczeń jest zależna od wieku przedszkolaków:
- Dla 3-5 latków - 4-6, powtórzeń - 4 - 7 razy;
- Dla 5-7 latków - 6-8, powtórzeń - 6 - 8 razy

Aktywności
Czołganie się jest zdefiniowane jako przeniesienie ciała do przodu z brzuchem na podłodze podciągając się ramionami i odpychając nogami. Pełzanie jest zdefiniowane jako czworonożne przenoszenie ciała na rękach i kolanach z odrywaniem brzucha od podłoża.

Przedszkolaki są gąsienicami i dziećmi gąsienic, które pojawiły się po deszczu. Poruszają się one czołgając i pełzając pod liśćmi (stoły lub ławki) w poszukiwaniu żywności. Gąsienice pełzają (na rękach i kolanach) a ich dzieci czołgają się (na brzuchu).

Przedszkolaki siadają ze skrzyżowanymi nogami na podłodze i śpiewają piosenkę.

Open, shut them. Open shut them. Give a little clap.
Open, shut them. Open, shut them. Put them in your lap.
Creep them, crawl them. Creep them, crawl them, right up to your chin.
Open up your little mouths, but do not let them in (hands on lap again!).

SZYBKI JAK POLICJANT, SPRAWNY JAK STRAŻAK

Temat: Szybki jak policjant i sprawny jak strażak
Wiek: 5
Czas: 20 minut
Cele ogólne:

- Doskonalenie koordynacji ruchowej;
- Doskonalenie reakcji na sygnał;
- Wprowadzenie gier sportowych z elementem rywalizacji.

Słownictwo: start, finish; run, throw; fast, slow; front, back; right, left.
Potrzebne zasoby: duży worek a w nim woreczki gimnastyczne: 1 żółty, 1 zielony, 12 czerwonych i 12 niebieskich.(Liczba woreczków musi być równa liczbie dzieci biorących udział w zajęciach); lina - 2 sztuki, pachołki - 6 sztuk; koła hula-hop - 2 sztuki, piłki do skakania – 2 sztuki, gwizdek.

Wprowadzenie: Zagadki

He is brave and very fit.
He is not afraid of fire or flames (a fireman).
He is always there, when you need him.
He always directs the traffic if only traffic lights break down (a policeman).

Rozgrzewka
Następnie objaśnia, że poprzez losowanie woreczków gimnastycznych w określonym kolorze podzielą się na dwie drużyny: policjanci (niebieskie woreczki), strażacy (czerwone woreczki). Dwójka dzieci wylosuje woreczek zielony-strój kapitana drużyny strażaków, woreczek żółty-strój kapitana drużyny policjantów. Omówienie poszczególnych konkurencji i punktacji-za wykonanie zadania będą przyznawane punkty 1-2
Procedura: Każda z drużyn zajmuje wyznaczone miejsce.
Aktywności:
Bieg slalomem (konkurencja drużynowa)
Opis zadania: Na gwizdek pierwszy zawodnik z każdej drużyny biegnie między pachołkami do mety i wraca w linii prostej do drużyny-startuje kolejny zawodnik.
Rzut woreczkiem (trzech zawodników z drużyny)
Opis zadania: Zawodnik celuje woreczkiem do obręczy (koło hula hop), każdy z zawodników ma dwa rzuty.
Stopa za stopą (konkurencja drużynowa)
Opis zadania: Przed drużynami rozłożone są liny. Na sygnał pierwszy zawodnik z każdej drużyny przechodzi po linie stopa za stopą i wraca do drużyny-startuje kolejny zawodnik.
Skoki na piłce (trzech zawodników z drużyny)

Opis zadania: Na sygnał zawodnik skacząc na piłce okrąża pachołek i wraca do drużyny-startuje kolejny.
Summarizing the scored points and announcing the winners.
Podsumowanie
Jeśli istnieje taka możliwość to można zorganizować wycieczkę do jednostki straży pożarnej lub do komisariatu policji w zależności która drużyna zwyciężyła. W naszym przypadku była to drużyna straży pożarnej.

RUCH OWADÓW

Temat: Ruch owadów
Grupa wiekowa:5-6
Czas: 45 minut
Cele: Pod koniec lekcji dzieci będą potrafiły:
- Stosować słownictwo związane z tematem lekcji;
- Uważnie słuchać i wypowiadać się;
- Wyrażać swoje umiejętności artystyczne.

Cele: Na koniec lekcji, dzieci będą miały praktykę w:
- Mówieniu o owadach i ich ruchu;
- Naśladowaniu ruchu owada, którego poznawały;
- Stosowaniu języka angielskiego poprzez rozszerzonego poprzez wychowanie fizyczne.

Formy organizacyjne: indywidualna, pracy w parach, zespołowa;
Umiejętności: Wykorzystanie słownictwa angielskiego;
Wymagane zasoby: YouTube, Flashcards, arkusze papieru, papierowe motyle, kredki, klej, spinki do włosów, drut od anteny, taśma klejąca, brokat.
Formy oceny: ocena ciągła wspierania proces uczenia się; opinia zwrotna oparta na dokładności, słownictwie oraz płynności mówienia;
Działanie 1: aktywność wprowadzająca: rozmowa o gąsienicach, gdzie mieszkają, co jedzą;
Cele:
- wprowadzenie do tematu jako rozgrzewka;
- wyjaśnienie znaczenia nowych słów;

Wymagane zasoby: utwór Eric'a Carle "Bardzo głodna Gąsienica", wykres żywieniowy gąsienicy, Zielona gąsienica, YouTube.
Procedury:
Nauczyciel wita przedszkolaków i przedstawia się. Nauczyciel tłumaczy przedszkolakom o ciekawym temacie-gąsienica. Nauczyciel odczytuje utwór Eric'a Carl „Bardzo głodna Gąsienica". Prezentuje wideo o gąsienicy na YouTube, następnie nauczyciel zadaje przedszkolakom wszelkiego rodzaju pytania aby sprawdzić ich wiedzę: czy widzieli gąsienica w prawdziwym życiu, co gąsienica je lub gdzie gąsienica żyje? Po tej dyskusji nauczyciel pyta przedszkolaków jakie znają inne owady. Nauczyciel prezentuje film na YouTube "Co to jest owad?". Pokazuje dzieciom obrazki ilustrujące owady i nazywa je.
Organizacja: cała klasa (indywidualnie i zespołowo);
Czas: 15 minut;
Działanie 2: Użycie języka angielskiego: ruch owadów.
Cele: Umiejętność rozpoznawania owada i jego ruchu.
Wymagane pomoce: YouTube, flashcards.

Procedura:
Nauczyciel pyta przedszkolaków czy wiedzą, jak przemieszczają się owady. Dzieci udzielają własne odpowiedzi na przedszkolaków (nauczyciel pomaga, jeśli to konieczne). Prezentuje im wideo na YouTube o ruchu owadów. Dzieci oglądają film, następnie starają się naśladować ruchy każdego owada. Nauczyciel pokazuje obrazki z owadami a dzieci naśladują ich ruchy. Musza pokazać jak biegają, pełzają, pływają, latają, skaczą itp.
Organizacja: cała klasa (indywidualnie i zespołowo, w parach);
Czas: 10 min;
Działanie 3*: Arkusz*
Cele: Dopasowywanie napisów z nazwami do obrazków owadów.
Wymagane zasoby: arkusz, klej.
Procedura:
Nauczyciel rozdaje arkusze i wyjaśnia zadania. Nauczyciel pomaga, jeśli to konieczne. Po zakończeniu zadania, dzieci naśladują, owady z obrazków (chodzą, biegają, pływają, skaczą, itp).
Organizacja: cała klasa (indywidualnie, zespołowo, w parach);
Czas: 15 min

Działanie 4: *Sztuka:* Zrób wycinankę- papierowego motyla
Cele: Rozumienie poleceń i działanie w celu wykonania papierowego motyla.
Wymagane zasoby: papier, kredki, klej, motyle, spinki, drut od anteny, taśma klejąca, brokat.
Procedury:
Nauczyciel rozdaje każdemu dziecku parę motyli, o tym samym kształcie, ale jeden jest mniejszy od drugiego. Motyle nie są pokolorowane, więc dzieci mają ozdobić im skrzydła (mogą również wykorzystywać świecidełka). Należy nakleić małego motyla na dużego, a następnie zamocować na drucie. Po wyschnięciu kleju motyle są gotowe, za pomocą taśmy klejącej należy przymocować je do słomki. W ten sposób, można lepiej obserwować ruch motyli.
Organizacja: cała klasa (indywidualnie, zespołowo, w parach);
Czas: 15 minut

Działanie 5*: Aktywność kończąca*
Cele: Dokonanie przeglądu nowych wiadomości poznanych na zajęciach, oceny przedszkolaków i podziękowanie im za ich uczestnictwo.
Procedura:
Nauczyciel pyta przedszkolaków, jakie wiadomości najbardziej je zaskoczyły w trakcie tej lekcji. Nauczyciel robi szybki przegląd w poznanych rodzajach ruchów owadów.
Następnie dziękuje dzieciom za wspólną zabawę.
Organizacja: cała klasa (indywidualnie, zespołowo, w parach);
Czas: 5 minut.
Linki
https://www.youtube.com/watch?v=eXHScpo_Vv8
https://www.youtube.com/watch?v=Hf9JHZiziuk
http://www.sciencefriday.com/blogs/01/04/2012/how-insects-move.html?series=17
https://www.youtube.com/watch?v=DUPXkWqC1aA

PSY I KOTY

Temat: Psy i koty
Grupa wiekowa: 3-6
Czas: 30 minut
Cele: Pod koniec lekcji dzieci będą potrafiły:

- wykorzystywać różne techniki poruszania się;
- czołgać się przez tunel;
- przeliczać od 1 do 10;
- rozpoznawać i nazywać uczucia.

Słownictwo:
Rzeczowniki: turnip, tunnel, obstacle, dog, cat.
Przymiotniki: sad, happy.
Czasowniki: walk, hop, run, stop, jump, swim, sleep, wake (up), crawl.
Pytania*: What is this? It is a turnip, How is this turnip?, This turnip is sad/ happy.*
Language classroom and daily routines language (*Good morning, How are you today? What's your favourite colour? What is the weather like today*?)
Wymagane zasoby: tunelu, przeszkody, wypchane zabawki
Rozgrzewka: Dzieci ustawiają się w kole i razem z nauczycielem recytują wiersz:

Walking, walking, walking
Hop, hop, hop
Running, running, running
Now let's stop!
Tip-toe, tip-toe, tip-toe
Jump, jump, jump
Swim, swim, swim
Now let's sleep
Wake up, children!

Kiedy się obudzą, przed nimi będzie rzepa Mia.
Wprowadzenie: Dzieci odkrywają uśmiechniętą Ogromną Rzepę. Nauczyciel zapowiada tytuł nowej gry Rzepa Mia i jej przyjaciele.
Działalność: Dzieci będą korzystać z dużej ilości małych rzep, które będą liczyć. Dzieci zostaną podzielone na dwie drużyny, psy i koty (postaci z Historii Ogromnej Rzepy).
Zasady gry
Jeden Przedszkolak każdej z drużyny, wywołany przez rzepę Mię:

- przechodzi przez tunel czołgając się;
- przechodzi wokół przeszkód;
- zbiera niektóre rzepy;
- wraca na swoje miejsce przez tunel.

OLIMPIADA W ZOO

Temat: Olimpiada w Zoo
Grupa wiekowa: 4-6
Czas: 40 minut
Cele:

- ✓ Usprawnianie szybkości, zwinności;
- ✓ Rozwój koordynacji wzrokowo-ruchowej;
- ✓ Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa;
- ✓ Współpraca w grupie.

Wymagane zasoby: Szarfy w czterech kolorach; zdjęcia zwierząt: tygrys, kangur, wąż, małpa; Kijki do gimnastyki; chorągiewki; piłki sensoryczne; hula-hop; liny; odtwarzacz CD; Żółta piosenka na powitanie, szminka.
Słownictwo: snake, monkey, kangaroo, tiger, sensory ball, belly, blue, yellow, red, green, sing, welcome, sit down, roll, jump, slide.
Polecenia: Zróbcie koło, Skrzyżuj nogi, usiąść, połóż się na brzuchu, ręce za plecami, złącz nogi, usiądź w szeregu/ linii.
Rozgrzewka: Dzieci podzielone są na cztery zespoły. Każdy zespól ma szarfę w innym kolorze Szarfa jest to wstążka lub opaska, którą przekłada się przez jedno ramię.
Żółta piosenka na powitanie– przedszkolacy powiewają swoimi kolorowymi szarfami.
Tekst piosenki:

Hello Yellow,
Hello Yellow,
Hello Red,
Hello Red,
Hello Yellow,
Hello Yellow,
Hello Red to you.

Hello Yellow,
Hello Yellow,
Hello Green,
Hello Green,
Hello Yellow,
Hello Yellow,
Hello Green to you.

Hello Yellow,
Hello Yellow,
Hello Blue,
Hello Blue,
Hello Yellow,
Hello Yellow,
Hello Blue to you.

Wprowadzenie
Instrukcje nauczyciela do każdej stacji – wyjaśnienie ćwiczeń. Przypomnienie zasad bezpieczeństwa.
Aktywności
Stacja 1 mądre małpy
Pozycja wyjściowa: siad ze skrzyżowanymi nogami. Dzieci próbują obrócić piłkę przesuwając ją palcami i stopami. Ćwiczenie przy użyciu obu stóp.
Czas: 3 minuty

Stacja 2 giętkie węże
Pozycja wyjściowa - leżenie na brzuchu. Dzieci leżąc na brzuchu prześlizgują się między chorągiewkami.
Czas: 3 minuty

Stacja 3 skaczące kangury
Pozycja wyjściowa - pozycja stojąca. Dzieci skaczą obunóż (na złączonych nogach) między szczebelkami rozłożonej drabinki.
Czas: 3 minuty

Stacja 4 silne tygrysy
Pozycja wyjściowa – pozycja stojąca. Dzieci toczą piłkę w określony sposób.
Czas: 3 minuty

Na dźwięk ryku lwa dzieci zmieniają stację.

Podsumowanie
Ćwiczenie wyciszające. Dzieci siedzą ze skrzyżowanymi nogami, ręce proste. Wdech - ręce unoszą do góry, wydech - powoli opuszczają ręce w dół.

Gra noski: Dzieci siedzą w rzędach (cztery grupy według kolorów szarf). Nauczyciel maluje szminką kropki na nosie pierwszego dziecka z drużyny. Dziecko to przekazuje ten znak dotykając nos do nosa kolejnemu dziecku i tak dalej.

PRZYRODA
MÓJ TALERZ

Temat: Mój talerz
Grupa wiekowa: 5 - 6
Czas: 40 minut
Cele: By the end of the lesson preschoolers will be able to:

- ✓ Potrafiło rozpoznać kategorie żywności stosowane w piramidzie żywieniowej;
- ✓ wiedziało jaki rodzaj żywności należy do każdej kategorii;
- ✓ wiedziało jaki kolor oznacza daną grupę żywności na Moim Talerzu
- ✓ wymieniało pięć grup żywności na Moim Talerzu i określało wybór produktów spożywczych
- ✓ podawało przykłady jedzenia z każdej z pięciu grup
- ✓ wyjaśniało w jaki sposób Mój Talerz przypomina nam o jedzeniu pokarmów z każdej z grup
- ✓ komponowało zdrowy posiłek używając artykułów spożywczych z każdej z grup żywnościowych
- ✓ rozumiało, że ludzkie ciało potrzebuje jedzenia aby poprawnie funkcjonować
- ✓ rozwijało świadomość własnych potrzeb żywieniowych.
- ✓ stosowało zdobytą wiedzę na temat zdrowego odżywiania, aby zdrowo rosnąć i rozwijać się.

Słownictwo: pyramid, plate

Grupa	Przykłady
Owoce	Apple, grapes, plum, pear, cherry, melon, nut, banana, orange, peach, strawberry, blackberry, raspberry.
Warzywa	Lettuce, cabbage, spinach, carrot, potato, corn, tomato, pumpkin, pepper, cucumber, onion, garlic.
Produkty zbożowe	Bread, rice, cereal, pasta, spaghetti.
Białka	Meat, chicken, beef, fish, seafood, beans, peas, nuts, seeds, eggs.
Nabiał	Milk, yogurt, cheese.

Gramatyka:
Krótkie zdania i pytania: "What is this? " It is a pear/cherry/melon/nut/banana.", ", ""What is your favourite food?" „My favourite food is _____", Pytania w Present Simple: „Do you like _____?" odpowiedzi pozytywne i niegatywne: „Yes, I do! /No, I don't!"
Cel przedmiotowy:

- ➢ dokonywanie zdrowych wyborów żywieniowych za pomocą nowej ikony Mój Talerz

Cele językowe: Food Pyramid, MyPlate, colours, grains, dairy, proteins, vegetables, fruits.
Styl uczenia: Rozwój umiejętności wizualnych (Rozwijanie spostrzegawczości wzrokowej)
Rozwijanie umiejętności uczenia się: klasyfikowanie, trening z użyciem flashcards
Potrzebne zasoby: Piramida Żywieniowa; Pusta Piramida Żywieniowa; Mój Talerz; Karty z produktami spożywczymi (każda karta ma widoczną nazwę produktu); Kolorowa tablica (pomarańczowy, zielony, czerwony, fioletowy, niebieski, szerokie papierowe pasy); Dodatkowe

zdjęcia/obrazy produktów żywnościowych z każdej grupy nazwanej w „Moim talerzu" (reklamy z supermarketów, obrazy z Internetu, gazety, magazyny); białe talerze papierowe/białe talerze jednorazowe (jeden dla każdego ucznia); Mazaki, kredki świecowe, kredki; nożyczki; klej w sztyfcie; prospekty zaplanuj swoje menu (jeden dla każdego studenta); komputer, CD lub odtwarzacz MP3 z głośnikami; oryginalna piosenka i słowa -„Do you like broccoli ice cream" (Czy lubisz lody brokułowe); „Do you like broccoli ice cream?" (Czy lubisz lody brokułowe?); flashcards; oryginalna piosenka i słowa - „I like food" (lubię jedzenie).

Wprowadzenie: Nauczyciel wprowadza w klasie dyskusję na temat jedzenia i jego znaczenia dla ciała ludzkiego. Wywiesza plakat **piramidy żywieniowej,** aby powtórzyć ten temat. Nauczyciel pyta przedszkolaków jakie jest ich ulubione jedzenie – co najbardziej lubią jeść. N-el prosi, by przedszkolaki zastanowiły się nad tematem jedzenia, zadając pytanie co jedli na obiad tego dnia lub na kolację dnia poprzedniego. Do jakiej kategorii należy to jedzenie? Czy to jedzenie jest zdrowe?

N-el dyskutuje z dziećmi, dlaczego pewne jedzenie pomaga rosnąć i pozostawać zdrowymi, gdy inne jedzenie powinno się spożywać z przyjemnością, lecz w mniejszych porcjach. N-el rozmawia z przedszkolakami na temat: dobre jedzenie kontra nie tak dobre/złe jedzenie, upewniając się, że dzieci rozumieją, że jedzenie, które dostarcza witamin, minerałów i energii jest lepsze dla rozwoju ciała – pomaga rosnąć, być zdrowym i silnym.

Następnie nauczyciel pokazuje pustą piramidę żywieniową. Dzieci mają za zadanie wybrać kartę żywieniową, nazwać ją, a następnie dopasować i przykleić do pustej piramidy żywieniowej. Każda karta ma nazwę produktu widoczną z przodu.

Przedszkolaki dopasowują kartę żywieniową z odpowiednią kategorią piramidy żywieniowej.

Pokrótce przedstaw„Mój talerz". Ikona „Mojego talerza" jest dopełnieniem piramidy żywieniowej. Przedstawia koło podzielone na cztery jaskrawo – kolorowe kliny, każdy opatrzony etykietą z nazwą grupy spożywczej. **VEGETABLES** (green) i **FRUIT** (red); zajmują około połowę talerza. **PROTEINS** (purple i **GRAINS** (orange) każdy po jednej - czwartej talerza. Zaraz na zewnątrz talerza jest mniejsze, niebieskie kółko dla produktów **DAIRY** wygląda jak szklanka mleka lub kubek jogurtu.

Widelec i podkładka kończą nakrycie.

Rozgrzewka:

Słuchaj piosenki**„Do You Like Broccoli Ice Cream?"** (Czy lubisz lody brokułowe) i śpiewaj

Kluczowe gesty:

Yes, I do – kciuk w górę i kiwanie głową na tak

No, I don't – kciuk w dół i kiwanie głową na nie

♫ *Do you like broccoli?*
*Yes, I do! [***Yes** *gesture.]*
Do you like ice cream? [Pretend to lick an ice cream cone.]
*Yes, I do! [***Yes** *gesture.]*
Do you like broccoli ice cream? [Make a "yucky" face.]
*No, I don't. Yucky! [***No** *gesture.]*
Do you like donuts? [Pretend to hold and eat a donut.]
Yes, I do!
Do you like juice? [Pretend to drink juice.]
Yes, I do!

Do you like donut juice?
No, I don't. Yucky!
Do you like popcorn? [Pretend to eat popcorn one by one.]
Yes, I do!
Do you like pizza? [Pretend to hold a piece of pizza and eat it.]
Yes, I do!
Do you like popcorn pizza?
No, I don't. Yucky!
Do you like bananas? [Pretend to peel and eat a banana.]
Yes, I do!
Do you like soup? [Pretend to eat soup from a bowl with a spoon.]
Yes, I do!
Do you like banana soup?

Stwórz nonsensowne kombinacje które wydadzą się przedszkolakom zabawne i ohydne jednocześnie. Zapytaj dzieci:

- *What sounds yummy? Does a strawberry ice cream sound yummy?*

Powinny odpowiedzieć yummy*, yummy, yummy.*

- *What sounds yucky? Does a broccoli ice cream sound yucky?*

Powinny odpowiedzieć yucky, *yucky*, *yucky*.

Zajęcia:

N-el przedstawia przedszkolakom kilka wersji „Mojego talerza" i poprosi dzieci, aby nazwały jedzenie i grupę żywieniową do której należą (np. truskawka należy do grupy owoce). Prosi dzieci, aby wymieniły wszystkie pięć grup żywieniowych na kolorowej tablicy.

- ✓ **Orange for the grain group**
- ✓ **Green for the vegetable group**
- ✓ **Red for the fruit group**
- ✓ **Purple for the protein group**
- ✓ **Blue for the dairy group**

Ustal razem jako grupa/klasa do jakiej grupy należą.

N-el wyjaśnia, że „Mój talerz" ilustruje 5 grup spożywczych, które ludzie powinni jeść każdego dnia. Zanim zjedzą, ludzie powinni się zastanowić co kładą na talerz lub co wlewają kubka. Jedzenie takie jak warzywa, owoce, produkty pełnoziarniste, produkty z niską zawartością tłuszczy i chude białka pomagają jeść zdrowo i być zdrowym.

Słuchaj piosenki *„I Like Food"* (lubię jedzenie) **i śpiewaj**

My favourite food is yellow
It's very very good
My favourite food is yellow
I like, I like.... I like bananas. Yum, yum, yum
Brown, brown
My favourite food is brown
It's very very good
My favourite food is brown
I like, I like.... I like biscuits. Yum, yum, yum
Red, red
My favourite food is red

It's very very good
My favourite food is yellow
I like, I like.... I like apples Yum, yum, yum
Green, green
My favourite food is green
It's very very good
My favourite food is green
I like, I like.... I like pears. Yum, yum, yum
White, white
My favourite food is white
It's very very good
My favourite food is white
I like, I like.... I like cakes. Yum, yum, yum

Stwórz „Mój talerz":

N-el daje przedszkolakom *białe jednorazowe talerze* by mogły stworzyć własny „Mój talerz". N-el używa czarnego markera lub kredki aby podzielić ich talerz na cztery części, jak na plakacie i określa każdą część używając kolorowego papieru **orange, green, and red, purple, blue**. Dzieci zorganizują wycięte jedzenie na białym talerzu jednorazowym zgodnie z grupami żywnościowymi.

Przedszkolaki mogą również oznaczać jedzenie. Kiedy wszyscy skończą, każde dziecko dzieli się jego/jej talerzem z klasą/grupą i wyjaśnienie dlaczego wybrał/wybrała właśnie to jedzenie.

Projekty/warianty:

Przedszkolaki mogą stworzyć zdrową pizzę używając modelu „Mój talerz". N-el zachęca do wyboru opcji zdrowej żywności oraz pozwala dzieciom zrobić jedzenie. Dzieci rysują i wycinają kształty jedzenia samodzielnie.

Zadanie domowe:

Jako pracę domową do tej lekcji, dzieci mają stworzyć plan swojego menu. N-el rozdaje informacje na temat planu menu i prosi dzieci o stworzenie jadłospisu pełnowartościowych posiłków na jeden tydzień (śniadanie, obiad, kolacja i przekąski) na podstawie „Mojego talerza". Kiedy ukończą zadanie, n-el prosi o przyniesienie pracy do przedszkola, aby podzielić się nią z resztą grupy.

Przydatne linki:

http://choosemyplate.gov/print-materials-ordering.html
http://www.learningzonexpress.com/documents/EnergyEverydayforEveryone/MyPlateLessonPlans.pdf
http://www.superhealthykids.com/myplate-meal-ideas/
https://www.agclassroom.org/rainbow/pdf/main.pdf
https://happilyhope.wordpress.com/2013/07/03/menu-planner-2/

Do You Like Broccoli Ice Cream? | Super Simple Songs

http://supersimplelearning.com/songs/original-series/three/do-you-like-broccoli-ice-cream/
https://www.youtube.com/watch?v=frN3nvhIHUk

I Like Food Song

https://www.youtube.com/watch?v=7lKclr67ajY

LIŚCIE NA DRZEWACH

Temat: Liście na drzewach
Grupa wiekowa: 5 lat
Czas: 20 minut
Cele: zajęcia:

- ✓ Kształtują postawę proekologiczną, zaznajamiają z zawodem leśniczego
- ✓ Rozwijają umiejętności posługiwania się językiem angielskim

Słownictwo: forester, leaf, chestnuts, chestnut, ash, oak, maple.

Potrzebne zasoby:
Liście kasztanowca, dębu, klonu jarzębiny; korale jarzębiny; zdjęcia drzew: kasztanowca, klonu, dębu, jarzębiny, zdjęcie lasu; płyty CD; kolorowe kartony w formacie A4; farby; pędzle; kubeczki z wodą.

Rozgrzewka:
Przywoływanie na myśl angielskiego słownictwa na podstawie przedstawionego przez nauczyciela zdjęcia. *Powiedzcie mi, co jest przedstawione na rysunku. Zidentyfikujcie obraz drzewa. Jakiego koloru są drzewa? Jakie zwierzęta żyją w lasach?*

Zajęcia:
Rozmowa: *Do you know the name of a person who takes care of animals and plants and knows all about the forest?* – Nauczyciel pokazuje zdjęcie leśniczego i opowiada o jego pracy.
zabawa ruchowa: Reagowanie na dźwięki
Na rękach nauczyciela są kolorowe chusty – są to dzikie zwierzęta: wiewiórki, niedźwiedzie, króliki, ptaki. Na dywanie nauczyciel kładzie cztery obręcze w kolorach chust, które będą domami zwierząt. Nauczyciel wybiera leśniczego, który gra na tamburynie i spaceruje wśród zwierząt. Gdy muzyka cichnie, zwierzęta chowają się w swoich domach. Strażnik sprawdza czy wszystkie przedszkolaki są w swoich domach.

Gra nazywa się ‘’Jarzębina jest…”
Nauczyciel prosi dzieci, żeby usiadły w kole. Daje pierwszemu dziecku jarzębinę, która przechodzi od dziecka do dziecka, które musi odpowiedzieć na pytania opiekuna.

- ✓ *What colour is the rowan?*
- ✓ *Where does it grow?*
- ✓ *Are the corals big?*
- ✓ *Count the number of beads of the rowan.*

Zabawa dydaktyczna: Przypisywanie liści do drzew
Nauczyciel pokazuje fotografie drzew: kasztanowca, dębu, klonu i jarzębiny. Dzieci dopasowują zdjęcia drzew do odpowiednich liści. Nauczyciel może dawać dzieciom wskazówki:

- ✓ *Find a chestnut leaf. Bring it. Pin to an appropriate tree.*
- ✓ *Find two leaves of a rowan. Pass me them. Which is an appropriate tree?*
- ✓ *Find an oak and a maple leaves. Which is bigger? Pin to an appropriate trees.*

Gra ruchowa z muzyką: *Jesień przychodzi do parku* – Przywoływanie na myśl słownictwa: jesień, park, rodzina, radość, wiatr, koło, małe i duże.

'' Jesień przychodzi do parku…	- swobodne chodzenie po sali
Zrzuca kasztany …	- skok obunóż i przysiad
Dzieci i ich rodziny cieszą się…	- dobieranie się w pary i przytulanie
Liście wesoło wirują na wietrze…	- naśladowanie rękoma spadających liści
Kasztany tańczą razem w kręgu…	- dobieranie się w pary i taniec
Takie małe, takie małe, a nawet mniejsze…	- kreślenie rękoma małych okręgów
Takie duże, takie duże, a nawet większe…''	- kreślenie rękoma dużych okręgów

''Kolorowe liście"

Nauczyciel rozdaje przedszkolakom kolorowe kartony w formacie A4, farby i pędzle, szklanki wody, liście dębu, klonu i kasztanowca. Zadaniem dzieci jest malowanie liści i odciskanie ich na papierze. Przedszkolaki mogą używać farb w różnych kolorach.

Kontynuacja: Gry z liśćmi; tworzenie bukietów i zielników; sztuka zabawy przy użyciu liści.

PODRÓŻUJMY RAZEM!

Temat: Podróżujmy razem!
Grupa wiekowa: 5 – 6 lat
Czas: 45 minut
Cele: Na koniec zajęć dziecko będzie:

- ✓ Nazywało pojazdy ze wszystkich kategorii
- ✓ Rozpoznawało kolory i rozmiary środków transportu
- ✓ Przyklejało na panelu/tablicy obrazek właściwego środka transportu
- ✓ Mówiło poprawnie pod względem gramatycznym
- ✓ Uczestniczyło w zajęciach i aktywnościach grupowych jako słuchacz i mówca

Słownictwo: transport naziemny – car, bus, van, lorry, bike, motorbike, train, **transport wodny**– ship, boat, motorboat, transport powietrzny – airplane, helicopter.
Gramatyka: "To be" questions and answers "Is it big?", "Is it small?", "Is it fast?", "Is it slow?", "Is it red?", "Yes, it is!", "No, it isn't!", "How do you travel?", "I travel **by** car/train/ ship/plane.", **przymiotniki** – small, big, fast, slow.

Potrzebne zasoby: Kartoniki z napisami ''Tak jest!", ''Nie, nie jest!" na patyczkach (po jednym dla każdego dziecka) Flashcards (samochód, autobus, ciągnik, karetka, wóz strażacki, rower, pociąg, transport wodny - statek, łódź, transport powietrzny - samolot, helikopter); tablica przedstawiająca ląd; tablica przedstawiająca niebo; tablica przedstawiająca wodę; pudełko; puzzle.

Wprowadzenie

Dziś podróżujemy razem i odkrywamy wiele środków transportu.

Będziemy podróżować samochodem/ autobusem/ pociągiem/ statkiem/ samolotem itp
Wszyscy wsiadamy do autobusu. Czy wszyscy są w autobusie? Zajmijcie miejsca i zaśpiewajmy podczas jazdy piosenkę ,,Koła w autobusie".

The wheels on the bus go round and round,
round and round,
round and round.
The wheels on the bus go round and round,
all through the town.
The wipers on the bus go Swish, swish, swish;
Swish, swish, swish;
Swish, swish, swish.
The wipers on the bus go Swish, swish, swish,
all through the town.
The horn on the bus goes Beep, beep, beep;
Beep, beep, beep; Beep, beep, beep.
The horn on the bus goes Beep, beep, beep,
all through the town...
The money on the bus goes, Clink, clink, clink;
Clink, clink, clink; Clink, clink, clink.
The money on the bus goes, Clink, clink, clink,
all through the town.
The Driver on the bus says "Move on back,
move on back, move on back;"
The Driver on the bus says "Move on back",
all through the town.
The baby on the bus says "Wah, wah, wah;
Wah, wah, wah; Wah, wah, wah".
The baby on the bus says "Wah, wah, wah",
all through the town.
The mommy on the bus says "Shush, shush, shush;
shush, shush, shush; shush, shush, shush."
The mommy on the bus says "Shush, shush, shush"
all through the town.

.

Rozgrzewka: Przedszkolaki powinny być ustawione w dwóch rzędach, twarzami do siebie. Jedno dziecko siedzi z przodu i kieruje autobusem. Przedszkolaki śpiewają piosenkę ,,Usiądź i wstań".

Zajęcia:
W środku autobusu jest pudełko. Kierowca (przedszkolak) wychodzi z pudełkiem do pasażerów. Jeden po drugim, każdy przedszkolak będzie musiał wyjąć obrazek z pudełka. Nauczyciel pyta: *What is it?* przedszkolak powie: *It is a car*. The teacher asks: *Is it big?, Is it small?, and Is it red?/ Is it fast?, Is it slow*?. Przedszkolaki podnoszą plakietki z nazwami: *Yes, it is! No, it isn't!* N-el pyta: *How do you travel to <u>London</u>?* Odp: *I travel by car/train/plane.*

Gra ziemia, woda, niebo
Przedszkolaki mają za zadanie przykleić obrazki po prawej stronie planszy. Za każdą poprawną odpowiedź, każde dziecko otrzyma fragment układanki. Pod koniec gry przedszkolaki będą musiały poskładać puzzle, by otrzymać obrazek.

Idee projektu/opcje: Liczenie środków transportu, liczenie kół samochodu i okien autobusu.

Przydatne linki:
https://www.youtube.com/watch?v=1p2_cqNSsFE
https://www.youtube.com/watch?v=vQbrB4f8KsA
https://www.youtube.com/watch?v=bYLKEePMvIU

ŚLEDZENIE ZWIERZĄT W ZOO

Temat: Śledzenie zwierząt w ogrodach zoologicznych
Grupa wiekowa: 4 - 6
Czas: 30 – 40 minut
Cele: Na koniec zajęć dziecko będzie:

- ✓ Potrafiło zidentyfikować i nazwać dzikie zwierzęta z ogrodów zoologicznych: wąż, zebra, tygrys, gepard
- ✓ Znało odgłosy wydawane przez zwierzęta
- ✓ Udawało odgłosy i ruchy zwierząt
- ✓ Współpracowało w grupie, pełnić przydzielone funkcje
- ✓ Wykonywało zadanie przez analizę zadań wszystkich członków zespołu
- ✓ Oceniało swoją pracę
- ✓ prezentowało wyniki swojej pracy

Potrzebne zasoby: wzory skór zwierząt, zdjęcia zwierząt: tygrysa, węża, geparda, zebry; lupy, szyszki, drewniane patyczki, kasztany, żołędzie, kamienie, odtwarzacz CD, piosenka „Idziemy do zoo…”

Słownictwo: skin patterns, loupes, tiger, cheetah, zebra, snake, pine cones, wooden sticks, chestnuts, acorns, stones, snake skin/pelt, tiger striped skin/pelt, zebra's fur striped skin, cheetah's spots fur) long, the longest, short, the shortest, find, looking for, sing, make, build, get, collect, take care.

Rozgrzewka: Piosenka: **We are going to the zoo"**

Daddy's taking us to the zoo tomorrow
Zoo tomorrow, zoo tomorrow
Daddy's taking us to the zoo tomorrow
and we can stay all day
We're going to the zoo, zoo, zoo
How about you, you, you?
You can come too, too; too
we're going to the zoo, zoo, and zoo
Mommy's taking us to the zoo tomorrow
Zoo tomorrow, zoo tomorrow
Mommy's taking us to the zoo tomorrow
and we can stay all day
We're going to the zoo, zoo, zoo
How about you, you, you?
You can come too, too; too
we're going to the zoo, zoo, and zoo
We're going to the zoo, zoo, zoo
How about you, you, you?
You can come too, too; too
we're going to the zoo, zoo, and zoo
Who else?

Wprowadzenie
W drodze losowania n-el dzieli dzieci na 4 zespoły, każdy dostaje zdjęcie zwierzęcia (gepard, tygrys, wąż i zebra). Każda z grup ustala wspólnie sposób powitania. Zwierzęta witają się na różne, prezentowane przez dzieci sposoby. Nauczyciel daje każdej grupie model zwierzęcia, by się nim opiekowały.

Zajęcia
Każda grupa otrzymuje zestaw wzorów skór zwierząt. Zadaniem dzieci jest nazwać i wskazać skórę zwierzęcia ze swojej grupy (skóra węża, futro tygrysa w paski, futro zebry, cętkowane futro geparda). Prezentacja zwierząt i ich skór/futer na forum klasy.

Tropiciele zwierząt: Każda grupa musi znaleźć 5 (ukrytych w ogrodzie) wzorów skóry/futra swojego zwierzęcia. Dzieci szukają śladów z wykorzystaniem lupy, jednocześnie opiekując się modelem zwierzęcia. Dzieci przyporządkowują wizerunki zwierząt do ich skór/futer oraz naśladują ich odgłosy/dźwięki.

Podsumowanie
Każda grupa buduje dom dla swojego zwierzątka (przy użyciu materiałów z ogrodu). Prezentacja budowanych przez wszystkich domów, wspólne nazywanie zwierząt i ich futer/skór. Nagrodzenie pracy dzieci pieczątką (ślad zwierzęcia).

JAKI TO PTAK

IX. PRZYPISY I ODNIESIENIA

- Ana Linares, Tom Morton, Rachel Whittaker , *'The Roles of Language in CLIL '(*Cambridge Language Teaching Library) 1st Edition
- Arcaro, J. 1995, *„Creative Quality in the Classroom",* St. Lucie Press, Seattle.
- Barnes, J. (2011). ***The Sense of an Ending.*** London: Random House.
- Boca, C. (coord.), Batişte, J., Fluieraş, V., (2009), "*Proiectul pentru Reforma Educației Timpurii"* (P.R.E.T.), Modul 3, Noi repere ale educației timpurii în grădiniță, Bucureşti
- Boca, C. (coord.), Bucinschi, M., Dulman, A., (2009), "*Proiectul pentru Reforma Educației Timpurii"* (P.R.E.T.), Modul 1, Educația timpurie și specificul dezvoltării copilului preşcolar, Bucureşti
- Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M., 2006*„Metode interactive de grup – Ghid metodic"*, Ed. Arves, Craiova.
- Calderhead, J., & Gates, P. (1993). ***Conceptualizing Reflection in Teacher Development.*** Washington: The Falmer Press.
- Christiane Dalton-Puffer , *"Discourse in Content and Language Integrated Learning (CLIL) Classrooms"* (Language Learning & Language Teachning)
- Christiane Dalton-Puffer, Tarja Nikula, Ute Smit, *"Language Use and Language Learning in CLIL Classrooms"*(AILA Applied Linguistics Series)
- Clarke, P 2000, *"Language development and Identity"*, keynote paper, London University Conference: Supporting identity and language in the early years, London, UK.
- Cojocariu, V.-M., (2007), "*Fundamentele pedagogiei. Teoria și metodologia curriculum-ului. Texte și pretext"*, Bucureşti
- Cristea, S. 2000, *„Dicționar de pedagogie",* Ed. Litera Internațional, Chişinau, Bucureşti,
- Cucoş, C., 2000 *„Pedagogie",* Ed.Polirom, Iaşi.
- Culea, L. (coordinator), 2009, *„Aplicarea noului curriculum pentru educație timpurie – o provocare?"*, Ed. Diana, Piteşti.
- Cummins, J. (2011). Bilingual and Immersion Programs. In M. H. Long, & C. J. Doughty,***The Handbook of Language Teaching*** (pp. e-book). Chichester: Wiley-Blackwell.
- Dafouz , E., & Guerrini, M. C. (2009). ***CLIL across educational levels.*** Richmond Publishing.
- Dalton – Puffer, C. (2008). Outcomes and processes in Content and Language Integrated Learning (CLIL): current research from Europe. In W. Delanoy, & L. Volkmann, ***Future Perspectives for English Language Teaching*** (pp. 139-157). Heidelberg: Carl Winteer.
- Dalton-Puffer, C. (2011). Foreword. In Y. Ruiz de Zarobe, J. Sierra, & F. Gallardo del Puerto, "***Content and Foreign Language Integrated Learning: Contributions to Multilingualismlism In European Contexts***"Bern: Peter Lang.
- De Bono, E., 1993, *„Serious Creativity, Using the Power of Lateral Thinking to Create New Ideas"*, Harper and Collins Publish, London.
- Doff, S. (2010). Theorie und Praxis des bilingualen Sachfachunterrichts: Forschungsfelder, Themen, Perspektiven. In S. Doff, "***Bilingualer Sachfachunterricht in der Sekundarstufe***". Tübingen: Narr.
- Edwards, J. (2009). "***Language and Identity'.*** Cambridge: Cambridge University Presss.
- Emma Dafouz-Milne (Author), Michelle Guerrini (Author) , April 1, 2009, "*CLIL Across Educational Levels Paperback"*

- Eugenia Papaioannou, December 19, 2014, *"Optimise Your Teaching Competences: New Teaching Methodologies and CLIL Applications in Foreign Languages: Content and Language Integrated Learning Techniques for Foreign Language Teachers Paperback"*
- Ford, K. (2010). *"Language and literacy development for English language learners in preschool'* In M. C. McKenna, S. Walpole & K. Conradi (Eds.), Promoting Early Reading: Research, Resources, and Best Practices. New York: Guilford.
- Frunză, V., 2003,,,*Factori favorizanți şi perturbatori ai activității didactice"*, Ed. Ovidius University Press, Constanța.
- Gierlinger, E. (2007). Modular CLIL in lower secondary education: some insights from a research project in Austria. In C. Dalton-Puffer, & U. Smit, '***Empirical perspectives on classroom discourse***',. Peter Lang.
- Graaff, R., Koopman, G., Anikina, Y., & Westhoff, G. (2007). An Observation Tool for Effective L2 Pedagogy in Content and Language Integrated Learning (CLIL). "***The International Journal of Bilingual Education and Bilingualism"***
- Hawking, S., & Mlodinow, L. (2010). "***The Grand Design'.*** London: Bantam Press.
- Ionescu, M. (coordonator), 2010, *„Repere fundamentale în învățarea şi dezvoltarea timpurie a copilului de la naştere la 7 ani"*, Ed. Vanemonde, Bucureşti.
- Kelchtermans, G. (1993). Teachers and their Career Story: A Biographical Perspective on Professional Development. In C. Day, J. Calderhead, & P. Denicolo, "***Research on Teacher Thinking: Understanding Professional Development".*** Washington: The Falmer Press.
- Kumaravadivelu, B. (2006). '***Understanding language teaching: from method To Postmethod'.*** New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Lakatos, I., Feyerabend, P., & Motterlini, M. (2000). '***For and Against Method: Including Lakatos's Lectures on Scientific Method and the Lakatos-Feyerabend Correspondence'.***Chicago: University of Chicago Press.
- Liz Dale, Rosie Tanner, *"CLIL Activities with CD-ROM: A Resource for Subject and Language Teachers"* (Cambridge Handbooks for Language Teachers) Pap/Cdr Edition,
- Long, M. H. (2011). Methodological Principles for Languge Teaching. In M. H. Long, & C. J. Doughty, '***The Handbook of Language Teaching***'.. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Long, M. H., & Doughty, C. J. (2011). '***The Handbook of Language Teaching',*** Chichester: Wiley-Blackwell.
- Loughran, J. (1996). '***Developing Reflective Practice.*** Washington: The Falmer Press.
- Lucas Burns, *"How to learn English: The ultimate guide to learning English as a second Language "* (How to Learn English, Learning English, English communication), Kindle Edition
- Madrid, D., & Hughes, S. (2011). ***Studies in Bilingual Education.*** Bern: Peteer Lang.
- Margaret Grieveson, Wendy Superfine , 2012, '*The CLIL Resource Pack: Photocopiable and Interactive Whiteboard Activities for Primary and Lower Secondary Teachers"*
- María Jesús Frigols Martín, David Marsh, Peeter Mehisto, Dieter Wolff, 2011, "*European Framework for CLIL Teacher Education"* Marjorie Hall Haley , Theresa Y. Austin, "*Content-Based Second Language Teaching and Learning: An Interactive Approach"* (2nd Edition) (Pearson Resources for Teaching English Learners) 2nd Edition
- Marsh, D. (2008). *Language awareness and CLIL*. In J. Cenoz, & N. H. Hornberger, ***Encyclopaedia of language and education***",. Springer.

- Marsh, D. (2009). Foreword. In Y. Ruiz de Zarobe, & R. Jimenez Catalan, "***Content and Language Integrated Learning: Evidence from Research in Europe***", Bristol: Multilingual Matters.
- McGee, L. M., & Richgels, D. J. (2003). '***Designing early literacy programs: Strategies for at-risk preschool and kindergarten children***." , The Guilford Press, New York.
- Mehisto, P., & Marsh, D. (2011). Approaching the economic, cognitive and health benefits of bilingualism: Fuel for CLIL. In Y. Ruiz de Zarobe, J. Sierra, & F. Gallardo del Puerto,"***Content and Foreign Language Integrated Learning***", Bern: Peter Lang.
- Mehisto, P., Frigols , M.-J., & Marsh, D. (2008). '***Uncovering CLI"L.*** MacMillan.
- Meyer, O. (2010). Towards quality CLIL: successful planning and teaching strategies. ***Puls***,
- Norton, B. (2010). Language and Identity. In N. H. Hornberger, & S. L. McKay, "***Sociolinguistics and Language Education: New Perspectives on Language and Education"***, Multilingual Matters Ltd.
- Oprea, C., 2009, *„Strategii didactice interactive"*, Ed. Didactică şi Pedagogică, R.A., Bucureşti.
- Peeter Mehisto, *"Uncovering CLIL: Content and Language Integrated Learning in Bilingual and Multilingual Education",* MacMillan Books for Teachers
- Peeter Mehisto, Maria-Jesus Frigols and David Marsh, 2008 *"Uncovering CLIL*", New
- Phillipson, R., & Skutnabb-Kangas, T. (2011). The Politics and Policies of Language and Language Teaching. In M. H. Long, & C. J. Doughty, ***The Handbook of Language Teaching*** ,Chichester: Wiley-Blackwell.
- Piaget, J. 2005, *„Psihologia copilului",* Ed. Didactică şi Pedagogică.
- Pletea, M., Răileanu, D., ş.a., 2008, *„Aplicațiile noului curriculum pentru învățământul preşcolar"*, Ed. Didactică Publishing House.
- Preda, V. (coord), 1995, *"Elemente de psihopedagogia interventiei precoce",* U.B.B., Cluj-Napoca.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2002). ***Approaches and Methods in Language Teaching.***Cambridge: CUP.
- Richmond, July 1, 2015, "Basic Essential CLIL 1", Paperback
- Ruiz de Zarobe, Y., & Jimenez Catalan, R. (2009). ***Content and Language Integrated Learning: Evidence from research in Europe.*** Bristol: Multilingual matters.
- Ruiz de Zarobe, Y., Sierra, J., & Gallardo del Puerto, F. (2011). ***Content and Foreign Language Integrated Learning.*** Berne: Peter Lang.
- Ruth Breeze, Carmen Llamas Saiz, Concepcion Martinez Pasamar, *"Integration of Theory and Practice in CLIL"* (Utrecht Studies in Language and Communication)
- Salmon, P. (1995). ***Psychology in the Classroom.*** Cassell.
- Şchiopu, U., 2009, *„Psihologia copilului",* Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti.
- Susan M. Gass , Jennifer Behney, Luke Plonsky, *"Second Language Acquisition set: Second Language Acquisition: An Introductory Course"* 4th Edition
- Tabors, P O 1997, "*One Child, Two Languages: A Guide for Preschool Educators of Children Learning English as a Second language"*, Paul Brookes Publishing, Baltimore, USA.
- Tabors, P. O. (2008). "*One child, two languages: A guide for early childhood educators of children learning English as a second language"* (2nd ed.), Publishing Co, Baltimore: Paul H. Brookes.
- Tomşa, Ghe, ***2007, „Bazele teoretice ale psihopedagogiei preşcolare"***, ***Ed. V&I Integral***, ***Bucureşti.***

- Tuula Storm, Rauli Storm (Editor), 2009, *"Learning English with Bobby: Teaching English to Young Children with CLIL Method Teacher 1"* (CLIL Method English Education for Children) Paperback
- Ungureanu, D., 1999, *„Teoria curriculum-ului",* Ed. Mirton, Timişoara.
- Van Lier, L. (2004). ***The Ecology and Semiotics of Language Learning.*** Massachusetts: Kluwer Academic Publishers.
- Verza, E., Verza, F.E., 2000, *„Psihologia vârstelor",* Ed. Pro Humanitate, Bucureşti.
- Viebrock, B. (2010). Alltagstheorien, methodisches Wissen und unterrichtliches Handeln von Lehrkräften im bilingualen Sachfachunterricht. In S. Doff, "***Bilingualer Sachfachunterricht in der Sekundarstufe: Eine Einführung***", Tübingen: Narr.
- Viyental A , *"Strategies of Teaching and Testing English as a Foreign language"* , Polirom.
- Vrăsmaş Ecaterina, 1999, *''Educaţia copilului preşcolar. Elemente de pedagogie la vârsta timpurie,'',* Ed. Pro Humanitate, Bucureşti.
- Vrăsmaş, T., 2004, *„Şcoala şi educaţia pentru toţi",* Ed. Miniped, Bucureşti.
- Vygotsky, L 1986, "*Thought and Language",* Cambridge, MIT Press, MA, USA.
- Woods, D. (1996). '***Teacher cognition in language teaching: beliefs, decision-making and classroom practice'.*** Cambridge: CUP;
- Zlate, M. (coordonator), 2001, *„Psihologia la răspântia mileniilor",* Ed. Polirom, Iaşi.
- Zlate, M., 2000, *,,Fundamentele psihologiei''*, Ed. Pro Humanitate, Bucureşti ;
- *** „Curriculum pentru educaţia timpurie a copiilor de la 3 la 6/7 ani", M.E.C., Bucureşti, 2008;
- *** „Ghid de bune practici pentru educaţia timpurie a copiilor între 3 la 6/7 ani", 2008, M.E.C.T., Bucureşti;
- *** „Metode interactive de grup", 2006, Ed. Arves.
- **ZASOBY ONLINE**
- **(**dostępne na dzień 25.10.2015)
- Barnett, W. S. (2008). *Preschool education and its lasting effects: Research and policy implications. Boulder and Tempe: Education and the Public Interest Centre & Education Policy Research Unit.* Found on www.epicpolicy.org/ publication/preschool-education
- *Bilingual Options* found on www.bilingualoptions.com;
- *Bilingualism and Second Language Acquisition* found on http://www.naldic.org.uk/eal-initial-teacher-education/resources/ite-archive-bilingualism;
- Chambers, B., Cheung, A., Slavin, R.E., Smith, D., & Laurenzano, M. (2010). *Effective early childhood education programs: A systematic review.* Reading, England: CfBT Education Trust. Found on www.cfbt.com/evidenceforeducation/ pdf/15349_ECE-Blocks_v5.pdf;
- *CLIL in Very Young Learners* found on https://is.muni.cz/th/189103/pedf_m/CLIL_in_Very_Young_Learners_bz7qw.pdf;
- *Communicating in a Second Language: A Matter of Teaching Communication Strategies* found on
- http://www.academia.edu/2308307/Communicating_in_a_Second_Language_A_Matter_of_Teaching_Communication_Strategies;
- *Communicative Strategies in Second Language Acquisition* found on http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:429103/FULLTEXT01.pdf;

- *Content and Language Integrated Learning (CLIL) "* found on http://www.britishcouncil.org/europe/our-work-in-europe/content-and-language-integrated-learning-clil;
- *Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe, Eurydice European Unit*, found on http://www.eurydice.org;
- *Content and language integrated learning* found on https://en.wikipedia.org/wiki/Content_and_language_integrated_learning;
- *Content and language integrated learning, culture of education and learning theories* found on http://www.unifg.it/sites/default/files/allegatiparagrafo/21-01-2014/van_de_craen_clil_culture_of_education_and_learning_theories.pdf ;
- *Early Childhood Education: Successes and Challenges* found on http://www.learninglandscapes.ca/images/documents/ll-no13/byers-heinlein.pdf ;
- *Education in Romania"* found on https://en.wikipedia.org/wiki/Education_in_Romania;
- *European Centre for Modern Languages of the Council of Europe* found on http://www.ecml.at/;
- *Fostering Literacy Development in English Language Learners* found on http://www.colorincolorado.org/article/8-strategies-preschool-ells-language-and-literacy-development;
- Galinsky, E. (2006), *The economic benefits of high-quality early childhood programs: What makes the difference?* found on *http://familiesandwork.org/site/research/reports/ced.pdf*;
- *Improving the effectiveness of language learning: CLIL and computer assisted language learning,* found on http://ec.europa.eu/languages/library/studies/clil-call_en.pdf;
- *Language and literacy development through the Indicators of Preschool Literacy found* onhttp://conference2015.afmlta.asn.au/wpcontent/uploads/2015/06/Macchia_AFMLTA2015.pdf;
- *Nurturing parenting* found on www.nurturingparenting.com;
- *Our daily schedule in preschool* found on http://www.teachpreschool.org/2014/01/our-daily-schedule-in-preschool/;
- *Second language* found on http://www.child-encyclopedia.com/second-language/according-experts/second-language-acquisition-and-bilingualism-early-age-and-impact;
- *Supporting bilingual children in early childhood* found on http://www.learninglinks.org.au/wp-content/uploads/2012/11/LLIS-50_Bilingualism.pdf;
- *Supporting Children Learning English as a Second Language in the Early Years (birth to six years)", 2009,* found on www.vcaa.vic.edu.au;
- *Supporting Children Learning English as a Second Language in the Early Years (birth to six years)* found on http://www.vcaa.vic.edu.au/documents/earlyyears/supporting_children_learning_esl.pdf;
- *Teacher Education and CLIL Methods and Tools* found on http://www.cremit.it/public/documenti/seminar.pdf ;
- *Ten Amazing Reasons Why You Should Learn a Foreign Language* found on http://www.lingholic.com/ten-amazing-reasons-learn-foreign-language/;
- *The use of audiovisual stories in the preschool CLIL environment* found on

- http://digibuo.uniovi.es/dspace/bitstream/10651/28260/6/TFM_Fern%C3%A1ndez%20L%C3%B3pez,%20Patricia.pdf;
- *Timing in Child Development* found on http://www.highscope.org/Content.asp?ContentId=182;
- *What is CLIL?* found on http://www.onestopenglish.com/clil/what-is-clil/;
- Patricia Fernandez Lopez*, The use of audiovisual stories in the preschool CLIL environment,* found on
- http://digibuo.uniovi.es/dspace/bitstream/10651/28260/6/TFM_Fern%C3%A1ndez%20L%C3%B3pez,%20Patricia.pdf.

UŻYTECZNE LINKI

- British Council Teaching English, www.teachingenglish.org.uk
- CLIL Matrix - www.ecml.at/mtp2/CLILmatrix/
- Content English - http://www.content-english.org/
- Department for Education and Skills - www.dfes.gov.uk/languages
- European Centre for Modern Languages - www.ecml.at
- Eurydice https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Main_Page
- One Stop English http://www.onestopenglish.com/